

...alebo dobre ale-
...On urobil
...Oni
...me-

Vyvolenie dvanástich
V tých dňoch vyšiel na vrch modliť
a modlitbách k Bohu strávil noc.
V tých dňoch zvolal si učeníkov, vyvo-
lil dvanástich a nazval ich aj
12 Šimona, ktorému dal aj
jeho brata Ondreja, 13 Matúša
a Bartolomeja, 14 Šimona
Jakubovho
a brata Jakubovho
15 Júdu
Jakubovho
16 Júdu
Jakubovho
17 Ktorý sa stal

Pranie
...zastal
...veľký zástup
...ľudu
...i z prí-
...pri-

...pláčete.
...ľudia ne-
...za-
...plo-
...nebi;
...proro-
...už
...nasýtení,
...smejete,
...dobře ho-
...vám
...dobře
...dobře
...dobře

SLUŽBA SLOVA

3/2020

...od toho
...aby ľudia
...keď milujú
...čo to
...to

Obsah

Úvodné slovo

Čítame a vyslovujeme, Mgr. Jana Nunvářová

Kázňové prípravky na mesiac júl

5. júl 4. nedela po Svätej Trojici, ThLic. Jana Pabáková, PhD.

12. júl 5. nedela po Svätej Trojici, Mgr. Štefan Kiss

19. júl 6. nedela po Svätej Trojici, ThDr. Zuzana Poláková

26. júl 7. nedela po Svätej Trojici, Mgr. Michaela Ravasz Pogányová, PhD.

Rozhovor

Bývalý redaktor RTVS Mgr. Miloslav Gdovin

Moderné podobenstvo

Turista v exotike

Kázňové prípravky na mesiac august

2. august 8. nedela po Svätej Trojici, Mgr. Ivan Belanji

9. august 9. nedela po Svätej Trojici, Mgr. Katarína Hudáková

16. august 10. nedela po Svätej Trojici, Mgr. Boris Mišina

23. august 11. nedela po Svätej Trojici, Prof. ThDr. Július Filo, Dr. H. c.

30. august 12. nedela po Svätej Trojici, Mgr. Ján Velebír

3 **Z archívu**

R 14, 7 – 13, doc. ThDr. Daniel Veselý

4

Anketa

Ako vnímate evanjelických kazateľov a ich kázne?

39

43

8

10 **Kázňové prípravky na mesiac september**

13

Začiatok školského roka

45

15

6. september 13. nedela po Svätej Trojici, Mgr. Anna Debnárová

46

13. september 14. nedela po Svätej Trojici, Mgr. Štefan Kiss

49

20. september 15. nedela po Svätej Trojici, ThDr. Dávid Benka, PhD.

52

19

30. september 16. nedela po Svätej Trojici, Mgr. Simona Kapitáňová

57

Tip na knihu

24

Hovor ako hovorca, David Šimurka a kolektív

60

Slovo v médiách

25

Chodte na internet, Mgr. Peter Taját

62

28

32

Čaká na vás

64

34

36

Kliknite na podčiarknutý text
a dostanete sa priamo na príslušnú stranu.

Kliknutím na pätku (Služba Slova)
sa dostanete naspäť na Obsah.

Úvodné slovo

Milí čitatelia, bratia a sestry!

ponúkame Vám tretie číslo Služby slova v tomto roku – roku 2020. Vznikalo v čase končiacej sa prvej vlny pandémie koronavírusu, kedy sme už pomaly opäť otvorili brány našich chrámov a Božie slovo znelo nielen v médiách, ale aj z kazateľníc. Nevieme, čo nám prinesú ďalšie mesiace a aká intenzívna bude prípadná druhá vlna tejto pandémie. Božie slovo však vždy bude mať svoje miesto, preto veríme že aj prípravky, ktoré Vám na ďalšie tri mesiace prinášame, Vám budú na osoh bez ohľadu na to, či budete svoju kázeň hovoriť naživo v chráme, vo Vašej regionálnej televízii, alebo ju napísanú rozdáte Vaším cirkevníkom.

V tomto čísle sa ešte raz chceme vrátiť k teologickej konferencii, ktorá mala v roku 2019 tému Cirkev a médiá. Okrem mnohých iných tém sa okrajovo dotkla aj otázky homiletickej – ako pôsobia či majú pôsobiť naše kázne v médiách. Kázeň nie je iba zvest' Božieho slova, ale je to aj prejav, ktorý musí mať okrem kvalitného obsahu aj primeranú formu. Práve na ňu sa dnes chceme zamerať.

Na spomenutej teologickej konferencii sa konal seminár sestry Mgr. Janky Nunvárovej, ktorá kazateľom odovzdala mnohé cenné informácie o tom, ako by mal vyzeráť správne prednesený prejav a akých chýb sa najčastejšie dopúšťame po jazykovej stránke. Ak ste na tomto seminári nemohli byť, nevadí. Jeho hlavné body Vám Mgr. Janka Nunvárová prinesie v úvodnom článku.

Ak sa hovorí o službách Božích a médiách, automaticky nám napadnú televízne prenosy, a tak nie je náhoda, že sme si k rozhovoru pozvali brata kaplána Mgr. Miloslava Gdovina, ktorý dlhé roky pôsobil ako redaktor redakcie náboženského vysielania v dnešnej RTVS. Hovoriť s ním budeme o zákulisí televíznych prenosov ale aj o tom, čo naše kázne dali televíznym divákovi i jemu osobne.

Pri tom všetkom sú dôležití samotní poslucháči, preto sme sa v dnešnej ankete obrátili priamo na nich a opýtali sa ich, aké sú ich dojmy pri počúvaní evanjelických kázni či už naživo v zbore, alebo cez televíznu obrazovku v čase pandémie.

V archívnej rubrike si pripomenieme osobnosť brata farára doc. ThDr. Daniela Veselého, od ktorého smrti uplynie v septembri 20 rokov.

Nebude chýbať ani ďalšie moderné podobenstvo, tip na knihu, či informácia o tom, čo všetko do mediálneho priestoru prináša Liptovsko-oravský seniorát.

Veríme, že Vám aj toto číslo bude zdrojom inšpirácie i zaujímavých informácií a s pomocou Ducha Svätého v ňom nájdete mnoho dobrého pre svoju kazateľskú službu.

Štefan Kiss

Čítame a vyslovujeme...

Výslovnosť slov, viet a celej reči je spôsob, ktorým jedinec vytvára zvuky, z ktorých sa skladá hovorená reč. Výslovnosť je ovplyvnená použitým jazykom, oblasťou, kde používateľ žije, jeho pôvodom, vzdelaním a aj jeho osobnosťou. Správna výslovnosť je dôležitou súčasťou hovorového aj spisovného jazyka. Kodifikácia správnej výslovnosti je spravidla udržiavaná jazykovedcami.

Pár anomálií v slovenskej výslovnosti, na ktoré by sme si mali dávať aj na kazateľniciach pozor:

- sme čítame zme,
- tie a tieto čítame tvrdo,
- správne sú vierozvestovia (nie vierozvestovia)
- o pol hodinu (nie za pol hodinu)
- ženský rod pri povolaniach treba dodržiavať aj v cudzích slovách (kameramanka, analytička a pod.)
- číslovky s desatinou čiarkou čítame nasledovne: 1,2 (jedna celá dve desatiny), 2,54 (dve celé 54 stotín atď.)
- jeden pri neurčitom rode: jeden, dva, tri... (nie jedna, dva, tri) - v športovom výsledku existuje výnimka
- ku iba ak nasleduje v ďalšom slove k- ku kameňu, ale k stolu... (rovnako aj s-so)

Spodobovanie spoluhlások podľa znelosti (znelostná asimilácia):

Variácie hlások chápeme ako ich prispôbovanie sa okoliu, t. j. ako asimiláciu. O variáciách tej istej hlásky môžeme hovoriť preto, lebo mnohé asimilačné zmeny nespôsobujú v jazykovej praxi zámenu hlásky s nejakou inou. Pod asimiláciou sa v širšom zmysle rozumie ovplyvňovanie, prispôbovanie, pripodobňovanie hlások (lat. similis =podobný) bez ohľadu na rozsah zmien.

Je jedným z činiteľov spôsobujúcich efekt splývavej výslovnosti. Chyby v znelostnej asimilácii sú nápadné a hodnotia sa ako hrubé ortoepické chyby, napríklad písmenková výslovnosť.

Niektoré spoluhlásky sa pri vyslovovaní inak píše a inak vyslovujú. Hovoríme, že sa spodobujú.

Spoluhlásky, ktoré sa vo výslovnosti prispôbojú, tvoria dve skupiny: znelé a neznelé spoluhlásky. Vytvárajú medzi sebou páry – preto ich voláme párové spoluhlásky. Spoluhlásky z párov si môžu vymieňať výslovnosť – spodobujú sa. Podľa znelosti rozdeľujeme spoluhlásky na:

Znelé párové: b d ď dz dž g h z ž v

Neznelé párové: p t ť c č k ch s š f

Znelé nepárové: m n ň l ľ r j

Spodobovanie nastáva:

na začiatku slova – vták v/f

vo vnútri slova – babka b/p

na konci slova – jež ž/š

Spodobovanie znelých spoluhlások:

Spodobovanie znelých spoluhlások na neznelé (píšeme znelú spoluhlásku, no vyslovujeme ako neznelú podľa patričného páru) nastáva:

1. Keď je na konci slova znelá spoluhláska a nasleduje pauza alebo slovo začínajúce neznelou spoluhláskou vyslovuje sa ako neznelá. Napr. loď pláva, sneh sa topí, drozd spieva, sneh napadol, dážď prší
2. Keď je na konci slova znelá spoluhláska a už nijaké slovo nenasleduje. Napr.: plod, rád, mráz, jež, voz, dážď, sneh, prah, bozk, mozog
3. Keď vo vnútri slova po znej spoluhláske nasleduje neznelá, vyslovuje sa ako neznelá. Napr.: žabka, nôžka, jedzte, babka, ježko, nôžka, kľbko
4. V zložených slovách, keď jedna časť slova končí znelou spoluhláskou a druhá časť začína neznelou spoluhláskou, najčastejšie ide o spojenie predpony a iného slova. Napr.: beztak, bezprostredný, rozpis, nadpis, vzpružiť, rozpáliť, odchod, obsluha
To isté platí aj na rozhraní koreňového slova a prípony: Napr.: nízky, ceruzka, družka

Výslovnosť spoluhlásky v:

Spoluhláska v sa vyslovuje: ako v na začiatku slova, ak nasleduje samohláska alebo znelá spoluhláska:

Napr.: voda, vlasť, ako u na konci slova Napr: krv, chlapcov a vo vnútri slova, ak nasleduje neznelá spoluhláska

Napr.: dievča, hlávka, ako f na začiatku slova, ak nasleduje neznelá spoluhláska: Napr.: včela, vtedy.

Spodobovanie neznelých spoluhlások:

1. Keď slovo končí na neznelú spoluhlásku a nasledujúce začína znelou: Napr.: vlak mešká, pec hreje, les vonia, päť rožkov, hrniec dukátov
2. Keď je vo vnútri slova neznelá spoluhláska a za ňou nasleduje znelá spoluhláska vyslovuje sa ako znelá. Napr.: vášmu, prosba, kosba, nášho, kúpme, nosme, kresba, plačme

3. V zložených slovách na hranici dvoch základových slov, keď sa stretne neznelá spoluhláska so znelou. Napr.: naničhodník, včasráno, tlčhuba, päťväzkový

Výslovnosť predložiek:

z sa vyslovuje ako s pred neznelými spoluhláskami z pivnice

s sa vyslovuje ako z pred samohláskami a znelými spoluhláskami z okna, z lesa

so sa vyslovuje ako zo vždy, ak nestojí pred osobným zámenom so sestrou

so sa vyslovuje ako so pred osobným zámenom so mnou

k sa vyslovuje ako g pred samohláskami a znelými spoluhláskami k otcovi, k vode

ku sa vyslovuje ako gu vždy ak nestojí pred osobným zámenom ku kostolu

ku sa vyslovuje ako ku pred osobným zámenom ku mne

Najčastejšie chyby vznikajú na miestach, kde sa stretávajú neznelá spoluhláska + samohláska (samohlásky sú znelé) alebo znelá nepárová spoluhláska, napríklad „peťuholník, k antonovi, bok loďe“, správna výslovnosť: peďuholník, g antonovi, bog loďe

Hygiena hlasu

Fyzický výkon hlasiviek je pri rozprávaní veľký, napríklad pri 30-minútovom rečovom výkone urobia hlasivky približne 150 000 kmitov, pričom nekmitajú počas prestávok a výslovnosti neznelých spoluhlások. Uvedený výkon spôsobuje, že hlasivky patria medzi rečové ústroje, na ktorých sa prejavuje rečová únava. Subjektívne ju pociťujeme ako škriabanie v hrdle, vypadávanie hlasu, zachrípnutie.

Rozprávajúci nesmie odstraňovať škriabanie odkašľávaním, lebo to pôsobí na hlasivky negatívne. Pri kašli sa vytvorí silný hlasivkový záver a po jeho rozrazení sa vyrazený vzduch trie o okraje hlasiviek, čo zväčšuje prekrvenie. Odporúča sa spomaliť tempo, hovoriť menšou silou hlasu, zavlažovať hrdlo slinami.

Hlasivky je potrebné šetriť. Dlhšie rečové výkony sa nemajú uskutočňovať v prašnom a hlučnom prostredí, v zafajčených miestnostiach, v prostredí s nedostatočnou vlhkosťou vzduchu. Nepriaznivo pôsobí na hlasivky fajčenie, ktoré môže spôsobiť typické zafarbenie hlasu, tzv. fajčiarsky hlas, ktorý sa prejavuje väčším množstvom šumov a nepravidelným kmitaním hlasiviek. Ide o dôsledok stvrdnutia hlasových svalov a sústavného vysušania sliznice. Učitelia patria medzi tzv. profesionálov slova. Do tejto skupiny patria zároveň herci, moderátori, redaktori, hlásatelia, ale aj farári. Spája ich pracovný nástroj - hlas, ktorý si musia ochraňovať, kultivovať a cvičiť sa v jeho ekonomickom využívaní.

Znelá spoluhláska	Neznelá spoluhláska	Príklad znelá pred neznelou/ neznelá pred znelou
B	P	slabšie [slapšie] lap ho [lab ho]
D	T	dedko [detko] modlitba [modlidba]
Ď	Ť	lodka [loťka] mať volá [maď volá]
DZ	C	vôdzka [vôcka] viac detí [viadz detí]
DŽ	Č	hádz silno [háč silno] hráč hokeja [hrádz hokeja]
G	K	gong slávy [gonk slávy] nikdy [nigdy]
H	CH	lahký [ľachký] prach víri [prah víri]
V (na začiatku slova)	F	fčela [fčela] epitaf začal [epitav začal]
Z	S	rezký [reský] kresba [krezba]

Mgr. Jana Nunvářová

5. júl

4. nedeľa po Svätej Trojici

Text: **1M 50, 15 - 21**

Exegetické poznámky

Verš 15: Bratia po otcovej smrti stratili ochranu, ktorú predstavoval otec domu pre členov domu

Rabínsky komentár: Otcova smrť sa odrazila na Jozefovom správaní. Zvyčajne totiž jedávali pri Jozefovom stole a on bol k nim z úcty k otcovi priateľský. Po otcovej smrti však už taký nebol a ku stolu ich nepozýval. Jákob, kým ešte žil, nástojil, aby za vrchstolom sedel Jozef. Po otcovej smrti bolo Jozefovi nepríjemné sadnúť si v prítomnosti Rúbena a Júdu na popredné miesto; na druhej strane by však porušil protokol, keby sa ako vládca tohto miesta vzdal. Preto prestal bratov pozývať ku spoločnému stolu.

Verše 16-17: Bratia vyznávajú svoj podiel viny a až toto vyznanie vedie k úplnému odpusteniu

Rabínsky komentár: Bratia sa odvolávajú na otcov príkaz, pravda je

však taká, že on nič také neprikázal, no bratia to hovoria v záujme zachovania pokoja. Prosia o odpustenie priestupku a hriechu – priestupok označuje vedomé, úmyselné a veľmi závažné previnenie, kým hriech skôr neúmyselný skutok. Bratia urobili jedno aj druhé, rovnako ako každý človek niekedy koná úmyselne aj v závažnej veci, a niekedy koná neúmyselne a neuvedomuje si možné závažné dôsledky svojho správania.

Niekedy vzájomné zmierenie a odpustenie sprevádzajú aj slzy. Sú prejavom silných emócií, niekedy sú znakom úľavy, niekedy bolesti, či veľkého vnútorného vypätia. Niekedy sú prejavom šťastia a dojatia. Známe sú však aj slzy pokánia, kedy človek oplakáva svoje hriechy a svoj hriešny život – v takom prípade by sa dali očakávať nielen u Jozefa, ale aj pri jeho bratoch; biblický text to však nespomína. Možno sa len domnievať, aké všetky pohnútky sa skrývali za slzami Jozefa.

Verše 19-21: Jozef neodpovedá priamo, či bratom odpustil alebo nie. Jeho zámerom je uistiť bratov, že jeho odplata nie je v jeho rukách.

Rabínsky komentár: Raši vysvetľuje, že všetko je v Božích rukách. Tak, ako bratia nemohli ublížiť Jozefovi, lebo Boh obrátil ich konanie v jeho prospech, tak

ani on nemá moc proti Božej vôli ublížiť svojim bratom.

Návrh propozície

Trojediný Boh nám odpúšťa všetky naše hriechy a On aj to zlé dokáže zmeniť na dobré:

1. *vložme svoj život do Božích rúk*
2. *s Božou pomocou kráčajme cestou zmierenia a odpustenia*

Myšlienky ku kázni

Úvod – logo spoločnosti Nokia, ktorá ako svoje motto použila symbol dvoch rúk - väčšia ruka držala tú menšiu, alebo menšia ruka sa chcela chytiť tej väčšej

Aplikácia – takéto ruky poznáme zo života aj my sami, napr.: dieťa sa chytí za ruku svojho rodiča, keď sa bojí a má strach; rodič drží svoje dieťa, aby sa mu niečo nestalo a nestratilo sa mu na neznámom mieste; mladý muž chytí za ruku svoju milú, aby jej prejavil svoju lásku a náklonnosť; starší človek sa chytí druhého, aby nespadol a neublížil si

Nadviazanie na Boha – Boh sám je Ten, ktorý nám ponúka svoju ruku, aby sme sa mohli o ňu oprieť; chráni nás pred mnohým nebezpečenstvom (porov. Lutherovo vysvetlenie 1. článku Viery všeobecnej kresťanskej), a aj keď dopustí, nikdy nás neopustí; svoj život smieme

vložiť do Jeho dlaní s dôverou, že On nás pozná a vie, čím všetkým sme si v živote prešli a čo v ňom prežívame; do našich životov kladie svoje požehnanie a odpustenie v úprimnom pokání v Ježišovi Kristovi; vkladá do nich svoju lásku, trpezlivosť a dobrotu

Nadviazanie na biblický text a príbeh Jozefa – svoj život do Božích rúk vložil aj Jozef, syn patriarchu Jákoba – možné stručné predstavenie jeho životného príbehu s poukázaním na to, ako sa zmenilo vzájomné postavenie a pozícia bratov, pričom Jozef mohol ísť cestou pomsty a odplaty, ale aj cestou odpustenia a zmierenia (nadväznosť na tému nedele)

Svedectvo Jozefa – Jozefov príbeh je príbehom lásky, milosrdenstva a odpustenia; učí nás, aby sme aj my v živote hľadali cestu vzájomného uzmierenia a odpustenia; zároveň je to svedectvo o tom, že Boh si aj to zlé dokáže použiť na dobré (R 8, 28)

Svedectvo iných ľudí, ktorí dokázali odpustiť – možno použiť aj nejaký ďalší príbeh zo života, kedy niekto niekomu odpustil, najlepšie v nadväznosti na kresťanskú vieru a dôveru v Trojediného Boha

Svedectvo Ježiša Krista – Kristus, ktorý nám v pokání odpúšťa všetky

naše hriechy a previnenia; Kristus ako Ten, ktorý odpúšťa svojim nepriateľom a modlí sa za nich; Kristus ako Ten, ktorý nám dáva silu odpustiť (Efezským 4, 32); svedectvo Kristovho kríža, význam a hodnota odpustenia v Kristu – možno nadviazať na spoveď a Večeru Pánovu

Záver – láska ako tá, ktorá prikrýva množstvo hriechov – Božia láska prikrýva odpustením a milosťou všetky naše hriechy, Božia láska a odpustenie prikrýva naše slabosti a nedostatky, ale zároveň nás vedie k vzájomnému odpusteniu

- nech Trojediný Boh aj v našom živote obracia to zlé na dobré, ako to bolo v živote Jozefa; nech On sám prikrýva bolestivé a náročné chvíle nášho ľudského života svojou láskou, milosťou a odpustením
- nech nás Trojediný Boh sprevádza v celom našom živote a nech pod Kristovým krížom nachádzame posilnenie a povzbudenie do našich každodenných zápasov

Použitá literatúra

Dubovský P. (ed.): Komentár k Starému zákonu: Genezis. Trnava: Dobrá kniha, 2008. ISBN 978-80-7141-626-5.

ThLic. Jana Pabáková, PhD.

12. júl

5. nedeľa po Svätej Trojici

Text: **1M 12, 1 - 4**

Exegetické poznámky

Text je súčasťou celku 11,10-14,24, ktorý hovorí o Abrámovi a jeho cestách. Celok začína Šémovým rodokmeňom. Niektorí vykladači vidia v menách Abrámových predkov (Chárán, Náchor, Terach, Serúg, Peleg a pod.) celé severomezopotámske mestá: Chárán, Náchor, Till-Turachi, Sarugi, Faliga a pod. Všetky tieto mestá patrili do spoločného kultu takzvaného mesačného božstva, čo by vysvetľovalo aj zhodu názvov miest s menami Abrámových predkov a naznačovalo ich zasvätenosť tomuto božstvu. Na počesť syna tohto božstva sa stavali veže, čo poukazuje na stavbu babylonskej veže ako náboženského aktu, nie však v spojitosti s Hospodinom, ale mesačným božstvom.

Veľmi dôležitou súčasťou kultu mesačného božstva boli chrámové kňazky, ktorých bolo niekoľko skupín. Niektoré museli žiť v celibáte, iné sa

mohli vydať a žiť riadnym manželským životom, boli však aj také, od ktorých kult vyžadoval, aby ostali neplodné. Tieto na rodenie detí dávali svojim manželom slúžky. Vykladači sa domnievajú, že práve takouto kňazkou bola aj Sáráj, preto Písmo zdôrazňuje jej neplodnosť a zároveň to vysvetľuje jej kultické konanie, keď dáva Abrámovi na rodenie potomka svoju slúžku.

Verš 1: Hospodin prikazuje Abrámovi, aby odišiel zo svojej krajiny, príbuzenstva i z domu svojho otca. Každá krajina bola v staroveku považovaná za oblasť, spravovanú určitým božstvom. Stretáme sa tu teda nie s individuálnou, ale regionálnou religiozitou. Doménou severomezopotámskych miest (rovnako Cháránu ako aj Ťuru) bolo mesačné božstvo. Ak teda Hospodin prikazuje opustiť krajinu, je to zároveň príkaz opustiť božstvo. Za túto interpretáciu hovorí aj fakt, že Hospodin neprikazuje iba opustiť krajinu, ale aj príbuzenstvo a dom otca, čo poukazuje na rodinné väzby, ktoré majú byť pretrhnuté. Abrám má svojím odchodom opustiť dovtedajší spôsob, hlavne náboženského života, má sa distancovať od toho, čo bolo v Cháráne.

Verš 2: Hospodinova požiadavka je spojená aj so zaslúbením. Hospodin vyvyšuje Abráma a sľubuje mu, že jeho meno bude vyvýšené. Popritom však Hospodin sľubuje aj rozmnoženie Abrámovho potomstva do nového národa.

Verš 3: Reč o Abrámovom mene a jeho potomstve ako novom národe sa tu zlieva do Abráma ako perzoniifikácia. Slová o tom, že Hospodin bude žehnať tomu, kto bude žehnať Abrámovi a naopak preklája toho, kto by Abrámovi zlorečil, možno preto chápať v oboch významoch – aj ako o Abrámovi ako človeku, aj ako o celom jeho potomstve.

Verš 4: Abrám odchádza. Ťažko povedať, v akom časovom odstupe sa udalosti odohrávajú. Preklad by poukazoval skôr na predstavu, že Abrám odišiel hneď, ako to bolo možné. Podľa samaritánskej verzie sa tak stalo až potom, keď vo veku 145 rokov umrel Abrámov otec. Zmienka o Abrámovom veku by zasa podporovala predstavu, že od Hospodinovho slova k skutočnému odchodu uplynul nejaký čas. Možno to čítať hlavne z faktu, že Abrám vo veku 75 rokov už mal vytvorené pevné putá so svojou vlastou i rodinou, a preto zrejme nebolo úplne jednoduché všetky pretrhnúť. Z ľudského hľadiska by sme

očakávali určité obdobie bolestného rozhodovania, v ktorom však víťazí Hospodin a Jeho príkaz. Ide len o dohad, ktorý nemožno exegeticky podložiť. Ak však zohľadníme všetky tri možné interpretácie, dostaneme ucelený obraz, ktorý by mohol zodpovedať skutočnosti. Podľa neho by Abrám počul slovo Hospodinovo, prežíval najprv zápasy rozhodovania, hľadiac na dovtedajšie náboženské i rodinné väzby, no napokon sa rozhodol pre Hospodina a hneď ako to bolo možné, teda po smrti otca, skutočne odišiel. Túto predstavu by podporovala aj skutočnosť, že zmienka o smrti Teracha v Cháráne stojí na konci 11. kapitoly, teda tesne predtým, ako začína rozprávanie o Abrámovom odchode. Exegetický problém však spôsobuje tvrdenie práve z onoho verša 11,32, podľa ktorého žil Terach 205 rokov. Verš 26 totiž hovorí, že Terach splodil Abráma vo veku 70 rokov. Ak podľa 12,4 Abrám odišiel z Cháránu vo veku 75 rokov, mal by Terach v tom čase iba 145 rokov a mal by teda podľa 11,32 žiť ešte 60 rokov v Cháráne.

Abrám vzal so sebou ženu Sáráj, synovca Lóta a všetok majetok. Do tohto treba zahrnúť zvieratá i otrokov. Za jednotlivými osobami pritom tiež musíme vidieť zmenu, ktorá ich čaká

– zmenu v náboženskom živote. O tejto však nerozhodli sami, ale je výsledkom rozhodnutia Abrámovho, ktorý zasa poslúcha príkaz Hospodina. Abrámovo rozhodnutie sa dotýka aj Sáráj, ktorá bola pravdepodobne kňažkou kultu mesačného božstva.

Dôležitý je aj poukaz na Abrámov vek. Z už povedaného vidno, že u Abráma ide o veľmi výraznú zmenu. Táto sa udiala vo veku jeho 75 rokov. Moderne by sa teda dalo povedať, že Abrám vo veku 75 rokov začína nový život.

Cieľom jeho putovania je Kanaán. Treba pamätať na to, že Kanaán v Písme nikdy nie je označením iba nejakého územia ako geografického celku, ale vždy ide aj o označenie kultúry a religiozity, v ktorej dominovali hlavne prírodné kultúry. Na prvý pohľad by sa teda mohlo zdať, že Abrám ide z blata do kaluže. Predsa je tu však dôležitý rozdiel: kým v Cháráne bol už kult mesačného božstva rozvinutý a Abrám ako jeho účastník od narodenia naň nemal veľký vplyv, v Kanaáne bude niekým novým, niekým, kto prichádza a prináša niečo nové. Z tejto pozície šanca na rozšírenie nového náboženstva a potlačenie miestneho kultu prudko stúpa. Samozrejme za tým treba vidieť

Hospodina, Jeho vôľu a Jeho rozhodnutie práve na území Kanaánu zasiať skrze Abráma zárodok novej viery.

Téma 5. nedele po Sv. Trojici znie: Nasledovanie a učeníctvo. V tejto téme možno veľmi pekne vidieť paralelu medzi odchodom Abráma od starého náboženstva a spôsobu života k novému a medzi tým, čo sa deje alebo sa má diať v živote kresťana vo chvíli rozhodnutia nasledovať Pána Ježiša Krista. Kľúčovým momentom je práve opustenie starého spôsobu života a to nekompromisne, raz a navždy. Názornou ilustráciou toho je práve Abrám, ktorý neodchádza do Kanaánu, aby sa na víkendy pravidelne vracal domov. Odišiel, aby sa už do Cháránu nikdy nevrátil. Tak to má byť aj v živote kresťana, ktorý sa rozíde so starým spôsobom života. V tomto duchu vyznievajú aj slová Pána Ježiša Krista: „Kto položí ruku na pluh a obzerá sa späť, nehodí sa pre kráľovstvo Božie“ (L 9,62).

Návrh propozície

Čo je pre nás ako nasledovníkov Pána Ježiša Krista dôležitejšie?

1. strata starého života
2. získanie nového života

Myšlienky ku kázni

Kázeň možno zahájiť nastolením témy životných rozhodnutí, ktoré nás ovplyvňujú niekedy viac inokedy menej. Možno uviesť niekoľko všeobecných príkladov zo života, pokojne však aj zo života zboru, ak zbor niečím podobným prešiel.

Cieľom kázne je poukázať na to, že každé rozhodnutie v živote prináša nejaké straty a zisk. Následne chceme predložiť otázku nasledovania Pána Ježiša a upozorniť, že aj tu je to tak, no zisk ďaleko prevyšuje stratu. Túto úvahu pritom ilustrujem na príbehu Abráma, ktorý tiež niečo stratil, ale viac získal.

Dôležité je poukázať, že pôvodcom zisku je Pán Boh a nie my alebo rozhodnutie samo. Inak povedané: Abrám nezískal iba preto, že sa dobre rozhodol, zvolil si dobrú cieľovú destináciu. Získal preto, lebo poslúchol Hospodina a On bol pôvodcom jeho zisku. To je potrebné zdôrazniť aj pri kresťanstve.

V konečnom dôsledku chceme kázňou povzbudiť poslucháčov, aby videli viac v zisku. Ľudsky rozumiem prirodzenej túžbe vracat sa späť či aspoň občas po tom „starom“ siahnuť. Rozumiem, ak sa niekomu zdá požiadavka na totálne opustenie toho „starého“ drastická. No poslucháča chceme povzbudiť tým, aby nehľadel späť, ale do budúcnosti a opäť to

ilustrujem na Abrámovi aj príkladoch z nášho života.

Náš život je plný rozhodnutí, ktoré so sebou prinášajú zmeny. Niektoré sú malé, iné obrátia náš život naruby. Ak sa napríklad rozhodneme, že začneme viac cvičiť alebo sa zdravšie stravovať, zasiahne to náš denný režim či peňaženku. Ak sa ale rozhodneme zmeniť zamestnanie, zasiahne nás to viac. Zmenia sa ľudia okolo nás, zmení sa spôsob našej práce, musíme si zvykať na nového šéfa či nový spôsob vedenia. O čo viac sa nás dotkne, ak musíme za novou prácou cestovať, alebo sa dokonca kvôli nej presťahovať. Podobne náš život zmenia napríklad rozhodnutia odísť študovať, oženiť/vydať sa, založiť si rodinu alebo postaviť si nový dom.

Každé rozhodnutie však so sebou prináša straty a zisky. Ak sa rozhodneme zdravo stravovať, musíme zanechať masťné jedlá či milované sladkosti. Ak zmeníme prácu, nutne to so sebou prináša rozlúčku s kolegami či opustenie už dôverne známeho pracoviska. Odísť študovať na vysokú školu do iného mesta znamená opustiť rodičovský dom, založenie vlastnej rodiny či aspoň domácnosti znamená opustiť zabehnutý spôsob života. A predsa to všetci

robíme. Prečo? Pretože k samotnému rozhodnutiu nás motivuje vidina toho, čo získame. Zdravšie sa stravujeme, lebo chceme schudnúť, či mať lepšie zdravotné výsledky. Vstupujeme do manželstva, pretože niekoho milujeme a chceme byť s Ním.

Podobne je to aj v kresťanstve. Pán Ježiš nás pozýva k nasledovaniu. Ponúka nám nový život, o ktorom hovorí, že je lepší, krajší, pokojnejší a hlavne .. večný. Kto by ho nechcel? Stačí nasledovať Pána Ježiša Krista. To však znamená opustiť doterajší spôsob života – vzdať sa svojho egoizmu, pohodlia, neraz aj času alebo aj povesti. V mnohých prípadoch to môže znamenať aj vzdanie sa rozkoší, rôznych svetských potešení či bohatstva. A to je už pre mnohých menej príjemné, pri tomto zistení začnú pozeráť na kresťanstvo či na Pána Ježiša Krista ako na niečo, čo chce človeku len brať a obmedzovať ho. To je však len preto, lebo takto uvažujúci človek hľadá viac na to, čo opúšťa, než na to čo získava. Je to ale správne? Ak by mladí ľudia pozerali iba na to, že po odchode na vysokú školu sa už nebudú môcť každý deň stretávať s priateľmi či jesť obľúbené mamine jedlá, nikdy by na vysokú školu neodišli. Ak by niekto pozeral iba na to, aká zábava bola v práci s kolegami, aká pekná bola jeho

kancelária či aké moderné vybavenie mal, nikdy by sa neodhodlal zmeniť zamestnanie. Ak sa však preň rozhodol, pravdepodobne ho zlákala vidina lepšej výplaty, teda niečo, čo získava, aj keď už nebude mať tú zábavu v kolektíve či modernú kanceláriu. Skrátka, zisk prevyšuje straty – oplatí sa to.

Písmo sväté nám dnes rozpráva o Abrámovi. Aj on vykonal v živote veľmi dôležitú zmenu. Vo veku 75 rokov sa rozhodol začať nový život. Odišiel z Cháránu s celou svojou rodinou a presťahoval sa do Kanaánu, so všetkým čo mal. To však nebolo také jednoduché. Jeho odchod znamenal nielen opustenie krajiny, ale aj opustenie kultúry, tradícií a náboženstva, v ktorom dovtedy žil. Abrám odišiel raz a definitívne – nie, aby sa na víkendy vracal, ale aby definitívne opustil to, čo zostalo v Cháráne. *(Straty možno rozviesť na základe exegezy.)*

Túto zmenu však nevykonal sám od seba. Vykonal ju na príkaz Hospodina, ktorý mu povedal, aby opustil Chárán i rodinu. Pre Abráma to predstavovalo veľkú stratu – veď v Cháráne mal navždy zanechať svojich príbuzných. Hospodin však k svojmu rozkazu pripojil aj zaslúbenie. Predpovedá Abrámovi, že vyvyší jeho meno a rozmnoží jeho

potomstvo, takže ich bude viac, ako je hviezd na nebi (Zisk možno rozviesť v zmysle exegezy).

Abrám teda veľa stratil, no získal oveľa viac. Hospodin splnil slovo a dnes je potomstvo Abrámovo veľmi početným a hlavne životaschopným národom. Nič z toho by tu nebolo, keby Abrám pozeral na to, čo bolo, túžil po miestach, ktoré mal rád, či chcel naďalej stretať ľudí, na ktorých bol zvyknutý. Jeho životná zmena mu priniesla nové miesta, nových ľudí a nové veci, ktoré si zaiste obľúbil, zvykol si, a hlavne .. prijímal Božie požehnanie, ktoré predstavovalo jeho najväčší zisk. Veď sa mu mimoriadne darilo, jeho majetok sa rozmnožil a dočkal sa aj vytúženého syna. Jeho život na novom mieste bol teda určite lepší. To ale nie preto, že si takticky zvolil dobré miesto, alebo takticky urobil dobré rozhodnutie odísť. Jeho úspech prišiel preto, lebo mu ho požehnal Hospodin, ktorý tak naplnil svoje zaslúbenia.

Nasledovanie Pána Ježiša Krista sa veľmi podobá tomu, čo urobil Abrám. Aj nám Pán Ježiš hovorí, aby sme všetko staré zanechali a nasledovali Ho. Toto opustenie starých spôsobov má byť pritom jednorazové a definitívne. A s tým máme často problém. Veď je také

príjemné si pospať, aj keď nás zvony volajú do kostola. Je také príjemné nechať si nejaké tie eurá pre seba, aj keď cirkev či niekto z nášho okolia potrebuje pomoc. Je také príjemné buchnúť po stole a trvať na svojom, aj keď Pán Ježiš chce, aby sme konali v mieri a dosahovali kompromisy. Je také príjemné užívať si potešenia tohto sveta, aj keď Pán Ježiš chce, aby sme to nerobili. Je také príjemné nadávať na známym či priateľov a ohovárať ich, aj keď Boží zákon hovorí, že je to hriech. Len preskúmajme, čo všetko vypĺňa náš starý život a čoho všetkého by sme sa mali vzdať *(Možno tu poukázať aj na konkrétne neduhy a nešváry v zbore či jeho okolí).*

Z jednej časti je pochopiteľné, ak sa nám do toho nechce. Ľudsky možno porozumieť tomu, že človek podlieha aj emóciám, aj egoizmu, aj túžbam tela. Avšak Pán Ježiš hovorí, že kto sa obracia späť, hoci už položil ruku na pluh, nehodí sa pre prácu na roli. Ani Abrám neodišiel do Kanaánu s úmyslom občas sa vrátiť a byť tým, kým bol predtým. Ani my nemôžeme nasledovať Pána Ježiša Krista s plánom, občas si vziať dovolenku a odbehnúť si potešiť sa tým, čo robí dobre nášmu telu či egu. Áno, z ľudskej strany tomu možno porozumieť. Lenže ľudský pohľad nie je Boží pohľad a Pán

Boh vidí viac a chce nám preto dobre. Z ľudského pohľadu chcel Peter ochrániť Majstra pred smrťou a práve tento pohľad mu Pán Ježiš vytkol, keď povedal: „Nemyslíš na veci Božie, ale na ľudské“ (Mt 16,23).

Pán Ježiš chce aj dnes upriamovať náš pohľad na zisk. Nehľadme preto na to, čo opúšťame, ale na to, čo získavame. Obzieranie sa späť neprospieva žiadnemu rozhodnutiu a žiadnej rozlúčke. Ak by sme mali plakať za peniazmi, ktoré dáme za nové auto, nemali by sme auto. Ak chceme auto, musíme sa vzdať veľkej sumy peňazí. Oboje mať nemôžeme, rovnako ako Abrám nemohol zostať v Cháráne a zároveň ťažiť z Božieho požehnania, takisto ani my nemôžeme nasledovať Pána Ježiša a zároveň zostať tými, kým sme boli. To z logiky veci nejde.

Rozhodnutie nasledovať Pána Ježiša je však dobré rozhodnutie a vždy prináša zisk, hlavne preto, že za tým ziskom stojí sám Pán Ježiš. Tak ako Abrámov zisk nebol iba ziskom z dobrého rozhodnutia ale stál za ním sám Hospodin, je aj náš zisk z nasledovania Pána Ježiša darom od Neho samého. Preto upriamme pohľad na Pána Ježiša Krista, i na to všetko čo nám On dáva. Je toho veľa a nemožno to ani povedať jednou vetou. Siahajme po Božom slove a nájdeme tam mnoho

zasľúbení a požehnaní. Prichádzajme do Božieho chrámu. Každá príležitosť nám prinesie nejaký nový dôkaz zisku života s Pánom Ježišom. Hlavne terazšie – nedele po svätej Trojici nám k tomu ponúkajú priestor. Hľadme teda a vidme, čo všetko nám ponúka a dáva v novom živote Pán.

Téma nasledujúcej nedele je Život v Kristovi. To možno vhodne využiť na voľné nadviazanie na dnešnú kázeň. V závere možno poslucháčov aj pozvať priamym poukazom na to, o čom bude téma budúcej nedele. Do kázni sa tak vnesie kontinuita a poslucháči budú vedieť, na čo sa môžu tešiť.

Použitá literatúra

Starozákonní prekladateľská komise, Výklady ke Starému Zákonu 1, Kalich 1991.

Mgr. Štefan Kiss

19. júl

6. nedel'a po Svätej Trojici

Text: R 6, 3 - 11

Exegetické poznámky

V prvej časti 6. kapitoly Pavel hovorí o vyslobodení z hriechu skrze krst. Krstom sa človek zapája do Kristovho vykúpenia, stáva sa účastným Jeho smrti a zmŕtvychvstania, dosahuje odpustenie a začína nový život.

Verše 3-5: Pri výklade tohto miesta poukazuje Pavel najprv na krst. Krst je viditeľným znamením, že život končiaci smrťou, smieme žiť s Kristom, v istote vzkriesenia. Kto je pokrstený v Ježiša Krista, bol tým presadený do skutočného spoločenstva smrti a života s Ním. „Všetci sme boli v jednom Duchu pokrstení do jedného tela“ (1K 12,13). Keďže sme boli pripojení k tomuto telu, tak to, čo sa stalo s Hlavou a Prvotinou, sa vzťahuje aj na nás. O spoločenstve smrti a života s Kristom, ktoré vzniklo krstom, hovorí Pavel v 3. a 4. verši. Nadväzuje tu na vonkajšiu formu úkonu krstu. Keď je krstenec ponorený pod

vodu, označuje to jeho pochovanie „s Kristom“, a keď vystupuje z vody, jeho zmŕtvychvstanie „s Kristom“. Bolo by však úplne mylné, keby sme na základe týchto slov chceli označiť Pavlovo chápanie krstu len ako „symbolické“ v tom zmysle, v ktorom sa toto slovo teraz obvykle používa. Na označenie skutočného diania v krste používa Pavel silné slovo, že sme krstom „zrástli“ s Kristom. Keďže kresťan má účasť na Kristovej smrti a vzkriesení, vzťahuje sa na neho: že bol zachránený z moci tmy a presadený do Kristovho kráľovstva (Kol 1,13). Ale keď teraz žije „v Kristovi“ a patrí ku „Kristovmu telu“, to iné telo musí zomrieť. Pavel ho nazýva výrazným menom „telo hriechu“ (το σωμα της αμαρτίας); Ale krst má aj pozitívny zmysel: na miesto „starého človeka“ nastúpil krstom „nový človek“; Pavel síce na tomto mieste nepoužil výslovné „nový človek“, o καινος ανθρωπος, ale celkom zrejme hovorí o tejto veci. Najlepší mysliteľný komentár k tomuto miestu je 2K 5,17: „Ak je niekto v Kristovi, je novým stvorením. Staré veci pominuli, hľa, nastali nové.“ Vykúpenie je skutočnosť, jeho naplnenie – spasenie – je budúcnosť. Pavel to vyjadruje práve tromi radami výrokov o smrti s Kristom v krste a o vzkriesení,

ktoré oslobodzujú k úsilíu o nový život (v. 4) a nový život otvára (v. 5.8).

Verše 6-11: Pavel tu hovoril podrobne o krste a jeho význame. Nie je to však jeho hlavná téma v tejto kapitole. Hovorí: Vy ste skutočne „slobodní od hriechu“; preto bojujte proti hriechu, nedovoľte mu vládnuť! Smrť zbavuje záväzkov zákona. Krst ako smrť je znamením slobody od osudového tlaku hriechu pri rozhodovaní a v pohľade na život.

Návrh propozície

Sme mŕtvi hriechu, ale živí Bohu v Ježišovi Kristovi!

1. *Usilujme sa o nový život napojením na Krista! (viera nás má vnútorne premieňať)*
2. *Stali sme sa jedno s Ním (s Kristom) – sme vnútorne zjednotení!*

Suspírium

*Krstom svätým, Trojjediný,
povolal si svoje deti.
Daj žiť život Tebe milý,
nech Kristom on denne svieti!
K biednym si sa z lásky sklonil,
a ukázal im život iný,
nad hriešnosťou slzy ronil,
buď nám všetkým milostivý!
Amen.*

Myšlienky ku kázni

„Keď sa rozhojnil hriech, ešte väčšmi sa rozhojnila milosť.“ Slová, ktoré možno u niektorých evokujú reakcie ako: Vynikajúca správa! To predsa značí, že sa nemám čoho obávať! Boh moje hriechy prikryje svojou milosťou, ba dokonca nie je vylúčené, že svojím konaním od Neho získam ešte väčšiu milosť. Pavel ale pokračuje a takéto úvahy či kalkulácie čitateľov, týkajúce sa milosti, radikálne odmieta: Tak to teda nie! Keď sme raz zomreli hriechu a v našom živote nastala zásadná zmena, tak ako by sme mohli v ňom pokračovať? Apoštol presne vedel o čom hovorí, lebo tak ako on pri Damasku zažil kedysi totálny rozchod so svojím predošlým životom, a od tejto chvíle prišlo niečo nové, tak ani v živote tých, ktorí veria, že s Kristom umreli, nemôže predsa jestvovať miesto pre hriech.

Odmietnutie onoho prevráteného myslenia stavia apoštol do priamej súvislosti so sviatosťou krstu svätého, z ktorého plynú určité dôsledky. Lebo dať sa pokrstiť znamená, že človek celý zvyšok svojho života strávi tým, že sa bude snažiť porozumieť významu toho - „byť pokrstený“, teda patriť Bohu, ktorý je prameňom všetkého dobra, oporou a pomocou v čase súženia, žiť v súlade

s Jeho vôľou, vystríhať sa pokušeniam tohto sveta a dúfať v príchod Božieho kráľovstva. Aby sme tomu všetkému ešte lepšie porozumeli, musíme nadviazať na myšlienku, ktorú Pavel uviedol na konci piatej kapitoly, kde postavil vedľa seba Adama - ako symbol života starého hriešneho človeka a Pána Ježiša Krista ako predstaviteľa nového čistého života, žitého podľa Božej vôle. Len na tomto pozadí môžeme pochopiť zásadné slová o význame krstu, o ktorých nám tu apoštol Pavel píše.

Pavel nás vyučuje, že každý jeden človek, ktorý žije na svete, je akoby súčasťou jedného tela. Celé toto telo, teda celé ľudstvo je prostredníctvom svojej hlavy, starého hriešneho Adama, postavené pod vládu hriechu a smrti. Úmyslom Pána Boha, ale nebolo stvoriť človeka na to, aby v hriechu zahynul. Preto ponúka príležitosť zmeniť náš údel – údel hriešnikov na údel zachránených a očistených Božích detí. Pýtate sa ako? Krstom svätým. Ním nastáva v našom živote táto zásadná zmena, tento zásadný prevrat, ktorým vstupujeme do celoživotného spoločenstva s Ježišom Kristom. Kto je pokrstený v Ježiša Krista, bol tým presadený do skutočného spoločenstva smrti a života s Ním.

Apoštol Pavel nám v liste Rímskym zdôrazňuje práve tieto dve základné stránky spoločenstva s Kristom. Každý pokrstený vďaka spojeniu s Kristom má účasť na Kristovom kríži aj na Jeho vzkriesení. Smrť aj vzkriesenie tu pritom môžeme chápať v dvojitom zmysle: ide o telesnú smrť, ale aj o smrť večnú, ktorou sme potrestaní za hriech. A podobne ide aj o vzkriesenie, ktoré sa odohrá v našej duši, keď uveríme počas života aj vzkriesenie k večnému životu. Krstom v nás zomiera staré hriešne ja a sme duchovne narodení do života s Pánom Bohom. Ide o demonštráciu Toho, žiť život podľa Krista, a tak sa rodíme do novej životnej oblasti, spoločenstva, ktoré svojou smrťou a vzkriesením založil Pán Ježiš Kristus a povoláva doň ľudí. Dať sa pokrstiť a byť pokrstený znamená prijať toto pozvanie. Prijatť ponúknutý dar.

„Ak je niekto v Kristovi, je novým stvorením. Staré veci pominuli, hľa, nastali nové.“ (2K 5,17) Ide vlastne o zásadný koniec starého, hriešneho životného štýlu. Keďže náš starý človek bol ukrižovaný a zničené bolo „telo hriechu“, nevyhnutným dôsledkom toho je, „aby sme už viac neslúžili hriechu“. Základom, na ktorom sa všetko buduje, je, že skrze Krista sme

sa stali slobodnými od moci hriechu. Nedovoľme mu tak vládnuť! Veď sme predsa odumreli hriechu, aby sme žili Jeho, Kristovým životom.

Kristova smrť sa nás bytostne dotýka, a preto z toho musíme vyvodit' nejaké závery, aby to na našom živote bolo zrejmé. Ide tu o vieru. Vieru, že to bola Kristova smrť, ktorá zmenila náš život, o vieru, že krstom sme odumreli hriechu, aby sme kráčali v novote života. Práve táto myšlienka bola v Pavlovej mysli prítomná pri všetkom, čo o krste napísal.

Keď sa Dr. Martina Luthera niekedy zmocnila skleslosť, pre svoje povzbudenie si kriedou na stôl taktiež občas písaval slová: „*Baptisatus sum!*“ čo znamená: Som pokrstený! A keď sa mu raz jeho priateľ veľmi ponosoval na svoju biedu, dal mu otázku: „*Ako či si ty nie pokrstený?*“

Túto otázku by si dnes mali klásť aj všetci tí, ktorí svoje kresťanstvo obmedzujú len na teoretické poučky, pobožné slová, či veľké gestá. Povrchná a formálna zbožnosť, spočívajúca vo vyznávaní všeobecnej viery kresťanskej či neustáalom zdôrazňovaní svojej príslušnosti k luteránskej tradícii, pre vstup do Božieho kráľovstva totiž nestačí. Podstata našej novej orientácie života spočíva v konaní. V tom, čo

robíme, v tom, ako zmysľáme, čo pokladáme za dôležité. Jednoducho povedané, v odhodlaní vždy a všade klásť na prvé miesto Boha a Jeho vôľu. Všetci, ktorí prijali Ježiša ako svojho Pána, prijali aj význam a zmysel diela, ktoré vykonal. „Stali sme sa jedno s Ním“. A to značí, že kto je cez krst tak tesne spojený s Ježišom Kristom, že je s Ním priamo zrastený v jednu bytosť, ten napokon, keď nadíde čas, aj svoju telesnú smrť, ktorou končí náš život na zemi, prežíva spolu s Kristom: cez smrť a vzkriesenie prechádza do nového života vo večnosti.

Apoštol napísal o tom tieto slová: „*Ak sme umreli s Kristom, veríme, že s Ním budeme aj žiť.*“ Výstižným príkladom toho, čo znamená žiť v Kristovi, bol práve apoštol Pavel, ktorého život vyplnila obetavá služba Bohu a ľuďom. Preto mohol napokon s pokojným vedomím a svedomím vyznať, že viac už nežije on, ale že v ňom žije Kristus (G 2, 20). Nech sa toto Pavlove úprimné vyznanie stane i naším celoživotným vyznaním, aby bol náš každodenný život skutočne názorným príkladom toho, čo to znamená odvodiť všetky praktické dôsledky z faktu, že sme pokrstení.

Použitá literatúra

NYGREN, Anders: *List Rímskym*, s. 62-65.

Nový zákon s výkladovými poznámkami. Česká biblická spoločnosť, Praha 1991. s. 264-265.

ThDr. Zuzana Poláková

26. júl

7. nedeľa po Svätej Trojici

Text: **R 6, 19 - 23**

Exegetické poznámky

Verš 19 (vlastný preklad):

„*Hovorím ľudskými slovami kvôli slabosti vášho tela, lebo ako ste dávali vaše časti do služby nečistote a bezprávniu pre bezprávie, tak teraz vydávate svoje časti do služby spravodlivosti pre posvätenie.*“

Pavlove slová o tom, že hovorí ľudským spôsobom, súvisia s predchádzajúcim veršom, kde hovorí o kresťanoch ako o *otrokoch spravodlivosti*. Kresťanom, ktorý sú v Kristovi *oslobodení*, spôsobuje tento pojem (*otrok spravodlivosti*) problém. Pavol sám cíti, že sa nevyjadril celkom presne, ale predsa správne. Je to preto, lebo má znázorniť Božské poriadky ľudskými slovami, *ľudským jazykom, termínmi (anthropinon)*. Preto veriacich nazýva otrokmi.

Poslucháči nechápu *pre slabosť tela (astheneian tés sarkos)*. Táto slabosť môže

znamená intelektuálnu (1K 3,2) alebo zmyšľanie tela (R 8, 5n), teda mravnú nedostatočnosť. Pravdepodobne ide však o prvú, teda intelektuálnu, lebo Pavlovými poslucháčmi sú „čerstvo“ pokrstení, ktorí ešte nemajú dostatok vedomostí. Reč o minulosti čitateľov svedčí o tom, že boli pohania. Nečistota značila predovšetkým pohlavné hriechy pohanov.

Pavlovo *teraz (nyn)* značí zmenu v konaní, ktorá má nastať ako dôsledok imperatívu Božej milosti. Poslucháči majú ako kresťania zmeniť slová, konanie aj službu. Činy v našom živote majú svedčiť, že sme na strane Boha. Nestačí o tom len hovoriť. Má sa v našich skutkoch dokazovať spravodlivosť.

Posvätenie (hagiasmos) tu nie je procesom ale výsledkom - životom aj činmi patriť Bohu. V klasickej gréčtine sa tento výraz nevyskytuje, je Pavlov.

Verš 20 (vlastný preklad):

„Lebo keď ste boli otroci hriechu, slobodní ste boli od spravodlivosti.“

Ešte raz sa hodnotí minulosť obrazom služby a slobody. Bol to smutný obraz. Spoznávajú nebezpečenstvo bývalého pohlúdenia. Život v pohanstve je v protiklade k životu v kresťanstve:

otroctvo - sloboda, smrť - život, žold - dar milosti, hriech - posvätenie. Najväčším nepriateľom sa zdá byť smrť, preto je najväčšou hodnotou Pavlova istota o vyslobodení z moci smrti. Veriacim je skutočne daný večný život.

Verš 21 (vlastný preklad):

„A aké ovocie ste z toho vtedy mali? Teraz sa za to hanbíte. Lebo koniec toho je smrť.“

Veci, ktoré charakterizovali život čitateľov pred prijatím Krista, boli hriechy a teraz by na ne najradšej zabudli. Na otázku: „Aký úžitok ste mali?“, je odpoveď: „Nijaký“. Lebo ich koncom bola smrť.

Nestačí hovoriť o slobode a otroctve. Vždy je potrebné povedať o aké otroctvo a slobodu ide. Otroctvo hriechu alebo Bohu, „sloboda“ od Boha alebo od hriechu? Otroctvo hriechu znamená „slobodu“ od Boha, otroctvo Bohu zas slobodu od hriechu.

Verš 22 (vlastný preklad):

„Ale teraz oslobodení od hriechu, stali sme sa teraz otrokmi Boha, máme svoje ovocie na posvätenie, nakoniec však večný život.“

Otroctvo Bohu prináša posvätenie a na konci *večný život (zoe aionion)*. Tento je vnímaný nie v prítomnom ale budúcom zmysle. Ospravedlnení dosvedčia svoj nový stav prítomnosťou svätosti v ich živote (iné miesta: Žid 12,14; 1K 1,30; 1Tes 4,3).

Výsledkom oddania sa Bohu je posvätenie. Posvätenie neznamená sebaopšívajúce (v zmysle 1J 3,3), ale dielo Božieho Ducha pri človeku. Keďže pokrstení veriaci dostávajú posvätenie, majú v živote *svoje ovocie na posvätenie (ton karpon hymon eis hagiasmon)*, v zmysle, že pokrstený sa nestáva dokonalým, posvätenie sa uplatňuje postupne, volá k rastu vo viere. Len preto môže Pavol napriek slabosti človeka hovoriť v prezente - už *máte*, akoby bolo posvätenie už dokonané a dokonalé. Také bude v živote večnom.

Verš 23 (vlastný preklad):

„Lebo žoldom hriechu je smrť, ale darom Božej milosti je večný život v Ježišovi Kristovi, našom Pánovi.“

Každý panovník odmeňuje svojich vojakov. Panovníkom je v tomto prípade hriech alebo Boh. Ľudia sú vojaci, žoldnieri, bojujúci za odplatu. V prípade hriechu Pavol skutočne hovorí o odplate

keď používa *opsonia*, čo značí *mzda*, peniaze alebo naturálne ako žold vojaka, to, na čo má právny nárok. V prípade Boha hovorí o *charisma*, čo znamená *dar*, prejav milosti. Naň nemá nik nárok, Boh ho daruje.

Kontext:

Šiesta kapitola listu Rímskym rozvíja verše prvej kapitoly. Človek spravodlivý pred Bohom pre vieru, je človek Bohom posvätený (19. a 23.). Bohom zmierený človek je uvedený do iného, nového stavu, z Božieho rozhodnutia. Je to nie len nová forma myslenia a pocitov, ale skutočné nové bytie. Posvätenie nie je vecou človeka, je to len a len Božia milosť. Šiesta kapitola to hovorí veľmi jednoznačne. Božia milosť je konaná mimo nás ale plne pre nás. Je to nové bytie, ale aj nový poriadok, ktorému sme podriadení. Naše posvätenie tak ako zmierenie sa stalo pravdou raz a navždy, v Ježišovi Kristovi (6, 10).

Aj keď je v celej 6. kapitole rozvíjaná jedna téma, zatiaľ čo vo veršoch 1-14 stojí v popredí zmenený stav človeka, ktorý je skrze vieru pred Bohom spravodlivý, spočíva v novom bytí. Toto nové bytie získava krstom. Vo veršoch 15-23 sa hovorí o tom, že tento stav je novým poriadkom, ktorý má

byť v poslušnosti rešpektovaný. Tieto dva dôrazy nemožno vnímať v časovej postupnosti, ale ako dve strany jednej mince.

Pavol ako žiak Gamaliela podáva argument. Problém dokáže priviesť k jeho jadru, používa obrazy, metafory a symboly (*mzdou za hriech je smrť*). Nad jeho metaforami je potrebné premýšľať a rozvádzať ich. Svoje myšlienkové postupy v prvej aj druhej časti uvádza rovnakým spôsobom. Najprv uvádza námietku protivníkov: *Máme snáď hrešiť, pretože nie sme pod zákonom, ale pod milosťou?* (v. 15), nasleduje strohé odmietnutie a nadväzuje na vedomosti poslucháčov, čo má slúžiť na posilnenie vlastnej tézy (v. 16 *viete predsa...*). Pavol si tu pomáha obrazom, podobenstvom, o otroctve.

Človek stojí pod istým poriadkom tak či tak (v. 16), buď je služobníkom hriechu alebo milosti. Sú to dve mocnosti. Ako náhle sme sa stali služobníkmi poslušnosti, sme oslobodení od hriechu a učinení služobníkmi spravodlivosti. Pavol v 19. verši vsúva poznámku, že táto služba je vlastne slobodou.

Vo veršoch 20-22 nasleduje porovnanie: ako ste teda žili pod jedným, tak teraz žijete pod iným. Vtedy ste boli

slobodní OD spravodlivosti, teraz ste OD hriechu. Vašou mzdou, žoldom, nie je smrť, ale ako dar milosti je to večný život. O hybnej sile tohto nového bytia, teda o Duchu, hovorí následne v 7. kapitole.

Pavol vedel o slabosti aj u pokrstených, preto podáva tento príklad, aby ukázal, že nové bytie sa musí osvedčiť v praxi. Preto hovorí „ľudskou rečou“. Adresáti majú porovnať a zhodnotiť zisk, ktorý mali starým spôsobom života a zisk toho terajšieho. Luther odporúča všetkým, aby skúmali svoje pohnútky. Vždy nájdú v sebe hriech a slabosť. Ak to tak nie je pri vonkajších skutkoch, tak to platí o motívoch. Človek sa má skúmať a zamyslieť sa nad tým, či skutky robí z lásky k Bohu, alebo je jeho motívom napr. vlastná sláva a pochvala od iných ľudí.

Návrh propozície

Pokrstení patria Bohu

1. *k hriechu sa nevracajme*
2. *svoj život posväcujme*

Myšlienky ku kázni

List Rímskym je list pre nás, v ktorom dostávame pravdy od Boha, aby sme vedeli ako žiť. Krok za krokom nám

vysvetľuje celú teológiu. Kap. 1-3 nám podávajú základný problém - nik nie je dobrý. Kap. 3-5 nám zvestujú milosť- že sme ospravedlnení, takisto vysvetľujúc ako sme ospravedlnení. Následne v kap. 6-8 dostávame návod, ako máme rásť v posvätení. Lebo keď sme sa krstom stali kresťanmi, máme sa snažiť podobať Kristovi a prinášať ovocie posvätenia.

Posvätenie prichádza až po ospravedlnení, lebo ospravedlnením sme postavení do správneho vzťahu s Bohom. Stali sa z nás „otroci spravodlivosti“. Na našom živote musí byť vidieť, komu patríme.

V rímskej ríši malo byť zavedené zvláštne oblečenie pre otrokov, aby ich bolo možné na prvý pohľad odlíšiť od občanov. Tento návrh nakoniec neprešiel, lebo by hneď všetci na prvý pohľad videli, koľko sa pohybuje po uliciach otrokov, mohli by sa dať do reči jedni s druhými a rýchlo zistiť, že sú v prevahe a vyvolať vzburu.

Predstavte si, že by sme ako kresťania nosili špecifický odev. Všetci, ktorí by na vás pozreli, by hneď vedeli, že ste kresťan, že ste evanjelik. Konali by ste všetko vo svojom živote tak, ako to robíte teraz? Alebo by vás to nútilo uvažovať viac nad svojím konaním, lebo by všetci vedeli, že vy ste „ten Kristov“?

Kresťania sa radi ukazujú rôznymi symbolmi, že sú kresťania - retiazkou, rybičkou na aute, krížmi či nápismi z Biblie v domácnosti. Príslušníci rôznych mníšskych rádov, ako aj mnohí kňazi nosia typický odev. Ale skutočne konáme tak, že sme verní označeniu kresťan? Alebo je to len ozdoba...pekny doplnok?

My, ktorí sme boli pokrstení, patríme Bohu. Nie je možné patriť aj Bohu, aj hriechu. Pritom tak často po ňom siahneme. Tak veľmi nás láka a páči sa nám. V takej chvíli si treba pripomenúť, aké je ovocie hriechu - smrť. Večná smrť. Ale aj jej pazúry, ktoré trhajú naše životy už tu na zemi. Hriech, nech vyzerá akokoľvek vábivo, prináša záhubu. Vyzlečie nás z radosti, vezme nám odvahu, vysaje duchovnú silu.

Nemôžeš chcieť, aby si rástol vo viere, keď zanedbávaš Božie slovo, nemôžeš túžiť po šťastí, keď rozosievaš nečestnosť a klamstvo, nemôžeš žiť posvätný život, keď ťa zväzda túžba...

Prečo sa túžime vrátiť tam, kde odmenou je smrť?

Keď Ťa láka hriech, myslí pevne na to, že vieš, kto si v Kristovi. Vedz, čo pre teba urobil. Si slobodný od hriechu! Si mŕtvy hriechu! Rátaj so svojou pozíciou

v Kristovi vo svojich každodenných životných situáciách. Nepatríme sebe! Musíme slúžiť/poslúchať nášho Majstra. Slúžime/Poslúchame z vďačnosti a lásky k Tomu, ktorý nás miloval! Kresťanský život je nadprirodzený. Je, podobne ako spasenie, darom od Boha v Kristovi. On ho iniciuje a poskytuje silu. Nehraj sa s hriechom. Nazvi ho pravým menom. Odvráť sa od neho; uteč od neho. Nechoď na miesto pokušenia.

Sloboda nehrešiť je slobodou byť svätý. My kresťania sme posvätení, oddelení pre Boha. V službe Bohu. Slúžia naše nohy Bohu? Slúžia naše ruky Bohu? Slúžia naše srdcia, uši, oči? Slúžia naše peniaze Bohu?

Existuje detská pieseň: *Dávaj pozor malá ruka čo robíš – Boh sa z neba pozerá, aká je tvoja viera, dávaj pozor malá ruka čo robíš.* Následne sa pridáva noha, ucho, oko, jazyk, srdce... Aká je teda naša viera? Žijeme tak, ako tí, čo patria Bohu?

Použitá literatúra

Barth, K. Stručný výklad listu Římanům. Kalich, 1989.

Batka, L.; Kováč, M.; Prihracki, P.A. Sondy do Lutherovej exegézy listu Rimanom a Galaťanom. Univerzita Komenského v Bratislave, 2019.

Gábriš, K. List Rímskym. Bratislava, 1953.

Theobald, M. List Římanům. Malý stuttgardský komentář. Karmelitánské nakladatelství, 2002.

Mgr. Michaela Ravasz Pogányová, PhD.

V 3. čísle Služby slova sa ešte raz vraciame k teologickej konferencii 2019. Už sme ju na našich stránkach neraz spomenuli, dnes však chceme zamerať svoju pozornosť na čosi, čo s kázňou veľmi úzko súvisí a to je jej prejav. Práve preto sme o rozhovor požiadali brata kaplána Miloša Gdovina, ktorý je absolventom EBF UK, no zároveň ho poznáme ako dlhoročného člena redakcie náboženského vysielania Slovenskej televízie (dnes RTVS).

Brat Miloš, mohol by si sa nám v krátkosti predstaviť a povedať odkiaľ pochádzaš, čo Ťa priviedlo k štúdiu teológie a ako sa stalo, že si na dlhé roky zakotvil v redakcii náboženského vysielania RTVS?

Pochádzam z farárskej rodiny. Môj otec aj mama majú teologické vzdelanie. To priviedlo aj mňa k štúdiu teológie. Možno to znie ako diagnóza, ale zistil som, že to nie je pravidlom. V súčasnej dobe je málo farárskych synov a dcér, ktorí nasledujú zamestnanie svojich rodičov. Život na fare a všetko s ním spojené bol pre mňa niečím samozrejším a tak, dá sa povedať, že s materským mliekom som nasával aj základy viery. Nedávno som zistil, že z môjho rodného domu sa stala modlitebňa. Rád spomínam aj na svojich starých rodičov, u nich som videl vieru v praxi. O teológii som uvažoval už na základnej škole. Zaujímala ma aj archeológia, a tak som vyštudoval oba tieto odbory. Stretol som na oboch mnoho zaujímavých ľudí a počas štúdia som absolvoval viaceré zahraničné pobyty, ktoré ma priviedli k tomu, že zvest' evanjelia je potrebná aj v dnešnej dobe. Keď som končil archeológiu, ponúkol som svoje služby cirkvi. Dostal som vtedy možnosť pracovať v Slovenskej televízii ako redaktor. Bola to pre mňa tretia „vysoká škola“. Strávil som tam 12 rokov a koncom roku 2019 som odtiaľ odišiel na vlastnú žiadosť. V súčasnosti pôsobím ako kaplán v cirkevnom zbore Svätý Kríž-Lazisko.

Keďže Služba slova je homiletický časopis, je aj nosnou témou nášho rozhovoru hlavne homiletika. Tá sa nám spája so službami Božími a v spojitosti s Tvojou osobou zákonite s prenosmi služieb Božích, na ktorých si roky pracoval. Vieme si predstaviť, že zabezpečiť taký priamy prenos služieb Božích je riadny stres. Vedel si pri svojej práci a pri všetkých tých službách Božích, ktoré si pracovne absolvoval, byť aj poslucháčom, alebo si takéto služby Božie vnímal viac-menej technicky a poslucháčom si sa stával niekde inde?

Začnem od konca. Na služby Božie si je treba nájsť čas a pokoj. Keďže som dlhé roky strávil v Bratislave, mal som duchovné zázemie v miestnych evanjelických cirkevných zboroch. Veľmi rád som počúval kázne pána doc. Jána Greša. Počas priamych prenosov som bol tiež aktívnym poslucháčom a často aj čitateľom kázní. Snažili sme sa dostať

kázne najneskôr pred začiatkom vysielania do prenosového voza. Veľmi nám to pomáhalo pri celkovej obrazovej skladbe prenosu. Iste je ťažké strihať obraz presne na slová kazateľa, ale nie je to nemožné. Aj keď naše evanjelické chrámy nemajú toľko výzdoby, obrazov a symbolov, darilo sa nám niekedy významne podporiť slová obrazom. Minimálne sme sa vyhli nevhodným záberom ako napríklad: Predstavte si, že kazateľ hovorí o veľkých hriešnikoch a v obraze sa objaví generálny dozorca, prípadne nejaký predstaviteľ vlády. Vtedy bola požiadavka – veľký celok. Aj keď strihača niekedy svrbeli prsty stlačiť veľký detail. Prenos je tímová práca a každý tam má svoju úlohu. Mojou bolo pozorne počúvať kázne, sledovať priebeh služieb Božích a navrhovať vhodné zábery v dostatočnom predstihu.

Stalo sa Ti niekedy, že Ťa nejaká kázeň či príhovor, ktorý si počul v rámci nejakého prenosu mimoriadne zaujal, inšpiroval, povzbudil či rozhorčil? Inak povedané, máš nejaký ten svoj najlepší či najhorší zážitok?

Pri priamych prenosoch sa pracuje s časom. Máme ho daný a je potrebné dodržať ho. V rámci vymedzeného programu som sledoval, či všetko beží ako má. Texty, ktoré sme mali k dispozícii som sa snažil usporiadať a pripraviť tak, aby nás nič neprekvapilo. Preto som v rozhovoroch pred prenosom nabádal aj hlavných aktérov, aby boli disciplinovaní a pripravili si svoje vystúpenie poctivo a v rámci vymedzeného času. Kto tak urobil, bolo to vidieť aj pri prenose. Jeho prejav bol hladší. Najťažšie bolo počúvať ľudí, ktorí hovorili z hlavy a boli nepripravení. Často nevedeli kedy skončiť, opakovali sa a nám to narúšalo zabehnutý program. Nemám nejaký extra zážitok, ale raz to vyzeralo, že nás kvôli nedisciplinovanosti kazateľa, odstrihnú z vysielania. Kázal veľmi dlho...

Z pozitívnych zážitkov mi utkvel v pamäti jeden prenos zo západného Slovenska, kde sa kazateľ pripravil tak, že celú kázeň vedel naspamäť. Malo to, ako sa hovorí, hlavu aj pätu, a vzbudilo to veľmi pozitívny ohlas.

Pre nás, divákov, často prenos služieb Božích skončí záverečnými titulkami. Pre Teba však mal zaiste každý prenos ešte nejaké pokračovanie. Stretával si sa s nejakou spätnou väzbou na prenos v kruhu svojich kolegov v televízii? Stalo sa Ti napríklad niekedy, že by niečo zo služieb Božích nejako pozitívne oslovilo niekoho, kto pôvodne prišiel iba nasvietiť, nazvučiť či dodatočne robil zostrih alebo archivoval?

Každý prenos vzbudí nejaký ohlas. My sme analyzovali hneď po prenose, na ceste domov. Väčšinou bolo dosť času na to, aby sme si povedali, čo bolo dobré a čo zlé, čo sa nám podarilo a čo nie. Preberali sme aj obsah príhovorov a počul

som, že mnohí vnímajú prenosy veľmi pozorne. Ak to nebolo hneď, rozprávali sme sa o tom, čo ich zaujalo, na iných výrobách. Veď na priamy prenos príde do 40 ľudí technického štábu, a tak nie je ľahké prehodiť slovo so všetkými.

Aké bývali reakcie divákov. Aká bola sledovanosť, resp. dostával si nejaké pozitívne alebo negatívne ohlasy, ak áno, v akých asi počtoch a ktoré prevažovali?

Televízne prenosy sú pozorne sledované. Tým, že ich nemáme až tak veľa, diváci si nájdu čas. Reakcie boli telefonické aj písomné. Ak sa prenos podaril bolo ich menej, ak niečo nevyšlo bolo ich viac. Napríklad pánovi režisérovi, Fedorovi Bartkovi, pravidelne, hneď po prenose, volávala jedna pani, ktorá ďakovala za prenos a hneď zhodnotila, čo sa jej páčilo a čo nie. Najviac negatívnych reakcií sme dostali počas prenosu vysviacky kňazov v Prešove, keď sa nám pokazil vysielateľ signálu a na 30 minút sme vypadli z vysielania. Televízni pracovníci chybu opravili a pokazenú súčiastku nahradili (porucha bola vážna, dodnes ich obdivujem, ako rýchlo to stihli). Reakcie divákov však boli veľmi negatívne. Veď posúďte sami. Vysielacie pracovisko v Bratislave zaradilo narýchlo do nútenej prestávky, podľa ich vyjadrenia, adekvátny duchovný program „Mariánsku horu v Levoči“ ...

Sledovanosť prenosov bola vysoká. Tradične najväčšia bola na Veľký piatok. Ak vás sleduje 70 tisíc ľudí, nie je to na naše pomery málo a hlavne nikdy neviete, kto všetko sa pozerá, pretože evanjelické prenosy nepozerali len evanjelici.

Ak sa vyskytli nejaké negatívne ohlasy, čoho sa najviac týkali? Inak povedané, čo nám – kazateľom – diváci najviac vytýkali?

Prvým hodnotením kazateľskej zručnosti, ktorý sme mohli priamo vidieť boli údaje z píplmetra. Dalo sa to krásne porovnať. Ak bola kázeň zaujímavá krivka rástla. Ak to ľudí nezaujalo, alebo to bolo dlhé, buď stagnovala, alebo klesala. To sa dalo „merať“. Ako sa však zvesť evanjelia odtlačila do životov ľudí, je ťažké povedať. Niekedy stačí jedna zle volená veta a reakcia je negatívna. Tu pre kazateľov možno viac platí to evanjeliové: „Nesúďte, aby ste neboli súdení.“ Vyhýbať sa prílišnému moralizovaniu a kázať viac evanjelium na povzbudenie veriacich. Musím povedať, že naše evanjelické kázne boli viac-menej hodnotené pozitívne. Aj krivka na píplmetroch pri začiatku kázní vyskočila a mala často rastúcu tendenciu. Ľudia akoby očakávali, čo kazateľ povie. Pri kázňach by bolo dobré viac osloviť divákov. Pretože často tie slová zneli viac do kostola ako do širšieho éteru. Použiť viac súčasný jazyk a nehovoriť len „kostolnou rečou“.

Vedel by si Ty osobne po rokoch pôsobenia v RTVS – možno na základe vlastného pozorovania i diváckych ohlasov - zhodnotiť úroveň našej homiletickej či rétorickej zručnosti? V čom by sme sa mali viac učiť, na čo si dávať pozor, čo nám je vytýkané alebo čo je naopak dobré a nemali by sme zľaviť?

Použijem, alebo lepšie parafrázujem, to Lutherovo: Vystúp smelo, hovor hlasne (jasne), skonči včas. Prvou vecou je dĺžka príhovoru. 12-15 minút je dostatočný čas. Sú to tri normostrany textu, cca 5400 znakov aj s medzerami. Samozrejme závisí to aj na rýchlosti prejavu kazateľa. Druhou je logická následnosť textu. Usporiadanie látky. Skrátka, kazateľ musí vedieť, čo chce povedať a patrične to do textu kázne zakomponovať. To mu pomôže aj pri následnom prednese kázne. Treťou vecou je kázať spamäti. To je najlepšie. Veď ak s niekým hovoríme, nečítame to z papiera. A kázeň je, do istej miery, aj dialóg s poslucháčmi. Nie je to ľahké, ale mali by sme sa v tom cvičiť. Také kázne diváci prijímajú vo väčšej miere. Ešte sa vrátim k obsahu kázní. Je dobré, že do nich nedávame politiku. Ak sa také niečo vyskytlo, väčšinou to bolo divákmi hodnotené negatívne. Zvesť evanjelia je tým hlavným, čo má znieť. A mnoho vecí sa dá povedať aj medzi riadkami. Ježiš v tom bol Majstrom. Ak sa toho budú držať evanjelickí kazatelia, nemôže nám nikto vyčítať, čo kážeme.

Mal si popri práci v RTVS aj sám možnosť byť niekedy kazateľom, ak áno, tak ako často a kde? Ako Ťa v Tvojej vlastnej kazateľskej praxi ovplyvňovali kázne, ktoré si počul ako redaktor RTVS? Čerpal si z nich niekedy, alebo si rád rozvíjal vlastné myšlienky.

Nie, nemal som tú možnosť. Mojou „kazateľskou“ úlohou bolo zvestovať veci okolo príprav priamych prenosov a oboznamovať aktérov s podmienkami. Nezriedka som používal aj príklady z evanjelia, aby som to lepšie priblížil cirkevnej obci na seminároch a iných stretnutiach, ktoré sa konali na tému mediálneho pôsobenia cirkvi. Môžem tak povedať, že som uplatňoval zásadu všeobecného kňazstva, aj keď som nebol ordinovaný.

Teraz si už v duchovnej službe a ako zborový kaplán máš sám možnosť pravidelne byť kazateľom. Čo Ti dáva a kde vidíš jej pekné a kde tienisté stránky (myslím nielen kázanie samotné, ale napr. možnosti prípravy, literatúra, efekt u poslucháčov a podobne)

Je rozdiel, ak kázate v žiari reflektorov a za snímania kamier, a ak máte pred sebou malé spoločenstvo na filii počítajúce 10 členov. Zvesť evanjelia je však potrebná všade. Niekedy možno odíde tých desať ľudí s väčším duchovným zážitkom a oslovením ako z mega prenosu. My do srdc ľudí nevidíme a nevieme, ako Duch Svätý pôsobí.

Preto je potrebná poctivá príprava, nech sme kdekoľvek. Veď to najprv dáva veľa nám samotným, keď objavujeme krásu biblického textu a chceme ju transformovať, priblížiť ľuďom dnešnej doby. Mám teraz viac času sedieť nad evanjeliom, a to ma naplňuje radosťou. Ten čas je potrebné si nájsť a odraziť sa to aj u poslucháčov, keď vidia, že to, čo hovoríme, aj žijeme.

Milý brat Miloš, dovoľ, aby som Ti poďakoval nielen za tento rozhovor, ale aj za všetku prácu, vykonanú v mene našej cirkvi na pôde RTVS pre šírenie Božieho slova vo svete. Prajem Ti, aby Ti Pán Boh dával veľa múdrosti v práci duchovného pastiera v Tvojom cirkevnom zbore, ale aj veľa sily, pokoja, radosti a požehnaní v osobnom živote.

Štefan Kiss

Turista v exotike

Naša dcéra sa nedávno vybrala do krajiny, kde je životná úroveň nižšia ako u nás. Vzala si pre istotu vyššie vreckové, aby ju tam nezastihla nejaká nepredvídaná udalosť, a v prípade potreby si mohla kúpiť či zaplatiť, čo bude potrebovať.

Keď prišla do cieľa a stretla sa s domácou mládežou čoskoro zistila, že ich pomery sú naozaj biedne a so svojím študentským vreckovým im pripadala ako boháč. Mohla si bez problémov dovoliť večeru v reštaurácii či nocľah v hoteli, na ktorý by bežný domáci študent nemal. A to bolo stále iba vreckové. Keď domácim rozprávala o tom, ako v jej domovine má takmer každý svoj vlastný byt alebo dom, že väčšina ľudí má vlastné auto a ľudia cestujú po celej Európe na dovolenky, boli úplne fascinovaní. Hľa, čo urobí vreckové v krajine, kde je chudoba.

Ak apoštol Pavol hovorí o závdavku Ducha Svätého (2K 5,5), ktorého my, kresťania, máme v tomto svete, je to presne ako mať vyššie vreckové v chudobnej krajine. Duch Svätý dáva do nášho srdca vieru, lásku, nádej, radosť, pokoj, zhovievavosť, nežnosť, dobrotivosť, vernosť a mnohé iné cnosti. Vo svete, ktorý sa utápa v hriechu a trpí vyprahlosťou Božích hodnôt, je to viac, ako majú ostatní, no stále nie všetko. Preto my, kresťania, vybavení Duchom Svätým ako štedrým „vreckovým“ mali by sme svojou vierou, láskou, nádejou, radosťou, vernosťou či nežnosťou vynikať nad ostatnými a ukazovať tak, čo čaká doma – v nebesiach – tých, ktorí ta skrze vieru v Ježiša Krista prídu a prevezmú celé dedičstvo v plnosti tak, ako raz naša dcéra prevezme celý majetok po nás.

Štefan Kiss

Ak ste aj Vy vytvorili podobenstvo, ktoré vyjadruje myšlienku spôsobom moderného prirovnania, budeme radi, ak sa s nami podelíte. Vaše príspevky do rubriky „Moderné podobenstvo“ nám môžete zaslať e-mailom na adresu sluzbaslova@ecav.sk

2. august

8. nedeľa po Svätej Trojici

Text: Iz 2, 1 - 5

Exegetické poznámky

Druhá kapitola Izaiáša predstavuje Izaiášovo videnie o budúcnosti. Frázu, ktorú prorok používa – vidieť (חָזַק) slovo (רָבַד) – je poetický *terminus technicus* na prijatie zjavenia. Takmer rovnakú poetickú predpoveď budúcnosti môžeme vidieť u Micheáša 4, 1-4, s menšími úpravami. Podobná tradícia o Sione a nastolení mieru medzi národmi existuje aj v iných častiach Starej zmluvy (napr. Ž 46, 9-11). To, čo je ale jedinečné na Izaiášovi je to, že Hospodin nenastoluje svetový mier násilne, ale tým, že pritiahne všetky národy svojou múdrosťou a spravodlivosťou. U Izaiáša tiež vidíme, že subjekt, ktorý ničí zbrane nie je Hospodin, ale samotné národy, ktoré tak konajú po tom, čo prijali poučenie od Hospodina – je to teda dobrovoľný akt, nie nanútený.

Umiestnenie vybraného textu je tiež významné. V prvej kapitole Izaiáš

predpovedá Hospodinov súd veľmi silnými slovami, v ktorom Hospodin jednoznačne odsudzuje hriechy Izraelu, odmieta ich kult a modlitby a volá po pokání. Druhá kapitola začína novým zjavením, ale tentokrát celosvetového *shalomu*. Tento vzorec sa neustále opakuje v Starej zmluve: Hospodin si vyvolí svoj ľud a zaslúbi svoju prítomnosť – Hospodin im daruje zákon – ľud poruší Hospodinove smernice – Hospodin vyhlási/vykoná súd, potrestá svoj ľud a hrozí odmietnutím svojho ľudu – ľud činí pokánie – Hospodin sa zmilúva a uisťuje o svojej vernosti. Slová súdu v Starej zmluve nikdy nie sú samoučelné, ale majú za cieľ priviesť Boží ľud na správnu cestu: „Keď Tvoje súdy dopadnú na zem, obyvatelia sveta učia sa spravodlivosti.“ (Iz 26,9). Hospodin zavrhuje, aby mohol znovu prijať.

I keď text explicitne nepoužíva hebrejský pojem *shalom*, môžeme však predpokladať, že prorok Izaiáš predpovedá takýto pokoj, a nie iba neprítomnosť násilia a vojen (v. 4c), keďže predpovedá aj ustanovenie spravodlivosti (v. 4a) a hojnosť potravín pre všetkých (v. 4b). Hospodin bude aj kráľom, aj sudcom, aj učiteľom, aj kňazom. Izaiáš na znázornenie tejto reality ťaží zo Sionskej tradície putovania

národov, podľa ktorej na konci vekov všetky národy, nielen Izrael, uznajú Hospodina ako jediného Boha a pohnú sa k Sionu. Podľa niektorých autorov, sa Pavel odvoláva práve na túto tradíciu putovania národov, aby zdôvodnil, prečo by pohania nemali byť obrezaní, a teda „konvertovať“ na židovský spôsob života – príchodom Mesiáša nastal „posledný čas“, a preto musia národy prísť k Hospodinovi ako národy, a nie ako Židia.

Náboženská tradícia, ktorá opisuje určitý vrch alebo horu ako miesto, z ktorého vládne božstvo nie je špecificky izraelská. To čo je zaujímavé na izraelskej tradícii je, že Sion nie je najvyšší vrch vo svojom okolí. Kým ostatné národy vždy považovali ten najvyšší vrch za „trón božstva“, Stará zmluva tento titul pripisuje Sionu. Tento vzorec, podľa ktorého Hospodin koná skrze niečo bezvýznamné v očiach sveta je charakteristický pre celé Písmo: Hospodin si volí Mojžiša, ktorý nie je zdatný v reči; Izrael, ktorý nie je významný v počte; Ježiša, ktorý „nemal postavu ani dôstojnosť, aby sme ho obdivovali, ani výzor, aby sme po ňom túžili“ (Iz 53, 2), aby zahanbil silných a preukázal svoju moc. Táto skutočnosť

môže mať silný pastorálny potenciál v kázni.

Napriek tomu, že evanjelický preklad hovorí „v posledných dňoch“ (v. 2), toto nie je nevyhnutne eschatologická alebo apokalyptická predpoveď. Presnejší preklad hebrejského textu môžeme nájsť v ekumenickom slovenskom preklade: „V budúcich dňoch“. Toto samozrejme môže, ale nemusí mať eschatologickú konotáciu. Je však isté, že Izaiášova predpoveď sa deje „v čase“, a ako taká nemusí byť nevyhnutne viazaná za „posledné dni“, ale môže byť aplikovaná aj na prvý príchod Ježiša ako „slova Hospodinovho“, ktoré bude vyučovať svoj ľud z mnohých národov o spravodlivosti, solidarite a pokoji. Dokonca aj Ježišov prvý príchod je v svojej podstate eschatologickým skutkom, lebo v svojej osobe priniesol kráľovstvo Božie, i keď ho ešte stále nezažívame v plnosti.

Návrh propozície

Pevne bude stáť vrch domu Hospodinovho

1. *Dajme sa poučiť jeho cestám*
2. *Choďme po Jeho chodníkoch*

Myšlienky ku kázni

Podľa Luthera každá evanjelická kázeň by mala mať jasné rozlíšenie evanjelia a zákona. Evanjeliom nám hovorí, čo Boh koná pre nás: oznamuje nám Božie zaslúbenia. Zákon, na druhej strane, nás buď usvedčuje z hriechu, ukazuje našu neschopnosť naplniť ho, a tým usmerňuje ku Kristovi, alebo „keď sa [ľudia] už znovuzrodili, ale ešte vždy lpi na nich telo, aby mali určité pravidlo, podľa ktorého by mali riadiť a spravovať celý svoj život“ (viď: Formula svornosti VI. O treťom spôsobe užívania zákona). Zákon nám tak hovorí, ako majú ľudia odpovedať na evanjelium, ktoré nám v texte zaznieva. Žiadna kázeň nesmie pomiešať zákon s evanjeliom, lebo tým evanjelium stráca svoju silu a spôsobuje samospravodlivosť.

Na začiatku pomôže kazateľovi, ak si v texte všimne, ktoré zaslúbenia sú vyjadrené buď v trpnom rode, alebo ktorých aktérom je priamo Hospodin: nastolenie vrchu domu Hospodinovho, vyvýšenie Sionu, vyučovanie národov, vynášanie rozsudkov medzi národmi etc. Tieto všetky aktivity predstavujú evanjelium v Izaiášovom texte a sú základom pre hlavnú sadu kázne.

Ako sme už povedali, evanjelium je niečo, čo Boh robí pre človeka, nie

niečo k čomu je človek povolaný, alebo čo v konečnom dôsledku aj môže dosiahnuť. „Mesiášsku ríšu pokoja“, ktorú opisuje Izaiáš, teda nemôže uskutočniť človek, a preto každý pokus o nastolenie pozemskej utópie skončil a vždy skončí katastrofálne. Písmo je bohaté príkladmi a príbehmi, začnúc od knihy Genezis a príbehu o Babylonskej veži až po knihu Zjavenia, ktoré nás povzbudzujú k hlbokej skepse k ľudským pokusom ustanoviť utópiu. Preto je dôležité zdôrazniť, že ustanovenie „mesiášskej ríše pokoja“ je výlučne Božou záležitosťou – je to jeho zaslúbenie a jeho dielo.

Táto skutočnosť je z jednej strany výstraha, ale zároveň aj zdroj hlbokého vnútorného pokoja. Evanjeliom dnešného textu je výstrahou pred tým, aby sme neskladali svoju nádej a vieru v ľudských vodcov a ich utopické sľuby. Písmo a kresťanská viera je realistická a uvedomuje si ľudskú slabosť, hriechosť a neschopnosť ustanoviť „mesiášsku ríšu pokoja.“ Stačí sa pozrieť na totalitné režimy nedávnej minulosti a uvedomiť si, že jednoduché riešenia, ktoré ponúkajú mnohí politici a lídri so zárukou pozemskej utópie, či už tej „konzervatívnej“ alebo „progressívnej“, politickej alebo náboženskej, sú iba

prázdnyimi zaslúbeniami, ktoré majú potenciál spôsobiť ešte väčšie zlo. Viera v Boha, ktorý vo vzkriesení Ježiša Krista potvrdil, že je tým skutočným garantom „nebeskej blaženosti“, nás má viesť k pochybovačnosti ku každej strane a vodcovi, ktorí sa profilujú ako spasitelia.

Na druhej strane, ako sme už spomenuli, evanjelium v dnešnom texte nás vedie aj k vnútornému pokoji, lebo nás zbavuje zodpovednosti za ustanovenie Božieho kráľovstva vlastnými silami a schopnosťami. Viera v Božie riadenie, zvrchovanosť a múdrosť nás má viesť k istote, že akokoľvek sa nám zdá byť svet beznádejne skazený, môžeme dôverovať v Božie zaslúbenie večného *shalom*, ktoré zvíťazí nad každým zlom a hriechom.

Vedomie o tom, že Boh je garantom zodpovedným za nebeské kráľovstvo, nemôže viesť k pasivite, rovnako ako aj správne pochopenie učenia o ospravedlnení skrze vieru nedehtonuje skutky, ale ich podporuje a dáva im pevný základ v Bohu. Boh je síce zodpovedný za ustanovenie nebeského kráľovstva, ale nekoná sám, ale skrze nás. Vedomie o Božej zvrchovanosti vyháňa strach a paniku, a tým nás uspôsobuje, aby sme konali to,

k čomu nás povoláva v našej konkrétnej situácii.

Každé evanjelium nás má premieňať, inšpirovať a viesť k našej vďačnej odpovedi za to, čo Boh pre nás vykonal, stále koná a zaslúbil, že urobí. V dnešnom texte ako odpoveď na Božie ustanovenie „domu Hospodinovho“ národy sa k nemu hrnú za dvomi účelmi, ktoré čítame v 3. verši: „On nás bude učiť svojim cestám, aby sme chodili po Jeho chodníkoch.“ Vo vedľajších sadách kázne môže kazateľ rozvíjať ako by táto naša odpoveď mala vyzeráť: 1. učenie sa Božej vôle a 2. konanie Božej vôle.

V prvej vedľajšej sade môže kazateľ zdôrazniť dôležitosť učenia sa Božej vôle. Martin Luther povedal: „Potrebujeme počuť evanjelium každý deň, pretože ho zabúdame každý deň.“ Božej vôle sa primárne učíme zo slova Božieho. Podobne ako potrebujeme každý deň jedlo a vodu, potrebujeme každý deň aj slovo Božie na zdravý rozvoj nášho života. Slovo Božie môžeme prijímať rôznymi spôsobmi: čítaním a štúdiom Písma, počúvaním kázaného slova Božieho, prijímaním viditeľného slova Božieho vo sviatostiach, ale aj cez inšpirujúce príbehy životov ľudí, ktorí svojím životom stelesňujú hodnoty kráľovstva Božieho. Kazateľ

má možnosť vysvetliť každodennú dôležitosť čítania slova Božieho a vyzvať zbor ku každodennému čítaniu Písma. Avšak táto výzva by mala byť doplnená konkrétnymi návrhmi ako začať (pre tých, čo v zbore nemajú disciplínu každodenného čítania Písma) a s výstrahou nedávať si príliš ambiciózne ciele.

Po tom, čo je kresťan posilnený Božím slovom, v druhej vedľajšej sade môže kazateľ hovoriť o tom, ako má kresťan kráčať po chodníkoch Hospodinových – teda ako má konať Božiu vôľu. Keďže text hovorí o nastolení *shalomu*, kazateľ sa v tejto sade môže zamerať na spôsoby, akými môžu kresťania byť rozsievачmi pokoja vo svojom okolí

Jedno zo zaslúbení, ktoré Izaiáš predpovedá, je zaslúbenie svetového mieru. Izaiáš hovorí: „Prekujú svoje meče na pluhové radlice a svoje oštepky na vinárske nože; národ nepozdvihne proti národu meč a už sa nebudú učiť vojne.“ Otázka prijateľnosti násilia na riešenie problémov bola bodom konfliktu od začiatku kresťanstva, zvlášť v kontexte sebaobrany a vojenskej služby. To, čo ale isté je, že kresťania sú povolani byť tvorcami pokoja (Mt 5,9), ak niekoho formované svedomie príde k záveru,

že v niektorých situáciách je násilie ospravedlniteľné (napr. v prípade obrany slabých a zraniteľných), musí vždy ísť o poslednú možnosť, ako menšie zlo. Izaiáš síce predpovedá tento celosvetový pokoj ako skutočnosť, ktorú nastolí sám Boh, neznamená to však, že nás táto eschatologická skutočnosť nezasahuje aj v prítomnosti. Úlohou kresťanov je stelesňovať hodnoty Božieho kráľovstva a snažiť sa o ich realizáciu v najväčšej možnej miere vo vlastnom živote.

Ako môžeme vo vlastnom živote zmeniť „svoje meče na pluhové radlice“ a „svoje oštepky na vinárske nože“? Izaiáš používa zaujímavý obraz – hovorí o premene nástrojov na zničenie a úmrtie na nástroje, ktoré umožňujú prípravu jedla a vína, symboly plnosti života, radosti a spoločenstva. Bežný veriaci v kostole možno nemôžu zabezpečiť svetový mier a zastavenie všetkých vojen, ale môžu inkorporovať hodnoty Božieho pokoja do vlastných vzťahov a života, a tým pracovať na miery. Kazateľ by nemal zostať iba v abstraktnej rovine, lebo tým spôsobom má jeho kázeň menší potenciál reálne ovplyvniť životy a vieru veriacich. Všetci v kostole z veľkou pravdepodobnosťou vedia, že by sme ako kresťania mali byť „rozsievачmi pokoja“ v teoretickej

rovine – od kazateľa potrebujú ale počuť návody ku konkrétnym krokom, ktoré by uskutočňovali a stelesňovali toto prikázanie.

Všimnime si ešte raz, že v spomínanom texte nejde iba o odstránenie nástrojov na ničenie, ale o ich premenenie na životodarné prostriedky. Pokoj teda neznamená iba nedostatok konfliktu, ale aj prítomnosť spravodlivosti, radosti a lásky – plnosti života. Kazateľ môže povzbudiť veriacich k zámerným modlitbám za svojich nepriateľov alebo tých, ktorí sú nám nie sympatickí, alebo s ktorými hlboko nesúhlasíme. Podobne môže povzbudiť veriacich aj k zámerným skutkom lásky k tým, s ktorými sme pohádaní alebo sa nerozprávame. V tejto kázni môže napr. zaznieť aj podnet k rodičom, aby aktívne vychovávali svoje deti tak, aby vedeli riešiť konflikty nenásilným spôsobom.

Kazateľ môže takisto vyzvať veriacich, aby boli tými prvými, ktorí sa pokúsia o zmierenie v napätých alebo rozbitých vzťahoch, avšak v tomto prípade je dôležité, aby kazateľ bol opatrný. V laviciach často sedia ľudia, ktorí sú alebo boli šikanovaní, alebo trpeli rôznymi formami násillia, či už emocionálnymi alebo fyzickými. Keď hovoríme o odpustení a zmierení,

tieto osoby často obviňujú seba za to, že opustili násilný vzťah, alebo si myslia, že majú kresťanskú povinnosť v takom vzťahu zostať. Dôležité je najprv si uvedomiť, že primárnym a najdôležitejším cieľom v takej situácii je bezpečnosť obete, nie zmierenie. Aj apoštol Pavel v liste Rímskym 12, 18 píše: „*Ak je možné, nakoľko je na vás, majte pokoj so všetkými ľuďmi*“ (dôraz pridaný autorom). Ak z tej druhej strany neexistuje snaha o skutočné pokánie, ktoré prináša ovocie a nápravu násilného správania, osoba, ktorej je ublížené, nemá zodpovednosť hľadať zmierenie a zahojenie vzťahov. Stále sa ale môže modliť za osobu, ktorá jej ublížila.

V tejto kázňovej prípravke sme v druhej vedľajšej sade navrhli iba niektoré príklady, ktoré môže kazateľ použiť v kázni na povzbudenie veriacich k činorodej láske. Úloha kazateľa je vedieť rozoznať potreby svojho zboru a vedieť adekvátne reagovať na problémy a potreby svojho spoločenstva viery. Ak kazateľ chce, aby kázeň mala aj kristologický nádych, môže interpretovať „slovo, ktoré vyjde z Jeruzalema“ ako Krista, ktorý skutočne je tým Božím slovom, cez ktorého Boh ustanoví v plnosti celosvetový *shalom*.

Použitá literatúra

BRUEGGEMANN, W. *Isaiah, vol. 1: Chapters 1-39*. Louisville: Westminster John Knox Press, 1998. ISBN 978-0664255244.

KECK, Leander, E. (ed.). *New Interpreter's Bible Commentary: Volume IV*. Nashville: Abingdon Press, 2015. ISBN 978-1426735813.

NANOS, M. *The Mystery of Romans: The Jewish Context of Paul's Letters*. Minneapolis: Fortress Press, 1996. ISBN 978-0800629373.

VÍZNER, O. *Symbolické knihy evanjelickej cirkvi augsburského vyznania*. Liptovský Mikuláš: Tranoscius, 1992. 377 s. ISBN 80-7140-002-5.

Mgr. Ivan Belanji

9. august

9. nedeľa po Svätej Trojici

Text: **1K 10, 1 - 13**

Nedeľa nesie názov Prezieravá múdrosť. Už názov je upozornením, že veriaci človek nežije pre dnešok, ale pre večnosť. Obidve evanjeliá – podobenstvo o nespravodlivom šafárovi aj podobenstvo o hrivnách sú upozornením, že nie je jedno, ako sa správame. Veriaci človek má vždy bdieť – slúžiť svojmu Pánovi, ako najlepšie vie. Viera nie je pasívne oddanie sa, ale aktívna služba Bohu. Veriaci človek je posvätený a posvätený slúži Pánu Bohu celým svojím bytím. Nespravodlivý šafár **prezieravo hľadal riešenie** zo svojej núdze, aby sa zachránil. To je to, čo Pán Ježiš dáva za príklad učeníkom. Verní sluhovia v podobenstve o hrivnách **sa snažia, čo najlepšie spravovať majetok svojho Pána**. Dostanú za to odmenu. Ale lenivý, zlý sluha, ktorý nerobí nič, nezáleží mu na tom, čo mu Pán povie, alebo sa spolieha, že to na konci nejako dopadne, veď Pán je dobrý, ten príde

o všetko. Božie slovo nás upozorňuje, že Pán je nielen dobrý, ale aj spravodlivý a svätý. Nedá sa vysmievať našim konaním.

Výzva k prezieravej múdrosti sa nachádza aj v texte 1K 10,1-13. Apoštol Pavol na príklade starozmluvného ľudu upozorňuje veriacich na to, že nie je jedno, ako vyzerá a aká je ich viera. Pán Ježiš to povedal jasne: „Nie každý, kto mi hovorí Pane, Pane, vojde do kráľovstva nebeského, ale ten kto činí vôľu Otca nebeského.“ (Mt 7,21) Viera je totiž spôsob života.

Tento text je aj vhodnou prípravou na 10. nedeľu po Sv. Trojici, ktorá je Kajúcou nedeľou.

Exegetické poznámky

Apoštol Pavol nadväzuje na 8. kapitolu, v ktorej sa zaoberal účasťou kresťanov na pohanskej modloslužbe a prijímaní mäsa obetovaného modlám. V 9. kapitole vysvetlil, čo znamená pre neho sloboda, ktorú získal v Kristovi. Na svojom živote ukazuje, že nasledovník Ježiša Krista sa musí vedieť v určitých situáciách pre lásku zrieknuť aj toho, na čo má inokedy plné právo. V 10. kapitole hovorí o živote kresťana vo vzťahu k pokušeniu a hriechu, o účasti na pohanskej modloslužbe. V týchto

kapitolách apoštol rieši dva problémy: jedenie mäsa obetovaného modlám a účasť na hostinách, ktoré sa konali v pohanskom chráme. Mäso ostáva mäsom a nie je nijako poznačené tým, že bolo obetované modle, možno ho jest (Pokiaľ tým nedôjde k pohoršeniu brata slabšieho vo viere.) Iné je to v prípade účasti na hostine v pohanskom chráme. Zrejme sa niektorí domnievali, že ten, kto je pokrstený a prichádza k Večeri Pánovej je automaticky chránený a môže robiť čokoľvek. To je však nesprávne. Účasťou na pohanskej hostine sa oddáva modlárstvu, čo je nezlučiteľné s kresťanskou vierou.

Korintskí kresťania nepochopili správne krst a Večeru Pánovu a toto nepochopenie viedlo k nesprávnemu chápaniu kresťanskej slobody. Kresťan má žiť a vytrvať v kresťanskom živote. Apoštol ako základ pre vysvetlenie svojho postoja berie svedectvo zo Starej zmluvy. Robí to celkom prirodzene so samozrejmosťou, nielen preto, že Božie konanie s Izraelom, s Božím ľudom si veľmi vážil a nielen preto, že on sám bol príslušníkom tohto ľudu, ale kvôli samému Pánu Bohu. Kvôli Ježišovi Kristovi. On je Ten, kto nás spája v jedno – ľud Starej a ľud Novej zmluvy. Novozmluvný ľud je pokračovateľom,

nástupcom Božieho ľudu skrze Ježiša Krista.

Ako uvádza Š. Kátlovský verše 1. – 13. sú tzv. kresťanským midrašom. Je to spôsob dôkazu Písma a zároveň výkladom. Základom sú pre apoštola state z Ex a Nu.

Verše 1–5: Záchrana prechodom cez Červené more a Božie sprevádzanie ľudu v oblakovom stĺpe sa opisuje ako prostriedok pokrstenia. Ťahá sa tu akási paralela s kresťanským krstom. Nejde tu iba o nejaký „predkrst“, ale ukazuje dopredu na Božiu milosť, ktorá zachraňuje. Rovnako je to s mannou a vodou zo skaly. Je to duchovný pokrm a nápoj, ktorý jedli a pili, prijímali z duchovnej skaly idúcej za nimi a tou nemohol byť nikto iný ako preexistenčný Kristus! Pavol hovorí metaforicky a chce podotknúť, že nech sa Izraelci nachádzali kdekoľvek, zásoby nezlyhali. Pavol sa oprel o židovskú tradíciu, ktorá v rabínskej literatúre nie je zvláštna. V rabínskej tradícii sa zachovala legenda, podľa ktorej skala, z ktorej mali Izraelci vodu na púšti, ich sprevádzala na púti. Pre Pavla bola celkom jasná: Skala – Kristus je prameňom požehnaní a záchranu ľudí. Pavol takto dáva Kristovi titul používaný v SZ (Dt 32,15; Iz 26,4). Toto stotožnenie duchovnej

skaly a Krista neznamená to, že Kristus v podobe skaly sprevádzal putujúci ľud, ale to, že Kristus ľud neviditeľne a preexistenciálne sprevádzal, obdarúval a zachraňoval.

V prvých štyroch veršoch sa päťkrát opakuje slovo „πάντες“ - „všetci“. Apoštol chcel zdôrazniť, že z Božieho milostivého skutku a daru nebol vylúčený nikto. Slovo samotné a jeho zopakovanie slúži na zdôraznenie Božej veľkodušnosti. Pán Boh urobil už pre ľud Starej zmluvy všetko. Boží Syn je tak pre židov ako aj pre kresťanov. A predsa vo väčšine z nich nemal Boh zaľúbenia, lebo zahynuli na púšti! Prijímanie manny, vody, či putovanie pod oblakom ich nezachránilo.

Božie konanie si vyžaduje ľudské prijatie. Toto prijatie sa uskutočňuje skrze vieru. Pravá viera v sebe zahŕňa prezieravú múdrosť, poslušnosť, službu, dobré ovocie, odpúšťanie hriechov, prijímanie každodenných Jeho darov, pokánie a pod. Viera je odpoveď na Božiu lásku. Pán Boh právom takúto odpoveď očakáva. Bez viery nie je možné páčiť sa Pánu Bohu (Žid 11,6). Kde viery, ktorá sa prejavuje poslušným životom, obetavou službou, vernosťou Božiemu slovu niet, tam prichádza Boží hnev a trest. Preto väčšina z Božieho ľudu

zahynula na púšti. Veľa je povolaných, ale málo vyvolených (Mt 22,14).

Verše 6–10: Príklad zo života Izraelcov slúži ako napomenutie pre kresťanov. Apoštol ho aplikuje na prítomnosť, na konkrétne správanie, prejavy svojich súčasníkov. Vyzýva ich, aby nehrešili rovnakým spôsobom, aby neboli žiadostiví zlého, lebo zlá žiadosť je pôvodcom hriechu (Jk 1,15).

Apoštol pomenúva konkrétne hriechy, ktoré konali Izraelci na púšti a vidí ich i v cirkevnom zbore v Korinte. Modloslužba je prestúpením aj 1. prikázania aj „Veľkého prikázania“. Neraz je spojená aj s bezuzdným hýrením. Izraelci tancovali okolo zlatého teľaťa. Korinťania sa zúčastňovali na hostinách, kde sa jedlo mäso obetované modlám. Smilstvo je porušením vernosti. Pán Boh je verný a vernosť žiada aj od nás, aj manželskú, aj voči Nemu. Pokúšanie Boha znamená snahu urobiť si z Pána Boha svojho sluhu. Je to nedostatok pokory, poslušnosti a ochoty slúžiť mu. Reptanie znamená odpor voči Božej vôli. Reptajúci človek je nevďačný. Nevidí Božie dobrodenia, Božiu starostlivosť a lásku, neverí v Božiu pomoc. Izraelci boli pre tieto hriechy potrestaní smrťou napriek tomu, že boli bohato obdarovaní

Božou láskou, ktorá ich všetkých sprevádzala a zahŕňala.

Pavlova výstraha je založená na pravidle: rovnaké príčiny pôsobia rovnaké následky. Aj kresťanom hrozí Boží trest, môžu pre svoje hriechy zahynúť. Účasť kresťanov na pohanských kultoch v sebavedomej istote a pýche bez ohľadu na bratov je nepochopením Božej lásky a milosti. Podceňovanie pokúšenia, hriechy spôsob života a pritom falošná sebaistota, spoliehanie sa na duchovné dary a sviatosti, nie sú dôkazom silnej viery, ale odpadnutia. Kresťan má mať jasno, v čom je podstata viery. Sviatosti nie sú účinné samy sebou, ale vedú k novému životu.

(Poznámka: Rozdiel v počte tých, ktorí zahynuli, ako je uvedené v 1K 10, 8 – 23.000 a v Nu 25, 9 24.000, vysvetľuje to, že židovská tradícia pripisovala 1.000 úmrtí činom sudcov opísaných v Nu 25,5.)

Verše 11–13: Preto je namieste apoštolova výstraha. Situácia je vážna. O to vážnejšia, že kresťania žijú na prelome vekov. Zverené sú nám najvzácnejšie dary, máme poznať cieľ, ku ktorému putujeme. Tu na svete prichádzajú pokúšenia, ale nemusíme sa ich báť, ani sa im poddávať, lebo Pán Boh je verný. Jeho sa máme držať a On

nám dá vyslobodenie. Jeho, Skaly vekov, sa vierou držíme pevne. On nám stále dáva tie najväčšie dary – milosť a spásu vo svojom slove a sviatostiach. On jediný je istotou a má všetku moc. Na nič, čo je naše, čo my robíme, sa nemôžeme a ani nemáme spoliehať. Tí, ktorí verili Jeho slovu a ich viera bola v živote viditeľná, činná v láske, v poslušnosti Božej vôli, boli zachránení a odmenení. Aj o tom nájdeme veľa svedectiev v Starej aj v Novej zmluve.

Návrh propozície

Božia vernosť je dostačujúci základ:

1. *pre detinskú dôveru*
2. *pre vážnu bázeň Božiu*
3. *pre Jemu milý a pre všetkých užitočný život*
4. *pre vernosť až do smrti a večný život.*
(Podľa Lelkipásztora)

Pán Boh je verný. Veriť v Neho znamená:

1. *vidieť Jeho lásku,*
2. *rozpoznať pokúšenie,*
3. *verne nasledovať Ježiša Krista.*

Pán Boh je milujúci a spravodlivý, preto:

1. *sa o nás stará,*
2. *napomína nás,*
3. *verných zachraňuje.*

Myšlienky ku kázni

Hovorí sa, že história je učiteľkou života. Zaznamenáva a archivuje dôležité udalosti ľudí a ľudských spoločností, aby v skúške času vydala svedectvo o tom, čo obstálo a čo sa pomínulo, čo žiari aj cez storočia a čo zapadlo do zabudnutia, alebo naopak čo ostáva ako memento, výstraha na ochranu i záchranu života a hodnôt, ktoré ho tvoria i chránia. To je aj jednou z úloh Písma svätého. Lebo čokoľvek bolo napísané, nám na poučenie bolo napísané, aby sme skrze trpezlivosť a skrze útechu Písem mali nádej. Ono nás učí správne veriť. Ono nás učí poznávať, kto je Pán Boh a kto sme my. Aj to, akí máme byť, ako máme žiť, aby bol náš život pozhnaný a zmysluplný. A potrebujeme si to znovu a znovu pripomínať, lebo všeličo a najmä naša hriešnosť nám to prekrýva, zavádza nás aj klame a odvádza preč od Toho, ktorý nám dal život a nás veľmi miluje.

Všetky stránky Biblie a nielen ony, ale aj stvorenstvo a veľký oblak svedkov vydáva svedectvo o Jeho veľkej láske k nám. On si nás zamiloval a miluje nás nekonečnou láskou. Pozornému oku a vnímavému srdcu veriaceho človeka to nemôže uniknúť a niet dňa, aby sa nezastavil nad veľkosťou, krásou i silou

Božej múdrosti, lásky, pomoci, ochrany, ktorú nám Pán Boh denne prejavuje. Pritom máme vedieť, že urobil pre nás oveľa viac ako to, že stvoril pre nás nádherný svet. Vedieť, že vydal na smrť Pána Ježiša Krista, aby nás zachránil pre večný život. Otvoril nám svoju náruč a my sme sme prichádzať v modlitbách k Nemu, predkladať mu všetko, čo nás znepokojuje a trápi a tešiť sa z toho, že mu patrime na veky vekov. Zo svojej lásky nevyklučuje nikoho. Svet stvoril pre všetkých ľudí a svojho Syna dal pre každého hriešnika. On zomrel za hriech sveta. Božia láska aj Božia spravodlivosť je dokonalá. Láska a spravodlivosť tvoria Jeho svätosť a nemožno ich od seba oddeliť.

Oboje nám náš drahý nebeský Otec dáva v plnej miere aj celkom osobne a to v sviatostiach – v krste svätom a vo Večeri Pánovej. Dáva nám v nich seba. V nich prijímame a spájame sa s Pánom Ježišom Kristom. Jeho svätosť nám prináša odpustenie hriechov, očistenie od nich a dáva nám život. Kúpeľ znovuzrodenia, ktorým je krst a krv Ježiša Krista prijímaná vo Večeri Pánovej očisťujú nás od každého hriechu, posväcujú nás, aby sme žili na Božiu slávu.

Je zrejmé, že človek, ktorý prijíma túto Božiu lásku a spravodlivosť, má žiť a žije inak, žije novým životom, slúži Pánu Bohu, žije na Božiu slávu. A to vedome. Áno, dopúšťa sa aj hriechu, ako to opisuje apoštol Ján vo svojom liste, lebo žije v tele, ale Duch Svätý ho skrze Božie slovo privádza naspäť k Pánovi Ježišovi, k sviatostiam – ku krstu – nie druhému krstu, ale k záväzku toho prvého – ku pokániu, k spovedi a k Večeri Pánovej, kde nachádza opätovne Božiu milosť a odpustenie hriechov.

Z toho jasne vyplýva, že veriaci človek nemôže ostávať v pohanských spôsoboch života a domnievať sa, že je to v poriadku, že je to dovolené, možné a správne, lebo Božia láska všetko dovoľí aj odpustí.

Naopak, Božia láska a Božia spravodlivosť nás napomína. Žite tak, ako je hodné povolania, ktorým ste boli povolaní. A povolani sme boli k svätému životu.

História je učiteľkou života a múdri sa učia na chybách druhých. Ľud Starej zmluvy bol obdarovaný Božou láskou a starostlivosťou. História izraelského ľudu je plná prejavov toho, ako sa Pán Boh o nich staral. Zvlášť putovanie do zaslúbenej zeme je toho dôkazom.

A Pán Boh im nedával skúpo, ale bol bohatý vo svojej milosti. Uprostred prázdnoty púšte sýtil ich chlebom aj mäsom, napájal vodou zo skaly, uzdravoval skrze vieru. A právom očakával, že Jeho láska prinesie ovocie lásky dokázanej v poslušnosti Jeho slovu, Jeho prikázaniam. Očakával, že budú odrážať Jeho svetlo. Lenže skutočnosť bola iná. Reptanie proti Pánu Bohu, proti Mojžišovi, modloslužba, tanec okolo zlatého teľaťa, smilstvo, hriechy nezlučiteľné s Božím slovom, s Božou vôľou. Bol to výsmech Božej láske, opakované prejavy nevery, kopírovanie pohanských spôsobov života.

Apoštol Pavol vidí, že i kresťania v Korinte majú tendenciu rovnakého správania. Na jednej strane veľké obdarovanie Božou láskou, dobrotou, prítomnosť duchovných darov a prejavov Jeho požehnaní, na druhej strane účasť na pohanských hostinách, nevera, smilstvo, pokúšanie Pána Boha....

Historické udalosti potvrdzujú, že Pán Boh sa vysmievať nedá. Starozmluvný ľud neunikol trestu za svoje správania. Kto je múdry, ten sa poučí a neostane v blude. Pán Boh je ten istý včera, dnes i na veky. Preto ten, kto stojí, nech si dá pozor, aby nepadol. Upozorňuje apoštol. Boh je spravodlivý,

ak potrestal Izraelcov, potrestá aj neposlušných Korintianov.

A ani my, dnešní kresťania nebudeme výnimkou. Aj my sa máme skúmať vo svetle Božieho slova. Nemyslíme si, že Pán Boh je láska a nič nám nehrozí, lebo sme pokrstení a prichádzame k Večeri Pánovej. Nemyslíme si, že nezáleží na tom, ako žijeme, že všetko nám je dovolené. Žiaľ aj dnes badať, že sa bezstarostne spoliehame na Božiu milosť a berieme ju nadarmo. Zabúdame na morálne konzekvencie, dôsledky, ktoré nám plynú z prijímania sviatostí. Nájdu sa aj takí, ktorí hľadajú spôsoby výkladu Písma svätého, aby ospravedlnili nebiblické, pohanské správanie mnohých v dnešnej dobe. Modloslužba, nevernosť, smilstvo, reptanie to nie sú prežitky minulých čias, ale to všetko je tu aj dnes. Neraz sa to skrýva za výtopytky modernej doby, a pritom sú to hriechy: nevera, cudzoložstvo, smilstvo, sex mimo manželstva, interrupcia, nesvätenie sviatočného dňa, neposlušnosť rodičom, neúcta k autoritám, podvody a krádeže, ohovárania, mediálne klamstvá, rozbroje, nenávisť a mnohé ďalšie. K tomu snahy vykladať Božie slovo tak, aby sa otupilo jeho ostrie zamerané proti hriechu, proti prestúpeniam Božích prikázaní (Aké aktuálne je stále Bonhoefferovo

posolstvo o „lacnej milosti“! Ako nás to neustále zvádza zvestovať lacnú milosť! To je pokušenie nás, ktorí zvestujeme Božie slovo!). Pokušenia sú veľmi silné a číhajú na nás takpovediac na každom rohu. Áno, aj v cirkvi. Nemýľme sa však, Pán Boh sa nedá vysmievať! On právom očakáva, že budeme žiť ako Božie deti - svätým životom budeme verne zachovávať Božie prikázania. Milovať právo a spravodlivosť, tvoriť pokoj a šíriť lásku, zachovávať jednotu, chrániť život ... Lebo to sú dôsledky sviatosti - krstu a Večere Pánovej. A kde ich niet, tam príde spravodlivý trest. Môže prísť veľmi rýchlo. Pán je blízko a príde súdiť všetkých. Nemyslime si, že mu niekto z nás unikne, že sa mu vyhne. Každý si musí dať pozor, aby nepadol. Nijaká sebaistota nie je namieste. Pokušenia prichádzajú totiž na každého. **Obstáť však môže len ten, kto sa verne pridáva verného Spasiteľa.** Kto stojí na sebe, na svojej sebaistote, ten neobstojí. Ale kto sa pridáva Pána Ježiša, tomu nedá zahynúť, ale On sám ho vyslobodí z pokušenia aj z hriechu. Jeho sloboda je odmenou aj radosťou. Len Jeho milosť je väčšia ako pokušenie a hriech. Preto nestojme na sebe, lebo neobstojíme. Nebuďme poloviční, neposkakujme na obidve strany, myslieť si, že Pána Boha

môžeme oklamať. Stojme na Božom slove, ktoré má večnú platnosť a ani v behu časov ju nemení. **Stojme na Kristovej milosti, ktorá nám prináša odpustenie hriechov a dáva silu žiť podľa Ježišovho príkladu a nasledovať Jeho šľapaje.** Napomínajme sa aj navzájom, aby nikto nevypadol z Božej milosti. Dajme sa viesť Duchom Svätým a nerobme to, čo robia neveriaci ľudia, ktorí nepoznajú Pána. Naopak, choďme vo svetle a buďme svetlom. A Pán Ježiš nás privedie do svojej slávy, kde všetkým verným pripravil miesto. On je tým najlepším Učiteľom života. A nielen Učiteľom.

Použitá literatúra

New Bible commentary third edition
1988 Leicester England
Dr. Štefan Kátlovský Prvý list
apoštola Pavla Korinským Transcius
1947

Das Neue Testament mit Erklärungen
Berlin 1964

Lelkipásztor 1966 Budapešť

Mgr. Katarína Hudáková

16. august

10. nedeľa po Svätej Trojici

Text: L 18, 9 - 14

Exegetické poznámky

K Nedeli pokánia

Cirkev si pripomína Boží súd nad vyvoleným Božím národom pamiatkou zničenia mesta Jeruzalema v roku 70 Rimanni

- Boží súd sa nevykonáva len nad zjavnými bezbožníkmi, ale aj nad Božím ľudom
- Cirkev vidí Boží súd aj v dejinnej tragickej udalosti krajiny, národa a cirkvi
- Je príležitosť nie len hovoriť o spovedi, ale spovedať sa, pomenovať zlyhania (osobné, rodiny, zboru, cirkvi, národa...), uveriť, že bez Božej milosti sú pre nás hodné zatratenia
- Naše úprimné pokánia otvára milosrdné Božie srdce

K textu

Chronicky známy text, no vždy nám má čo povedať. Je totiž zásadný. Vracia nás

k zmyslu kresťanskej viery, ktorá nestojí na úvahách o vlastnej zbožnosti, ale na dôvere v Božiu milosť preukázanú nám v Pánovi Ježišovi Kristovi.

Verš 9: Podobnosť je uvedené Ježišovými slovami: *proti tým, ktorí sa spoliehali na seba, že sú spravodliví...* Nepoznám iný text, kde by výrazom *proti* niekomu, boli uvedené slová Pána Ježiša. Znamená to, že sa jedná o Pánovo zásadné stanovisko k samospravodlivému človeku, ktorý sa vo veciach spasenia spolieha na seba a (navyše) inými pohŕda.

Verš 10: Čas pre modlitbu v chráme obyčajne súvisel s rannými a večernými obetami, no v chráme bolo možné súkromne sa modliť kedykoľvek. Možno tu pozvať k modlitbám, ako k samozrejmemu prejavu veriaceho evanjelika. Učme modliť sa seba aj našich potomkov. Nech počujú naše modlitby za rodiny, cirkev a za národ. Nasledujúci príbeh však ukazuje, že keď aj pred Bohom robia dvaja ľudia to isté, nie je to totožné.

Verš 11: Modlitba, v ktorej porozprávam Bohu, čo všetko pre Neho robím a porovnávam sa s inými, aby som Jeho i seba ubezpečil, že nie som na tom vôbec zle, je pomýlená a zbytočná. Ukazuje na plytkosť mojej viery a môjho

pohľadu na seba i na Boha. Nepočíta s Božou inteligenciou.

Verš 12: Farizeji sa postili 2 x do týždňa – v pondelok a vo štvrtok. Desiatky dávali farizeji v 1. storočí zo všetkého, čo nadobudli. Tu však máme príklad, ako prospesné veci (napr. pôsty a milodary, dokonca aj vlastnú modlitbu) môžem znehodnotiť pohrdaním tými, ktorí nerobia tak ako ja, (alebo tak ako my „luteráni“). Naučili sme sa, ako hrdí evanjelici zároveň príliš pohrdať inými kresťanmi. Dajme pozor, či tým neznehodnocujeme svoje evanjelictvo a svoju zbožnosť. Preceňovanie držania sa „svojho“ až po samospravodlivosť je falošnou cestou.

Verš 13: Publikán – mýtnik *stál zďaleka a ani oči nechcel pozdvihnúť k nebu, ale bil sa v prsia*. Mýtnik prežíva silnú emóciu pokory, nedostatočnosti a vedomia, že ak sa Boh nad ním nezľutuje, je stratený. Aj emócie môžu sprevádzať skutočnú modlitbu a zbožnosť. Je chybou ich podceňovať a posmievať sa z nich. No publikán neostáva len pri emócií. Vyjadruje aj plnú závislosť – odkázanosť na Božom skutku milosrdenstva. Vlastné zásluhy nevidí, nemá, neverí na ňu. Veríme, dúfame v milosrdného Boha, nie v seba!

Verš 14: Pán hovorí o mýtnikovi, že neodišiel z chrámu taký, aký bol. Jeho modlitba nebola zbytočná. Boh si ju nie len všimol, ale vypočul ju, lebo On pokorným dáva milosť, odpúšťa im ich previnenia. O farizejovi konštatuje, že domov odišiel neospravedlnený, bez milosti a požehnaní. V chráme bol a modlil sa zbytočne. Sám sa svojou zbožnosťou povyšoval a pýšil a takých Boh ponizuje a protiví sa im.

Návrhy propozície

Pán Boh dáva milosť pokorným. Uč sa pokore:

1. *Navštevuj chrám*
2. *Pestuj tichú zbožnosť (modlitby, pôsty, pomoc slabým, milodary)*
3. *Nepovyšuj sa*
4. *Dúfaj len v Spasiteľa, Jeho skutky milosti a Jeho sluby*

Pýtaš sa ako obstať na Božom súde?

1. *Snaž sa dobre žiť (ako zbožný farizej)*
2. *Nestrať zo zreteľa svoju nedokonalosť*
3. *Spoliehaj nie na seba (ako pokorný publikán), ale na Božiu milosť v Pánovi Ježišovi*

Myšlienky ku kázni

Bratia a sestry, dnes urobme všetko, čo je v našich silách, aby sme nad

Bibliou nepremýšľali o iných ľuďoch, ale o sebe. Nepremárnime nedeľu pokánia. K pokániu dnes Pán nevolá našich neprajníkov a hnevnikov a ľudí, ktorí sem nechodia. – Volá nás, ktorí sme tu: teba a mňa.

Nedeľa pokánia nás upozorňuje, že z kostola, od Božieho slova, od modlitby – môže veriaci človek odísť bez Božieho prijatia, bez spasenia, bez ospravedlnenia, bez požehnaní. Dnes nechcem vykladať celý príbeh o farizejovi a publikánovi, ale prosím, aby sme sa sústredili na úvodnú vetu podobienstva: **Proti tým, ktorí sa spoliehali na seba, ... povedal toto podobienstvo**. To je kľúčová pravda, ktorá sa ľahko prehliada: Farizej robil dobre, že nebol vydieračom, nebol nespravodlivý, necudzoložil. Robil dobre, že sa postil a dával desiatky a chodil do chrámu a modlil sa – to všetko robil správne. Dokonca v týchto veciach je nám nasledovaniahodným príkladom. Ale všetko kazil tým, že sa spoliehal na seba – *dúfal v seba* – veril sebe. Preto Pán Ježiš o ňom hovorí, že neodišiel z chrámu a od modlitby do svojho domu ospravedlnený. A to je tragédia, ktorá sa stala Božiemu ľudu Starej zmluvy: Mali Božie zjavenie, mali Božie sluby, poznali Božie zákony, mali chrám a prorokov.

A k nim prišiel Boží Syn! Ale oni dúfali v seba. Spoliehali sa, že sú Božím vyvoleným ľuďom a iných nemali za nič. A tak prišiel Boží súd. Toto sa môže stať aj cirkvi, pokiaľ sa bude spoliehať len na svoje skutky.

Bohatý mládenec od mladosti zachováva Božie prikázania a vážne sa pýta Pána Ježiša na najdôležitejšiu vec (Mt 19, 16): **Dobrý Majster, čo dobrého robiť, aby som mohol mať večný život?** Ani on neodišiel ospravedlnený od Pána – lebo dúfal v seba. Od Pána odchádza smutný.

Cirkev v stredoveku učila ľudí spoliehať sa na svoje dobré skutky, na odriekanie modlitieb, na návštevu omše, na svoj čistý život a na peniaze za odpustky. Ale tadiaľ cesta k ospravedlneniu nevedie.

Ani moja nádej nie je v tom, že som farár, že kážem Božie slovo, že chodím do chrámu, že prisluhujem a prijímam Večeru Pánovu a že sa sponedám a snažím sa zachovávať Božie prikázania. To všetko konať mám, ale nemôžem sa na seba spoliehať.

Odkaz dnešnej nedele je jasný: Nespoliehaj sa na seba! Nedúfaj v seba. Veriť, že si niečím zaslúžim, odrobím, alebo sa dostatočne „vysvätím“,

pripravím, vystrojím pre večný život, je cesta do pekla.

Pán Ježiš ukazuje na publikánovi: **čo dobrého robíš, aby som mohol mať večný život?** Tento človek možno tiež všeličo robil dobre, správne, podľa Božieho slova. Prinajmenšom chodí do chrámu a modlí sa. Ale vie, že stále je pred Pánom nedostatočný. Jeho pokora je úprimná, čo naznačuje to, že stojí zďaleka a má sklopený zrak. Vie, že stále koná niečo, čo nie je podľa svätej Božej vôle. Preto sa nespolieha na seba, nedúfa pyšne v seba. Neverí sebe, ale žiada si Božiu milosť, zľutovanie, odpustenie. Spolieha sa na Božie srdce plné lásky, na Božie slovo, že pyšným sa Boh protiví, ale pokorným dáva milosť – dáva milosť nie dokonalým, samospravodlivým, nie tým, ktorí iných nemajú za nič, nie tým, ktorí dúfajú v seba a nie Božím sľubom.

Brat, sestra, dnes si pozvaná, pozvaný, aby si sa zriekol všetkej pýchy, uvedomil si, že svoje hriechy, svoje zlé spôsoby a reči nevykúpiš svojou zbožnosťou a modlitbami a snahami chodiť po Božích cestách. Cestou k ospravedlneniu, k večnému životu, je milosť Božia v Ježišovi Kristovi. Pod Jeho križom, v Jeho obetovanom tele, v Jeho krvi preliatej za nás a v Jeho sľube, že kto verí v Neho, nebude zahanbený. V Spasiteľovi

je naša nádej – ba istota ospravedlnenia, záchranu a večného života.

Pane, buď milostivý nám, hriešnikom!

Použitá literatúra

Študijná Biblia, Porta libri a SBS, 2015

Mgr. Boris Mišina

23. august

11. nedeľa po Svätej Trojici

Text: **L 18, 9 - 14**

Exegetické poznámky

Lukáš začína podobenstvo Pána Ježiša slovami: *Proti tým, ktorí sa spoliehali na seba, že sú spravodliví a iných za nič nemali, povedal toto podobenstvo.* V novinárskej praxi by sa dnes dalo povedať: Aká výrazná upútavka, kontrastná, trochu provokatívna, vytvárajúca zvedavosť.

Kto bol evanjelista Lukáš, čo takto mediálne pútavo uvádza Ježišove podobenstvo? Je isté, že bol pôvodne povoláním výborný lekár, dokonca možno aj chirurg. Narodil sa v Antiochii v Sýrii. Jedna tradícia hovorí, že mohol byť jeden zo 70 učeníkov. On sám však hovorí, že nebol očitým svedkom. To, čo píše, má od očitých svedkov a od Pavla. Keď sa v r. 50 stretol s apoštolom Pavlom, sprevádzal ho na jeho cestách. Bol s ním v jeho dvoch väzeniach, vedel niečo o ľudskej zlobe. Zaujímal sa o Ježiša Krista. Od roku 50 opustil

lekárske povolanie a stáva sa hlásateľom Ježiša Krista, evanjelistom. Mal výbornú gréčtinu, bol pravdepodobne jediným z evanjelistov, ktorý nebol Židom. Tradícia hovorí, že písal a maľoval. Údajne namaľoval ikonu Márie a malého Ježiša. Zomrel ako 84 ročný v Tébach. Cisár Konštantín II. previezol jeho pozostatky do chrámu svätých apoštolov spolu s pozostatkami apoštola Ondreja. Na obrazoch sa vyobrazuje často s býkom. Zomrel zrejme 18. októbra a kresťanstvo svätí 18. október ako jeho deň. Deň uzdravovania a starostlivosti o trpiacich.

Veriaci Židia dodržiavali modlitebnú prax v troch termínoch počas dňa o 9. 12. a 3 hodine popoludní. Najvhodnejším miestom pre modlitbu bol chrám. Príbeh rozprávaný Ježišom predstavuje dvoch mužov, ktorí sa prišli modliť. Dá sa povedať že to, čo vyslovil farizej, bola modlitba? Možno sa dá povedať, že sa vlastne modlil so sebou.¹ Podáva svedectvo o sebe. Hodnotí sa, ako neporovnateľne dokonalejší oproti iným. Hovorí, že sa postí dva razy do týždňa. Zákon predpisoval iba jeden povinný pôst. Tí však, ktorí chceli získať zvláštne zásluhy sa postili každý pondelok a štvrtok. Sú to dni, kedy bol Jeruzalem preplnený ľuďmi z vidieka.² Sebadôvera a sebaaprezentácia tohto typu je evidentne

znakom slepoty pred Bohom. Tak ako silný muž, ktorý spoliehal na svoju zbroj (L 11,21-22). Lukáš však na rozdiel od takto chápanej spravodlivosti a dôvere k sebe hľadá v podobenstve odpoveď na otázku, čo je pravý základ spravodlivosti.³

Modlitba colníka je predstavená v celkovom pokornom postoji. Stojí nenápadne bokom, neodvažuje sa zdvihnúť oči k nebu, bije sa do prs. V krátkej prosbe prosí o zmilovanie. Predstavuje sa ako hriešnik „par excelance“. Modlitba nás stavia pred Boha a Jeho svätosť. Boh je porovnávacím kritériom. V modlitbe sa neporovnávame s druhými ľuďmi.

Návrh propozície

Ježiš Kristus neprišiel odsúdiť, ale zachrániť

1. *Neprišiel odsúdiť vtedajších a dnešných farizejov*
2. *Neprišiel pochváliť publikána*
3. *Prišiel s ponukou milosti*

Myšlienky ku kázni

K úvodu: Predstavme si, že Ježiš a jeho učeníci majú svojho hovorcu. A predstavme si, že tento hovorcu Ježiša z Nazaretu oznamuje niekde na rušnom mieste v Jeruzaleme, najlepšie asi pred chrámom, že zajtra Majster urobí dôležité

vyhlásenie. Všetci sú zvedaví o čom asi bude. Aby sa mediálny záujem zvýšil, prezradí Ježišov hovorcu: Prehovorí proti tým, ktorí sa spoliehajú na seba, že sú spravodliví a iných nemajú za nič. Niektorí by možno zakričali. Konečne! Konečne sa niekto odváži odhaliť pravdu o tom, kto tu je spravodlivý a kto tu šíri nevráživosť a vystatuje sa nad všetkých.

Ježiš ostáva verný svojej základnej zásade, neprišiel odsúdiť, ale zachrániť. Z príbehu, ktorý rozpráva vyplýva, že neprišiel dolomiť nalomenú trstinu a vyhasiť tlejúci knôt. Neprišiel oznámiť chorým, že zomierajú a nemajú šancu. Neprišiel odsúdiť kolektívne ani osobne.

1. Vo svojom verejnom stanovisku neprišiel odsúdiť vtedajších a dnešných farizejov. Mnohí takto čítajú tento jeho príbeh. Neprišiel povedať, hej vy farizeji, vy ktorí sa pokladáte za príslušníkov tejto elitnej, výnimočnej, zbožnej skupiny v Izraeli, alebo v ktoromkoľvek národe dnes, vy ktorí ste takí prísni na seba, vy ktorí sa postíte dva razy do týždňa, vy ktorí nevynecháte žiadne služby Božie, vy ktorí dávate desiatky zo všetkého čo máte, vy so všetkým týmto blúdite. Neprišiel povedať tým, čo sa usilujú chodiť pravidelne do chrámu, ktorí sa usilujú o dobročinnosť, ktorí pomáhajú ľuďom a rozdali by všetko, čo majú že to

nie je potrebné, a že to nie je nič. Nič také Ježiš nepovedal. To, že to robia, sa Bohu iste páči.

2. Neprišiel pochváliť publikána, teda verejného vyberača daní za to, že sa pravdepodobne ani nepostil, ani nedával 10 % zo všetkého, čo má na cirkevné ciele a neprišiel mu povedať, že má pokračovať vo svojom sebeckom živote, že má ďalej brať od ľudí, koľko chce. Neprišiel pochváliť tých, čo sa im nechce do chrámu, ktorí odkladajú pokánie. Hovorí, že na to majú čas, že potom prídu a požiadajú o milosť. Nie, on nechváli lenivosť v duchovných veciach a zneužívanie Božej dobroty, odkladanie pokánia a hazardovanie s vlastným životom, keď hovoríme, že máme na Božie veci ešte čas. Prišiel ukázať, čo zachraňuje.

Božie zmilovanie uzdravuje. Boh dáva zmilovanie a Boh uzdravuje tých, ktorí túžia po Božej milosti. Božia milosť prichádza v Ježišovi Kristovi.

Prichádza pre novodobých zbožných ľudí, ktorí sa snažia byť príkladom. Boh uzdravuje, a tak pomáha pochopiť, že všetko dobré, čo robíme, je Jeho darom a iba z Jeho daru a Jeho milosti. To nie je naše a to nie je to, čo nás robí lepšími, čím sa môžeme vyvyšovať. To všetko nás vedie iba k väčšej vďake a k ešte väčšej túžbe po Božej milosti v Ježišovi Kristovi. Boh

prichádza aj pre tých, čo blúdia a pomáha im povstať. Pre tých, čo sa topia a dvíha ich nad hladinu.

Vo Svätom Kríži je najväčší drevený kostol v Európe. Dnes po premiestnení stojí blízko Laziska na Liptove. Nad vchodom popod vežu je jednoduchá viac ako 200 ročná doska a na nej v hexametri, starom antickom slohu napísané latinsky: Si tu fervoris, fidei, pietatis, honoris dona Deo tuleris, iustior acceris (Ak ty donesieš Bohu dary zapálenej vrelosti, viery, dôvery a úcty, odídeš odtiaľto spravodlivejší L 18,14). Všetci môžeme odísť spravodlivejší zo stretnutia s Bohom, ak mu prinesieme dary úcty a viery pokory a oslavy.

Použitá literatúra

Barclay, William. *The Dayly study Bible, Luke*. The Saint Adrew Press Edinburgh 1990

Culpepper, Alan. R: *Luke*, s. 341 in *The New Interpreter's Bible*, Abigdon Press, Nashville 1995

Prof. ThDr. Július Filo, Dr. H. c.

¹ Barclay, William. *The Dayly study Bible, Luke*. s. 223

² Barclay, William. *The Dayly study Bible, Luke*. s. 223n

³ Culpepper, Alan. R: *Luke* s. 341 in *NTB The New Interpreters Bible*

30. august

12. nedeľa po Svätej Trojici

Text: Iz 29, 17 - 24

Exegetické poznámky

V tejto časti proroctva máme pred sebou eschatologickú prorockú báseň o záchrane Božieho ľudu. Spása je zvestovaná ako realita, ktorá nastane s istotou, ktorú zaručuje to, že za týmto slovom stojí Hospodin.

V procese eschatologickej záchranu vystupujú tri skupiny ľudí, ktorých sa budúci dej dotýka: Prvou sú Hospodinovi zbožní, tí, čo čakajú na záchranu, medzi nimi najmä tí najbiednejší, utláčaní, zúbožení, trpiaci násilím. Druhú skupinu tvoria násilníci, tyrani, ktorí spôsobujú biedu Božieho ľudu. Títo ľudia, ktorí pôsobia nepravosť budú vyťatí. Ostáva otázkou, či pod týmito tyranmi máme vidieť vonkajších uzurpátorov moci (Babylon, v minulosti Asýriu), alebo ľudí z vlastných radov, Židov, ktorí sa správajú voči súkmeňovcom násilne, s útlakom. 21. verš dáva skôr za

pravdu tejto možnosti. Uvádza príklad z bežného života komunity, nie zo vzťahov podmaniteľa a podmaneného. Napokon tretiu skupinu v príbehu tvoria hluchí a slepí. Títo ľudia kvôli svojim handycapom ani nečakali záchranu, nevedeli o nej, len z počutia, ex post sa o predpovedanej záchrane dozvedia a poučení touto zvesťou sa môžu pridať k zboru zachránených (tu smieme vidieť napríklad aj nás, kresťanov, čo nie sme zo židovstva).

Verš 17: Použitie symbolu zmeny v prírode pripomína Iz 32,15 – kde sa podobne píše o tom, ako sa púšť stane ovocným sadom a ovocný sad budú pokladať za les. V 32. kapitole toto nastane v čase, keď z výšin bude vyliaty Duch Boží. Prinesie pokoj a právo, spravodlivosť a bezpečie. Tento prírodný motív pomáha poslucháčom hlbšie si uvedomiť kvalitu novej doby zaslúbenia, prichádzajúcu dobu rastu a úrodnosti, ktorú prináša spása Izraela. Tá doba skutočne bude stáť za to. Rozdiel oproti životu v tyranii súčasnosti bude markantný. Podstata zmeny však prirodzene nebude v zmene prírody, ale zmeniť sa musia ľudia.

Verš 18: Spravodlivosť a záchrana sa v SZ nedajú od seba oddeliť. Prorok predpovedá spolu so zmenou

prírodného okolia zmenu spoločenstva Izraela. Slepí a hluchí, ktorí predtým nemohli vnímať zvesť o zaslúbenej spáse po svojom uzdravení, nebudú môcť prehliadnúť pravý, eschatologický zmysel zvestovaného slova, lebo oni sami už budú žiť v čase jeho naplnenia. V tej eschatologickej dobe ustúpi proroctvo a na jeho miesto príde napísané slovo, ku ktorému sa budú vracieť, ako k záznamu skúsenosti viery. To slovo bude dokázané skúsenosťou a eschatologická generácia zachránených sa bude k slovu vracieť. Tí postihnutí totiž podľa Mojžišovho zákona nemali prístup ku kultickému spoločenstvu s Hospodinom (4 M 12,3 Sir 45,4). Boli vylúčení z procesu obetí a bohoslužby. No ako uzdravení dostanú prístup k Bohu. To bude ich nová veľmi reálna skúsenosť záchranu. Spôsobí v nich veľkú radosť.

Verše 19-21: Hospodin, svätý Izraela sa zasadzuje za záchranu biednych, ale zároveň je Hospodin sudcom Izraela. Tých, ktorí vládnu násilím odsudzuje a ničí ako svojich nepriateľov a nepriateľov Hospodinových zbožných. Ako dôkaz perverzie konania násilníkov slúži prekrúcanie práva pri súdnych sporoch, utláčanie toho, kto je v práve. Tento motív sa u prorokov vyskytuje aj na iných miestach. Zlá vymožitelnosť

práva bola zrejme aj v tej dobe častou nepríjemnou skúsenosťou (Iz 10,2 Iz 5,23 a i.).

Verš 22: Slávnostným spôsobom uvádza myšlienku, že Hospodin je ten, kto prinesie spásu. Veď je to Boh, ktorý už dokázal svoju moc a láskavú starostlivosť na praotcoch. Vykýpil Abraháma, Jákob mal s Ním svoje skúsenosti záchranu. Synovia Abrahámovi a Jákobovi majú mať tú istú skúsenosť, ktorá ich naplní radosťou. Boh je ten, kto bol pri zrode dejín dietok Abrahámových, detí Izraela.

Verš 23: Chvíľa, kedy Izrael zazrie svojho Boha uprostred seba, je chvíľou, v ktorej nielen Boží ľud, ale aj všetky národy spoznajú, že záchrana je v Izraelovi. Preto poputujú na vrch Sion. Komu Boh zjaví svoju moc, ten už nikdy nebude zneužívať Božie meno zlým spôsobom, ale bude Boha uctievať a vyvyšovať svojimi slovami aj skutkami. Od 2M 20,7 (*Nebudeš brať meno Božie nadarmo*) cez Izaiáša 29,23 sa tiahne oblúk, ktorý končí v prosbe Modlitby Pánovej: *Posväť sa meno Tvoje* a privádza nás do novozmluvného spoločenstva s Bohom skrze Pána Ježiša Krista, spoločenstva, ktoré denne prosí o posvätenie Božieho mena vo svojom živote.

Verš 24: Výsledkom Božieho konania záchranu bude, že v zbore Izraela dôjde k správne poznaniu. Duchovná poblúdiťnosť a nerozumné reptanie, ktoré v čase zvestovania nivočili Izraela v čase záchranu pomínú. Zblúdili získajú rozumnosť a reptajúci príjmu poučenie. Všetko, čo Boh koná, robí preto, aby sa v eschatologickej budúcnosti záchranu znovu zjednotil so svojím ľudom. Čas Božej zachraňujúcej prítomnosti uprostred svojho ľudu je už blízko.

Novozmluvný zbor a súčasne kresťanstvo tiež pozná podobné rozdelenie na tri skupiny a tiež zná podobné starosti. Do takej miery, do akej berie vážne Božie slovo, musí očakávať aj konečné zúčtovanie a naplnenie Božích posolstiev v eschatologickom konci sveta. Tak aj zbor kresťanov očakáva svet spravodlivosti. Ale ako má očakávať Božiu moc v budúcnosti, keď s ňou v súčasnosti neráta a nekoná primerane tomu, čo už o Božej moci vie? Ak dostatočne nemá v úcte Božie meno a ani iných k úcte voči Bohu nevedie a za väčšiu spravodlivosť vo svete sa nezasadzuje? Kde sa nachádzajú dnes ručičky svetových dejín, to nevieme povedať (Mk 13,32 – o tom dni nevie nik!), ale kde máme stáť vo vzťahu k Pánu Bohu a vo vzťahu k blízkym, to

by sme vedieť mali (Miluj Boha, miluj blízkeho, veď On prv miloval teba). Takto sa skúsenosť prorockej doby Izaiáša stáva aktuálnou výzvou pre naše konanie a postoje.

Návrh propozície

Pán Boh koná pre našu záchranu aj vtedy, keď to my nevnímame.

1. *Spoznávajme realitu svojej biedy, biedy našej doby, ktorá nás viedla k skaze.*
2. *Odmietnime násilie a nepravosť.*
3. *Vstúpme do prúdu Božej záchranu, dajme sa strhnúť k spásu. Boh ju v Ježišovi už uskutočnil.*

Myšlienky ku kázni

Téma nedele: Boží dar reči – v tomto výklade prorockého slova nie je dominantnou témou. Ako vedľajšia téma sa môže objaviť v myšlienke transformácie Božej zvesti od hovoreného slova proroka, do písanej podoby Božieho slova v Biblii, vďaka čomu aj my dnes môžeme čerpať múdrosť a poučenie Božej múdrosti.

Pre dobré pochopenie každého posolstva Písma je dôležité vnímať kontext. Vo vytýčenom úryvku Izaiáša je to nielen zaslúbenie prichádzajúcej spásy. Občas čitatelia Biblie radi skĺznú po kľazke svojich túžob rýchlo hneď

k zvestiam o záchrane, pomoci, happy ende. Kým však dôjdeme k zvesti o spásu, musíme vnímať realitu svojho položenia v jeho negatívnych prejavoch a zážitkoch. Pre Izraelitov mali tieto skúsenosti veľmi reálnu podobu útlaku mocnosťami, najprv Asýria, potom Babylon, o niečo neskôr grécki Seleukovci a Rimania. Prorok však pripomína aj negatívne skúsenosti vo vnútri Izraela. Hospodin s nevoľou vníma sociálnu nespravodlivosť, potlačanie práva biednych, útlak biednych zo strany zámožných, a to všetko vo vnútri vyvoleného národa. Idúc ešte krok späť v dôkladnej analýze stavu potrebujeme vnímať, že zlé skúsenosti súčasnosti sú výsledkom našich zlyhaní v minulosti. Našich zlých rozhodnutí, či zlyhaní a zlých rozhodnutí našich predkov, od ktorých sme sa my neodvrátili, ale v nich zotrývame. Ak sme sa nepostavili v duchu Božieho prikázania lásky voči prejavom nelásky v spoločnosti, tak sa neláska mala priestor rozvíjať. Sami sme k tomu často aktívne prispeli. Z tohto postoja sa treba obrátiť smerom k Bohu.

Povedané slovami novozmluvnej viery, aby sme došli k náprave, potrebujeme činiť pokánie. Ešte viac pochopíme, čo je potrebné, keď pripomenieme, že pokánie je vlastne

zmena zlého myslenia na správne, spravodlivé a čestné. Prorok hovorí z Božieho vnuknutia o tom, že záchranu nastane tak, že sa zmení les na sad, púšť na záhradu. My máme za týmto podobenstvom vidieť Božiu výzvu voči nám. Pán Boh tu neprorokuje o prírode, ale hovorí o nás ľuďoch, čo od nás čaká. Naša záchranu nastane tým spôsobom, že sa my, ľudia, zmeníme. Že sa započúvame do Božieho slova, že prijmemu Jeho pravdivosť a necháme sa ním usmerniť vo všetkom, čo robíme.

Každá doba má svoje starosti, svojich utláčaných aj svojich tyranov, aj mlčiacu väčšinu, ktorá sa nechá vláčiť hore-dole tými, čo majú moc. Krok k náprave zlého nastáva v okamihu našej ochoty k zmene myslenia, kedy sa vzoprieme násilium a nepravosti. Pán Boh veľmi často realizuje svoje konanie cez nás a naše postoje. Niekedy ide o našu svedomitosť v bežných vzťahoch v zamestnaní, v rodine, inokedy sa treba postaviť aj na námestia a vydať svedectvo, za akými hodnotami stojíme, za aké sme ochotní zápasiť. Mali sme s tým skúsenosti pred 30, 20 alebo pred dvoma rokmi. Niektorí ľudia sa necítia dobre v týchto verejných zápasoch. Radšej by to nechali na iných, najlepšie na Pána Boha, aby to vybavil za nich. Ale pravda je taká, že Božie slovo

často dáva do súvisu prejavy viery so zápasmi o reálnu sociálnu spravodlivosť a právo v bežnom občianskom živote. Toto sa nemá diať so zámerom získavania moci a osobného vplyvu, ale s motívom lásky k blížnemu a úcty k Božiemu poriadku života.

Napokon táto starozmluvná zvesť o budúcej spásе hovorí vlastne aj o nás, novozmluvných veriacich. Veď my sme tí hluchí a slepí, ktorí podľa Mojžišových kultických predpisov nemali prístup k Pánu Bohu, do spoločenstva Božích milovaných. Lenže Pán Boh nám v prorocťve hovorí, že On má záujem aj o nás. On otvára cestu k sebe všetkým. Aj tým, ktorých by sme my, ľudia podľa svojich meradiel rady odsunuli ako nehodných a nevhodných pre spoločenstvo.

Výzva na pokánie pre nás znamená, aby sme neupadli do omylu Židov, ktorí mali problém otvoriť svoje spoločenstvo viery iným. Božia spása však bola ponúknutá cez Pána Ježiša Krista skutočne všetkým ľuďom. Ježišov misijný príkaz znel: *čítajte mi učeníkmi všetky národy ... pôjdete do Jeruzalema, Judska, Samárie až do posledných končín zeme.* Dajme pozor na to, aby sme vo svojich spoločenstvách, kostoloch nezabuchli dvere pred nosom ľuďom, ktorí tak,

ako my, tiež potrebujú spásu. Možno o nej ešte ani nepočuli. Nevedia o Božej láske v Kristovi. Nevedia o domovine pokoja a lásky v nebesiach. Ako sa o nej môžu dozvedieť? No práve na to nás Pán Boh zhromažďuje v cirkvi, v spoločenstve túžiacich po záchrane, spoločenstve vyznávajúcich svoje hriechy a spoločenstve učiacich sa Božej vôli.

Každý z nás na svojom mieste v občianskom či rodinnom živote je výkladnou skriňou Božieho kráľovstva. Na našom živote ľudia okolo nás majú vidieť, že Pán Boh je uprostred nás. Že medzi nami spôsobuje porozumenie, lásku, spravodlivosť, dobrotu. Že to je skúsenosť overená históriou od čias Abraháma, cez prorokov, Ježišových učeníkov až dodnes. Štyritisíc rokov prináša Pán Boh radosť a záchranu tam, kde On je uprostred svojich ľudí. Raz to v plnej a dokonalej miere máme zažiť v čase našej záchranu v nebesiach. V tom poslednom momente už jedine z moci a zásluhy záchrancu, Spasiteľa Pána Ježiša Krista. To bude pre každého veriaceho radosť plná úžasu, keď sa postavíme pred tvár Spasiteľa a On sa k nám prihovorí v najintímnejšom dôvernom sklone, ako to čítame na stránkach Zjavenia Jána (Zj 2,17 – biely kamienok). To bude okamih

vrcholnej úľavy, radosti, prijatia a lásky. Nie výsledok našej snahy, ale výsledok daru milosti Božej. Realita splnených prorocťiev z minulosti dáva tejto našej túžbe taký charakter reality, že sa na to už dnes môžeme úprimne tešiť.

Použitá literatúra

Der Prophet Jesaja (kapitel 13-39) – Otto Kaiser, Ev. Verlaganstalt Berlin 1979 (Göttingen 1973)

Mgr. Ján Velebír

21. septembra uplynie 20 rokov od smrti Doc. ThDr. Daniela Veselého.

Narodil sa 26. 12. 1929 v Turčianskom Svätom Martine. Základné vzdelanie nadobudol na evanjelickej a. v. ľudovej škole v Martine (1941) a v roku 1949 zmaturoval na Štátnom gymnáziu v Martine. Potom začal študovať na Slovenskej evanjelickej bohosloveckej fakulte v Bratislave.

V roku 1952 bol vylúčený zo štúdia a zaistený štátnymi orgánmi, vyšetrovaný a odsúdený Štátnym súdom na tri roky straty slobody pre spolčenie sa a nepriateľstvo proti republike. Po prepustení pracoval od novembra 1954 ako bibliografický pracovník v oddelení súčasnej národnej časopiseckej bibliografie v Matici slovenskej v Martine, ale z ideologických dôvodov bol prepustený. Od 1. apríla 1960 pracoval na Štátnych majetkoch v Rajci ako traktorista, kombajnista. V roku 1964 Najvyšší súd v Prahe zrušil pôvodný rozsudok bratislavského súdu a D. Veselý mohol dokončiť svoje prerušené štúdiá na SEBF v Bratislave.

Ordinovaný bol 23. júla 1967 v Žiline biskupom Východného dištriktu Štefanom Kátlovským. Ustanovený bol za kaplána cirkevného zboru v Žiline a potom od 1. decembra 1967 za evanjelického farára do Šváboviec. Popri svojej duchovnej činnosti sa venoval opravám a výstavbe nového kostola vo Švábovciach, opravám kostolov v Gánovciach, Hranovnici, v manželkinom zbore v Matejovciach, Starej Lesnej a vo Veľkom Slavkove.

Vo februári 1990 sa zúčastnil na obnove ZED a bol zvolený za jeho predsedu. Funkcie sa vzdal v roku 1995.

Od decembra 1991 do 1998 slúžil ako spirituál na Evanjelickej bohosloveckej fakulte UK a vypomáhal ako lektor. Po rigorózných skúškach a predložení dizertačnej práce Počiatky reformácie na Spiši do roku 1600 bol promován na ThDr. 31. januára 1994. S prácou Eliáš Láni, život a dielo sa habilitoval na docenta 1. septembra 1996 a o dva roky, 1. septembra 1998, bol menovaný za vedúceho Katedry cirkevných dejín na EBF UK. Napísal mnoho odborných článkov a kníh, ktoré sa dodnes používajú na bohosloveckej fakulte ako učebné texty.

Pán života a smrti ho k sebe povolal dňa 21. 9. 2000. Pochovaný je na Národnom cintoríne v Martine.

Pripomeňme si dnes brata Veselého jeho kázňou, ktorú napísal v roku 1978 vo Švábovciach ako kázeň na 6. nedeľu po Svätej Trojici na text R 14, 7-13.

V svetle slova daj nám stáť, na tiaž hriechu pamätať,

Nerobiť zlé vedome, nepoškvrniť svedomie...

V tom nám, Pane, pomáhaj – neukrývať hriech svoj v taj,

S Tebou mrieť i v žití bdieť, slovom svojím vždy nás ved! Amen.

Bratia a sestry v Pánovi!

Život nás ľudí je plný sporov a rozporov, rozdielností ľudských mienok a názorov. Niekedy naozaj nie je ľahké rozhodovať sa medzi nimi. Ani v Kristovej cirkvi - hoci o nej vyznávame, že je obcovaním svätých, nebývame bez konfliktov, a to nielen so svetom okolo nás ale aj v nás. Musí však byť našou snahou, že všade tam, kde je rozdielnosť mienok, má víťaziť láska, ktorá všetkých zjednocuje. Máme si uvedomiť, že vždy patríme Pánovi, ktorý je našou hlavou a Jemu sme zodpovední za všetko naše počínanie.

Kresťania sú vo všetkom svojom počínaní slobodní, ale to súčasne znamená, u+++ aj zodpovední pred Bohom.

Nám, evanjelickým kresťanom, sa od doby reformácie stala vzorom prvotná cirkev apoštolská s jej jednoduchosťou a vernosťou evanjeliu. Ona akoby nám bola ideálom hodným napodobňovania v živote cirkevného zboru. A predsa, aj z nášho dnešného textu poznávame, že jednota v nej netkvela v rovnakosti zmýšľania - v uniformite, ale aj v nej bola rôznosť názorov, ktorá prerástla do sporov. Aj nepodstatné, vedľajšie veci môžu viesť k rozporom medzi vlastnými a k vzájomnému odsudzovaniu sa pre rozdielne stanoviská. 14. kapitola listu Rímskym ukazuje takýto rozpor medzi kresťanmi v Ríme pre jedenie mäsa a zachovávanie pôstnych dní. Aj jedeniu mäsa sa vtedy pripisoval náboženský zmysel. Lebo mäso, ktoré sa verejne predávalo, bolo zo zvierat obetovaných pohanským modlám rímskych bohov. Mnohí kresťania posudzovali teda jedenie mäsa za sú-časť pohanského náboženstva, od ktorého sa chceli odlíšiť. Pokladali ho za hriech, ako účasť na pohanskom kulte, a preto sa vyhýbali jedeniu mäsa, vôbec. Zdržovali sa ho. Naproti nim druhá skupina rímskych kresťanov, rovnako vyznávajúcich Ukrižovaného a Vzkrieseného Pána, boli presvedčení, že pohanské modly sú márnosťou a netreba ich brať vážne. Teda ani nezáleží podľa nich na tom, či sa je mäso obetované modlám alebo nie. Tak jedávali mäso bez ujmy na svojej viere.

Chybou však bolo, že obidve skupiny sebou navzájom pohrdali a od-sudzovali sa. Preto do ich sporu zasahuje apoštol Pavol, chce ich zmieriť a zjednotiť poukazaním na to, že nad jednými aj druhými, nad každým z nás je jeden Pán, ktorému patríme a ktorému budeme raz musieť vydať počet a zodpovedať sa za všetko svoje počínanie voči bratom. Konečný súd je v Božích rukách. Kristus panuje nad nami už dnes.

Tento dávny spor z prvotnej cirkvi a apoštolov zásah do neho je aj dnes pre nás príkladom. Kresťania dneška si síce namýšľajú, že oproti kresťanom prvotnej apoštolskej cirkvi sme už dospelými kresťanmi. V porovnaní so sporom prvých kresťanov, či máme jesť mäso alebo nie už nemáme tento problém. A predsa aj my máme svoje dobové problémy podľa toho, ako si uvedomujeme mieru svojej zodpovednosti vo vzťahu k svetu tam, kde sa má dokazovať naša viera

v každodennom prejave, v účasti na bohoslužobnom živote, v rodine a vo výchove detí doma. Aj dnes nás kresťanov rozdeľuje otázka, nakoľko sa máme prispôbovať vplyvom doby, jej tempu a nárokom, keď svet dneška si žiada celého človeka aj s jeho vierou. Aj dnes zostáva pre kresťanov otázkou sloboda vyznania. Máme sa uzavrieť pred svetom, strániť sa jeho zvodom a márnosťou? Oddelovať sa od jeho radovánok ako od bezbožnosti? Máme skrývať Pána Boha vo svojej duši, kde Ho nikto nevidí, aby sme predsa len s Ním zostali? Alebo máme žiť vo svete plným životom ako slobodní ľudia uvedomujúc si, že svet a je-ho rozkoše hynú, že jeho spôsoby sú dočasné a pomimutélné? Večný je len Boh, ktorý nám v Kristovi dokazuje lásku aj k svetu, aby zachránil všetkých. Isteže, toto rozdelenie na slabých vo viere, ktorí sa uzatvárajú pred svetom a na silných - uvedomujúcich si slobodu svojej viery, nie je také jednoduché v každodennosti života, a znamená nejednu ťažkosť a otázku, ako sa vyrovnat s tým, čo sa od nás žiada. Nakoľko sa prispôbovať požiadavkám súčasnej chvíle? Slovo apoštola Pavla nám tu však dáva odpoveď: Nikto z nás totiž nežije sebe a nik sebe neumiera. Lebo ak žijeme, Pánovi žijeme, ak umierame, Pánovi umierame. A tak, či žijeme, či umierame, Pánovi sme. Veď práve na to Kristus umrel a ožil, aby panoval aj nad mŕtvymi, aj nad živými. Uprostred tejto našej, niekedy spornej, skutočnosti nájdeme správnu odpoveď na každú našu otázku len vtedy, keď si uvedomíme svoje postavenie na svete vo viere v Pána, ktorý je nad nami. V Jeho moci, v Božích rukách je celý náš život i naša smrť. On nie je len prvá príčina, ale aj posledný cieľ nášho bytia. V Jeho rukách je celá naša prítomnosť, k Nemu smeruje naša budúcnosť. Z Jeho nároku sa nemôžeme vymaniť. Jemu sme zodpovední za každé svoje rozhodovanie a konanie. Veď všetci sa postavíme pred Božiu súdnu stolicu... každý z nás vydá počet za seba.

Vo viere sme vo svete slobodní. Práve apoštol Pavol zdôrazňoval túto slobodu viery. Veriaci človek sa rozhoduje každý sám slobodne a to znamená, že aj zodpovedne. Každý totiž musíme stáť za svojím rozhodnutím a konaním, a aj to, čo sa nám zdá, že bude raz zabudnutou minulosťou, bude raz spravodlivo zhodnotené najvyšším Pánom, proti ktorého rozhodnutiu nebude odvolania. Súd nám pripomína zodpovednosť a preto nás napomína k vážnemu chápaniu života, aby sme nemárnili čas v zbytočných sporoch, a aby sme sa navzájom zbytočne neodsudzovali. My, ľudia, radi vynášame súdy nad svojimi blíznymi. Cítíme sa na to oprávnení tak, ako niektorí kresťania v Ríme pohrdali slabšími vo viere. Pohoršovanie ľahko vedie k urážke.

Božie Slovo nás však usmerňuje, že všetky naše úsudky a výroky sú usudzovaním osobným, ľudsky subjektívnym, teda jednostranným. Len Boh, ktorý svojho jediného Syna obetoval za nás, má právo zvrchovaného Sudcu. Nikto z ľudí sa nemôže miešať do Božej právomoci. Nikto nemá právo pohrdáť bratom a odsudzovať ho pre inú mienku alebo pre iný

stupeň viery. Treba len, aby každý bol úprimne presvedčený o tom, čo robí, ako žije, aby sme sa vo všetkom rozhodovali ako veriaci pred Bohom, aby celý náš život bol nepretržitým vyznávaním Pána, ktorý je nad životom i smrťou. Potom aj pripomienka posledného súdu môže byť našou nádejou, že ak teraz znášame príkorie, potom sa nám dostane spravodlivosti od Toho, ktorý všetko vie, ktorý nad právo povýšil lásku.

Môžeme sa navzájom kritizovať. Veď aj naša reformácia vyrástla z kritiky vtedajšieho stavu stredovekej cirkvi. Nemáme sa skrývať so svojimi názormi, ale máme si za nimi stáť. Vo všetkých rozdieloch, sporoch a nezrovnalostiach máme svoju vieru uplatňovať v láske bez pokrytectva, bez povýšenectva, bez zaznávania a bez urážania. Sme na seba vzájomne odkázaní, preto si máme navzájom pomáhať v dobrom i v zlom. Sme povolaní tvoriť jedno spoločenstvo veriacich, ktoré má byť, ako vyznávame – obcovaním svätých. V ňom máme rásť a rozhojňovať sa na slávu Božiu. Tomuto zámeru máme podriadiť svoje rozhodovanie a konanie v prítomnosti.

Celý náš život je už teraz pred nami ako veľká skúška, ktorej výsledok sa dozvieme až potom, keď už nebudeme môcť nič zmeniť na tom, čo sme urobili. V tejto skúške sa rozhodujeme vo všetkom slobodne a zodpovedne ako veriaci, ktorí či žijeme, či umierame - Pánovi sme! Jeho vyznávajme, lebo Jemu vydáme počet za seba! A v rozdieloch, ktoré sú medzi nami, budme na seba navzájom ohľaduplní a láskaví, aby sme si nezádávali jedni druhým príčinu urážať sa alebo pohoršovať sa! Amen.

V duchu a pravde pomodlime sa: Ďakujeme Ti Otče náš láskavý, v Kristovi Ježišovi, že si do našej starostlivosti vzájomne zveril vedenie každého brata a sestry! Ďakujeme Ti, že nám pripomínaš vzájomnú zodpovednosť jedných za druhých a osvedčuješ sa ako náš Pán a Spasiteľ! Prosíme Ťa, prebud' nás všetkých - rodičov a dietky, starých i mladých, aby sme žili v opravdivom nasledovaní Teba, ktorý si našim najlepším Učiteľom, aby sme sa pre Teba tužili a rástli v láske! Dávaj nám istotu, že si uprostred nás, aby sme sa radi Tvojmu Slovu učili, poslúchali Ho a zachovávali! Daj nám rásť vo viere, láske a nádeji a svojou múdrosťou nás veď k radostnému vyznávaniu Tvojho svätého mena! Uspôsobuj nás k vzájomnému preukazovaniu si lásky a úcty! Spreádzaj nás teraz i v budúcich dňoch, aby sme Teba vyznávali a slávu Tvoju rozhojňovali! Amen.

V 3. čísle Služby slova sa venujeme formálnej stránke našej kázne. Tá sa veľkou mierou podieľa na tom, ako kázeň pôsobí, či je zaujímavá, či sa dotkne poslucháčov. V dnešnej anketovej rubrike sme sa preto obrátili priamo na laických poslucháčov a spýtali sa ich, aké majú skúsenosti s počúvaním kázni v chráme či médiách. Otázky sme kládli v čase končiacej sa korona krízy, preto sú odpovede poznačené dobou, ktorá nám všetkým Božie slovo priniesla viac v mediálnom priestore ako v chráme.

Poslucháčka z Hontianskeho seniorátu

Som už na dôchodku, do kostola sa každú nedeľu nedostanem, no na ostatné Vianoce som dostala tablet a v čase krízy sa mi veľmi hodil. Každý deň som si vypočula aj viacero kázni a služieb Božích. Bola som veľmi rada, že túto možnosť mám a že som mohla počuť aj iných pánov farárov a pani farárky. Každý káže inak. Ja osobne mám radšej, ak je kázeň do života a prináša rady, ako Božie slovo žiť v každodennom živote. Som rada, ak prenos obsahuje aj piesne, pretože si môžem aj zaspievať. Poteší ma to vždy viac, ako keď je na internete len príhovor bez piesní.

Poslucháčka z Dunajsko-nitrianskeho seniorátu

Rada počúvam našu pani farárku, no v ostatnom čase sa mi nepáči, že sa viac zameriava na svetské témy, komentuje dianie v spoločnosti a liberalizuje kresťanstvo. V uplynulej dobe koronakrízy som prečítala veľa kázni v časopisoch aj na internete a vypočula si veľa príhovorov, no bola som nahnevaná, že každý hovorí iba o víruse a mnoho kazateľov riešilo svetské problémy, spojené s vírusom, ekonomikou a všetkým možným, pričom Božie slovo obmedzili na minimum. Ja mám rada, ak je kázeň hlavne výkladom Božieho slova. Sama ho doma denne čítam a mnohým textom nerozumiem, tak očakávam, že sa mi v kázni dostane výklad. Všimam si však, že si kazatelia vyberajú radšej ľahšie texty, o ktorých sa dá veľa všeličoho porozprávať, namiesto toho, aby vyložili ťažký text, ktorému človek sám doma nerozumie.

Poslucháčka z Dunajsko-nitrianskeho seniorátu

Som hrdá na to, že som evanjelička. Pozerám všetky prenosy služieb Božích, no tie naše sú najkrajšie. Nemám však rada, ak sa do bežného poriadku služieb Božích pridávajú rôzne iné veci. Niekedy je priveľa priestoru venovaného spevokolom, deťom, mládežiam. Spievajú pekne, no služby Božie by mali byť hlavne o kázni a tá ide neraz do úzadia, resp. sa jej dostáva menej priestoru popri rôznych spevoch.

Poslucháč z Myjavského seniorátu

Využijem každú možnosť vypočuť si Božie slovo a to aj v chráme, aj v televízii. Rád vidím, ako to majú inde, rád sledujem, ako to žije v iných cirkevných zboroch, spoznávam nové kostoly aspoň cez televíznu obrazovku a vždy ma poteší, ak počujem kázať aj niekoho nového. Osobne ma mrzí, ak sa na obrazovke objavujú iba bratia biskupi. Samozrejme, nič proti nim nemám, ale myslím si, že by sa mal dať priestor aj domácim bratom farárom, aby aj ľudia videli a počuli, že máme dobrých kazateľov a biskupi nie sú jediní, ktorí vedia a môžu v našej cirkvi dobre kázať.

Začiatok školského roka

Text: J 10, 11a

Návrh propozície

Pán Ježiš je naším dobrým Pastierom!

1. *Spoznajme Ho*
2. *S túžbou Ho prijmime do svojho života*
3. *Nasledujme Ho*

Myšlienky k príhovoru

Dnes máme výnimočný deň. Pozerajúc do lavíc vidíme, že na dnešné bohoslužby prišlo akosi viac detí, školákov, študentov i pedagogických pracovníkov. Ľudí, ktorí sa prišli Pánu Bohu poďakovať za to, čo z Jeho milosti mohli prežiť počas týchto prázdnin a zároveň si od Neho vyprosiť požehnanie, Jeho ochranu a vedenie pre nastávajúci nový školský rok.

V škole sa naše deti učia mnohé príbehy. Učia sa spoznávať dôležité pravdy a fakty pre osobný rozvoj. Medzi tieto pravdy patrí i táto: Pán Ježiš je naším dobrým Pastierom! Pán Boh nám vo svojom Slove vykresluje svojho Syna a nášho Spasiteľa Pána Ježiša Krista. On sám o sebe hovorí, že je naším Pastierom. Čo to znamená byť pastier?

Často vidíme na obrazoch Pastiera Ježiša Krista s ovečkou v náručí (podobenstvo o stratenej ovci), vidíme Ho s palicou v ruke ako ho stádo nasleduje. Čím sa však vyznačuje pastier? A k čomu nás vedie? Čomu nás učí?

– spoznajme ho – učí nás vedieť si správne vybrať tie pravé hodnoty. Aký je náš Pastier? Slovo Božie nám hovorí, že je dobrý, láskavý, spravodlivý, milostivý, zhovievavý, odpúšťajúci naše previnenia, ten, ktorý nám dáva život – časný (pokrm - Ž 23) i ponuku večného života. No najdôležitejšie poznanie je okúsiť, zažiť Jeho prítomnosť, Jeho vôľu, Jeho lásku konkrétne v tvojom/mojom živote. (Možno pripojiť svedectvo zo života)

– s túžbou Ho prijmime do svojho života – učí nás zodpovednosti.

Človek, ktorý spoznal Pána Boha už nedokáže bez neho žiť (napr. príbeh ap. Pavla či hociktorého učeníka).

Boh nám predostiera ponuku, dáva nám záchranu. Je len na nás, aby sme ho prijali a pozvali ho do svojho života v každodennej modlitbe – aj tej v škole.

Po prijatí Krista – on sám mení nás a následne i náš spôsob života (láska a úcta ku Stvoriteľovi i všetkému stvoreniu, ohľaduplnosť, ...ale i pravda)

S tým prichádza do nášho života aj zodpovednosť za náš časný život – byť usilovný v škole, zodpovedne sa pripravovať na vyučovanie (učiteľ, rodič i žiak), vidieť a vnímať pôsobenie Ducha Svätého v každodennej rutine – a plniť Božie nariadenia, vnímať Ho ako Vodcu = Pastiera, ktorého poslúcham, lebo viem, že on ma vedie správnym smerom, on ma ochráni, on ma prevedie i cez búrky, ťažkosti – a smiem sa na neho spoľahnúť.

– v dôvere ho nasledujme – učí nás plne dôverovať, nebať sa a mať nádej, istotu.

Človek/dieťa potrebuje mať istotu; čím viac dieťa spoznáva svet, nadobúda vedomosti, poznanie, tým sa mu viac otvára možnosť vnímať krásy, ale i nástrahy sveta, života i zla(Prísl. 9,10)

Istotu, nádej večnosti ale i pomoc v pravý čas tu v časnosti získame jedine u Boha.

Jeden írsky televízny reportér spomína takúto príhodu: „Pred niekoľkými rokmi sme boli robiť reportáž v Španielsku. Išli sme peši po vysokých suchých vrchoch. Okolo obeda sme sa zastavili, aby sme sa naobedovali. Bolo veľmi horúco a tieň sa hľadal veľmi ťažko. Keď sme si konečne sadli a spravili si pohodu, zadívali sme sa na krajinku okolo seba.

Bola hornatá, pustá, bez najmenej známky ľudského života. Iba kde-tu sa nachádzal nejaký strom alebo tráva, sem-tam prebehla nejaká jašterica. Zrazu sme zbadali v diaľke pastiera so stádom oviec. Prichádzal rovno k nám. Po chvíli sa vynoril na opačnej strane druhý pastier tiež so stádom svojich oviec a tiež išiel k nám. Stretli sa rovno pred nami. Priateľsky sa pozdravili, podali si ruky a dali sa do rozhovoru. Začali sme trpnuť. Ovce sa začali totiž miešať. Hovoríme si: „To teda bude chaos“. Sme zvedaví, ako si tie svoje ovce rozdelia.“ No naše starosti boli márne. Keď sa pastieri rozlúčili, každý zobral svoju palicu, buchol ňou o zem, zapískal, čosi zakričal po španielsky, a potom sa pohol. A jeho ovce sa vybrali za ním. Po chvíľke z tej jednej hĺby oviec boli zase dve veľmi pekné stáda. A my sme len pozerali s otvorenými ústami...”

Poznať svojho Pastiera, prijať ho za svojho Pastiera a nasledovať ho je dnešnou výzvou aj pre Teba! Drahí rodičia a pedagógovia milí študenti, žiaci a škôlkári, o pár hodín sa otvoria brány škôl, škôlok a Vy vstúpite možno na dobre známe a možno na úplne nové miesto. Stretnete starých známych i úplne nové tváre, budete mať pred sebou mnoho nepoznaného, nového.

Mnohému sa budete musieť a verím, že hlavne chcieť naučiť. V každej situácii, ktorá je pred Vami však nebudete sami, bez pomoci. Neustále, aj v škole, aj pri školských povinnostiach, aj pri písomkách ako aj pri hrách je a bude s vami váš Pastier! Stačí tak málo:

Spoznaj – prijmi – a nasleduj ho!

Mgr. Anna Debnárová

6. september

13. nedeľa po Svätej Trojici

Text: Ž 112, 1 - 9

Exegetické poznámky

Kniha žalmov alebo jednoducho žalmy sú súčasťou nielen hebrejského kánona, v ktorom zaujímajú prvé miesto v Ketúbím (Spisoch), ale tvoria tiež neoddeliteľnú súčasť kresťanského kánona. Táto kniha obsahuje spolu 150 žalmov, ktoré sú najčastejšie rozdelené do 5 kníh (analógia k Tóre). Uvedený 112. žalm je súčasťou poslednej, 5. knihy žalmov.

Čo sa týka literárnej formy, 112. žalm je akrostickým žalmom (abecedným). Ide o formu pri ktorej žalm začína prvým písmenom hebrejskej abecedy a za ním idúci verš alebo aj strofa začína vždy nasledujúcim písmenom abecedy. Dôvodov, prečo boli niektoré žalmy napísané takouto formou, je viacero – lepšie zapamätanie žalmu, prejav umeleckej formy i dôkaz šikovnosti autora, ale aj snaha autora vyjadriť plnosť k danej téme, ktorú žalm

obsahuje. Rovnakou formou je napísaný aj predchádzajúci 111. žalm. V tejto súvislosti Charles Haddon Spurgeon povedal, že vzťah medzi týmito dvoma žalmami je ako vzťah medzi slnkom a mesiacom. Kým jeden deklaruje Božiu slávu, ten druhý hovorí o odraze Božej slávy v živote človeka. Žalm je teda oslavou šlachetného človeka, ktorý je odmenený za jeho bázeň pred Hospodinom.

Verš 1a: Žalm začína pojmom „Haleluja!“, čím sa stáva súčasťou skupiny žalmov (Ž 111 – 118), v ktorých sa pojem „Haleluja“ vyskytuje opakovane na začiatku a na konci. Septuaginta a Vulgata pridáva aj popis – pri návrate Aggea a Zachariáša.

Verš 1b: Po úvodnej výzve pojmom Haleluja, pokračuje žalm *ašré* (אשר) výrok, ktorým sa dôkladne venuje prof. J. Bándy vo svojej dizertačnej práci. Tento *ašré* výrok môžeme prekladať ako blahoslavený, šťastný, blažený. Takýto človek je pre Hospodina ideálnym zmluvným partnerom (cf 5M 6, 2. 24) rovnako ako človek radujúci sa z jeho nariadení. Žalmista zároveň hovorí o bázni pred Hospodinom, ktorá je tiež predpokladom blahoslavených. Otázkou bázne pred Hospodinom (báť sa Hospodina) výstižne vyjadril

M. Luther – máme sa Pána Boha báť a milovať. Bázeň pred Hospodinom nie je spojená so strachom, ale s láskou – báť sa zarmútiť toho, kto nás miluje. Následne ani záľuba v Božích príkazoch nie je bremenom, ale zmyslom života, ukazovateľom na ceste životom i pozývaním k pokániam a novote života pred Bohom i ľuďmi.

Verše 2-3: Ten, kto má bázeň pred Hospodinom i záľubu v Božích príkazoch dostáva i zaslúbenie veľkého potomstva, ktoré bude pod Božou ochranou silné a šťastné. Požehnanie v semene človeka bolo podľa Starej zmluvy najvyšším požehnaním. Zaslúbenia ktoré zaznievajú z uvedených veršov, odrážajú v mnohých ohľadoch zaslúbenia, ktoré Boh dal Abrahámovi (cf 1M 12, 13. 15). Významným zaslúbením je „spravodlivosť trvá naveky“, ktorá dáva záruku Božej spravodlivosti v živote veriaceho človeka.

Verš 4: Blahoslavený človek dostáva zaslúbenie svetla, ktoré zasvieti v tme. Nasledujúci opis milostivého, súcitného a spravodlivého nie je dostatočne jasný, nemá presne určený predmet, bádatelia tieto slová vzťahujú na Hospodina, vychádzajúc z predchádzajúcich slov v Ž 111, 4b.

Verše 5-9: Tieto verše vyjadrujú konanie, správanie sa blahoslaveného človeka. Kto koná spravodlivo a milosrdne na príklade Pána Boha, ten bude na rozdiel od bezbožníka požehnaný. Keď chce apoštol Pavel povzbudiť cirkev v Korinte, aby finančne prispievala do chudobnej cirkvi v Jeruzaleme, cituje práve slová Žalmu 112, 9, kde poukazuje na štedrého darcu (cf. 2 K 9, 9).

Verš 10: Tieto slová sú kontrastom k predchádzajúcim opisom blahoslaveného človeka. Opisujú človeka bezbožného, ktorého život končí zahynutím, rovnako ako v prípade záveru Ž 1. Bázeň pred Hospodinom a záľuba v Jeho príkazoch pôsobí zmeny nielen v našich časných životoch, ale aj z pohľadu života večného.

Žalmy 111 a 112 sú spoločným vyjadrením toho, o čom je viera v Pána Boha, kto je Boh a ako má človek odpovedať na Božie konanie svojim životom viery. V bohatej spleti slov a metafor, blahoslavený človek zo žalmu 112 sa stáva spoločníkom Boha zo žalmu 111, aby spoločne vytvárali spravodlivosť tu na zemi.

Návrh propozície

Pán Boh hojne požehnáva všetkých, ktorí

1. sa ho boja
2. v jeho príkazoch majú záľubu

Myšlienky ku kázni

Žalm 112 i predchádzajúci 111. žalm patria medzi tzv. abecedné žalmy. Toto označenie nám prezrádza, že ide o žalm, ktorého jednotlivé verše začínajú vždy nasledujúcim písmenom hebrejskej abecedy. Dôvodov prečo pisatelia žalmov zvolili takúto formu je viacero – buď to bolo kvôli tomu, aby si žalm mohli lepšie zapamätať (mnemotechnická pomôcka), išlo o prejav umeleckej formy a dôkazu šikovnosti pisateľa, alebo išlo o snahu autora vyjadriť plnosť k danej téme, ktorú žalm interpretoval. Teda tak ako abeceda obsahuje všetky písmená, ktorými sa človek v komunikácii vyjadruje, tak isto aj abecedný žalm mal priviesť čitateľa žalmu k prežitiu plnosti jeho témy. Ak by sme čítali obidva žalmy spolu, uvedomili by sme si, že sa vzájomne dopĺňajú a tiež dochádza k naplneniu témy. Kým jeden deklaruje Božiu slávu, ten druhý hovorí o odraze Božej slávy v živote človeka, čím nám dáva akýsi návod na náš život viery.

Prečítané slová žalmu nám tak pred oči stavajú obraz blahoslaveného, teda vo svojom vnútri spokojného a šťastného človeka. „*Blahoslavený každý, kto sa bojí Hospodina a v Jeho príkazoch má veľkú záľubu.*“ (v. 1) Po týchto slovách môžeme mať pocit, že Pán Boh nám chce naháňať strach. Avšak Pán Boh nechce, aby jeho ľudia žili pred ním v strachu. Na tomto mieste máme skôr na mysli bázeň.

Bázeň, ktorú vyžaduje, je niečo celkom iné než strach. Bázeň je úcta, rešpekt, ktorý má dieťa pred otcom. Za takto pochopenú bázeň sa nemusíme hanbiť. Táto bázeň má pre nás veľký význam a to práve z pohľadu večnosti. Bázeň pred Hospodinom ide však ruka v ruke s jeho prikázaniami. Božie prikázania, teda Božie slovo ako také má byť to, v ktorom budeme mať veľkú záľubu, pretože ich vnímame ako Božiu milosť preukázanú človeku hriešnemu a nehodnému. Veď Pán Boh nám s pomocou Ducha Svätého aj takto dáva poznať svoju vôľu a tú správnu cestu, ktorá z milosti skrze vieru v Ježiša Krista vedie do kráľovstva Božieho.

Boží zákon nemá byť pre nás nejakým bremenom, ktoré nás ťaží, ale máme v ňom mať záľubu, pretože nám ukazuje na naše hriechy, ktoré nás oddávajú od Pána Boha, a tak sme schopní činiť pokánie

a prosiť o poslušnosť v novote života. Boží zákon sa stáva akousi smerovkou na ceste za Pánom Bohom, ukazuje nám ako máme žiť ako Božie deti v tomto svete. Ak takto nazeráme na Boží zákon, stáva sa pre nás potešením a určuje naše konanie nielen k nášmu Stvoriteľovi, Vykupiteľovi i Posvätiťovi, ale aj k ľuďom okolo nás – k našim blíznym.

Pri opise blahoslaveného človeka, ktorý má záľubu v zákone Hospodinovom, pisateľ žalmu používa viacero atribútov, ktoré by mali byť v živote takéhoto človeka prítomné. Hovorí nielen o pozemskej hojnosti, ktorá môže byť súčasťou i dôsledkom takéhoto konania, ale zdôrazňuje, že najmä spravodlivosť a milosrdenstvo by mali určovať naše konanie.

V kontexte dnešnej 13. nedele po Svätej Trojici, ktorá nám starocirkevným evanjeliom kladie pred oči obraz milosrdného samaritána, sme schopní i my vidieť v 112. žalme mnohé usmernenia, ktoré nás učia konať ako milosrdný samaritán, ktorý sa nepýta, kto je mojím blíznym, ale preukazuje milosrdenstvo, a tak sa stáva blíznym pre druhého. Preukazovanie milosrdenstva nie je len dôsledkom nášho života viery v Pána Boha, ale aj zdrojom Božieho požehnania v našom živote a prejavom

toho, že sme Božie milosrdenstvo sami zažili skrze obeť Božieho Syna a nášho Spasiteľa Ježiša Krista.

Ak v Ježišovi Kristovi spoznávame milosrdného samaritána, ktorý sa pre nás stáva príkladom takéhoto konania, vedie to i nás ku konkrétnym skutkom lásky a milosrdenstva, ktoré opisuje i žalmista. Následne nám nie je cudzie byť milostivými, súcitnými a spravodlivými. Aj keď to vyznieva veľmi jednoducho, nie je ľahké, aby sme takto prirodzene konali vo svojich životoch, pretože dedičný hriech sa vždy snaží odvrátiť náš pohľad od blížneho a takéhoto konania. A dnešný svet nás svojimi hodnotami k tomu v mnohom povzbudzuje, keď nás učí hľadiť na seba, na svoje potreby, na svoje záľuby a čas venovať sebe. S pomocou Ducha Svätého, ktorého prítomnosť Pán Ježiš zaslúbil, sa však sme schopní usilovať o takéto konanie a to i na príklade Pána Ježiša Krista, ktorý to všetko preukazoval počas svojho pôsobenia medzi nami (uviesť príklady z evanjelií).

Za zmienku stojí nielen milosrdné a spravodlivé počínanie si voči svojim blíznym, ale aj voči sebe samému – „*veci spravuje si podľa práva*“. Náš život viery sa preukazuje i v tom, ako spravodlivo si spravujeme svoje veci.

Či nie sme i my sami neraz rovnakí ako tí, ktorých tak horlivo kritizujeme za ich nespravodlivosť v ich veciach, v ich konaní? Spravujeme aj svoje „veci“ podľa zákona Hospodinovho? Konáme i v tomto ohľade v bázni pred Hospodinom? Alebo konáme tak len tam, kde nás ľudia vidia a môžu následne pochváliť, obdivovať a niesť dobrý chýr o nás ďalej? Božie slovo nás upozorňuje i na túto oblasť nášho života a zaslubuje evanjeliovou správou, že takýto človek „...*sa nikdy neskláti; v pamäti večnej bude spravodlivý.*“ (v. 6)

Učme sa na príklade Ježiša Krista, v živote ktorého sme schopní vidieť úplné naplnenie i týchto slov 112. žalmu. On je nielen milostivý, súcitný, spravodlivý, zmilúva sa, ale aj rozsýpa štedro zo svojej lásky i milosrdenstva všetkým, ktorí sa k Nemu utiekajú, ktorí sa Ho boja a v Jeho príkazoch majú záľubu. Bázeň pred Hospodinom a záľuba v Jeho príkazoch pôsobia zmeny nielen v našich časných životoch, ale aj z pohľadu života večného. Lež túžba bezbožníkov vyjde nazmar, ale blahoslavený bude požehnaný a jeho potomstvo na zemi bude mohutné.

Použitá literatúra

BÁNDY, J. *Slávnostné a kajúce žalmy*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2015.

BIČ, M. a kol. *Starý zákon: preklad s výkladem: Žalmy*. Praha: Kalich, 1975.

HARN, Roger, ed. *Psalms for Preaching and Worship: A Lectionary Commentary*. Eerdmans, 2009. ISBN-10: 0802863213.

TRSTENSKÝ, F. *Úvod do knihy žalmov*. Ružomberok: Pedagogická fakulta Katolíckej univerzity, 2008. ISBN 978-80-8084-299-4.

<https://biblehub.com/commentaries/psalms/112.htm>

Mgr. Anna Debnárová

13. september

14. nedeľa po Svätej Trojici

Text: **L 17, 11 - 19**

Exegetické poznámky

Verš 11: Evanjelista Lukáš rozpráva o rečiach a skutkoch, ktoré Ježiš povedal a vykonal v Galilei. S výnimkou 2. kapitoly, kde sa hovorí o Ježišom narodení v Betleheme a o jeho ceste do Jeruzalema vo veku 12 rokov – sa rozprávanie v prvých 16 kapitolách odohráva v Nazarete, Kafarnaume a okolitých dedinách či prírode (vrchy, rovina, jazero). Až v 9,51 čítame prvú zmienku o tom, že sa Ježiš chce vybrať do Jeruzalema. V L 13,22 je už priamo povedané, že sa Ježiš pobral do Jeruzalema. Verš 17, 11 oznamuje, že na tejto ceste prechádza Samáriou. Je to logické, pretože z Galilei do Jeruzalema bolo možné ísť iba dvoma cestami. Kým jedna bola priamejšia a teda aj kratšia, druhá viedla vrchmi a bola dlhšia. Kratšia cesta prechádzala oblasťou Samárie (17,11) a potom cez Jericho (18, 35; 19,1).

Verše 12-13: Samária predstavuje celú oblasť, ktorou bolo treba prejsť. Jednotlivé dediny spravidla nie sú menované, a tak ani teraz nie je známe, pri ktorej dedine sa udalosť odohrala.

Ježiš stretá malomocných mužov. Je pri tom zdôraznené, že nie on oslovil ich, ale oni zastali a volali na neho, dokonca samotné stretnutie je opísané ako ich stretnutie s ním, nie jeho stretnutie s nimi. Títo ľudia žijú svoj život mimo spoločnosti tak, ako im to predurčila choroba, ktorá im znemožňovala život v dedine. Malomocný človek musel opustiť ľudí a žiť v horách či jaskyniach ďaleko od ľudí, musel zvoniť či kričať ak niekam šiel, aby sa mu mohli ostatní včas vyhnúť a ak aj nejakých ľudí stretol, nesmel sa k nim priblížiť. Tu je reč priamo o malej komunite – 10 malomocných, do ktorých života zrazu vstupuje Ježiš. Oni Ho stretajú, on sa objavuje v ich zornom poli rovnako, ako sa neraz objavuje v zornom poli pozornosti človeka dnes. Je na človeku, ako na to zareaguje. Nieкто to nechá bez povšimnutia, iný nie. Aj títo malomocní mohli prejsť okolo Ježiša bez povšimnutia, alebo mohli zastať a mlčky čakať, kým prejde On. Oni však na neho volajú a prosia o zmilovanie. To, že ho oslovujú Majstre, naznačuje, že už o ňom počuli a zrejme vedia, že je učiteľ

a „divotvorca“. Ich volanie samozrejme nevytvára nič o tom, že by ho azda považovali za Božieho Syna. Zaisťe však počuli o Jeho divných skutkoch a žiadali uzdravenie.

O samotných mužoch pritom nevieme nič. Fakt, že sa s Ježišom stretli v Samárii automaticky neznamená, že boli Samaritáni. Ba práve dôraz na to, že jeden z nich bol Samaritán (v. 16) by mohol naznačovať, že ostatní Samaritánmi neboli.

Verš 14: Ježiš posielal malomocných mužov ku kňazom. Keďže kňazi boli tou autoritou, ktorá mohla človeka vyhlásiť za čistého alebo nečistého a tak mu umožniť alebo naopak znemožniť život v spoločenstve ostatných, mohlo by sa na prvý pohľad zdať, že Ježiš posielal týchto mužov ku kňazom len preto, aby formálne potvrdili to, čo on vykonal a tak sa mohli očistení vrátiť domov. Niektorí exegeti však vidia v strohosti tohto verša viac. Podľa nich je tento verš dokladom toho, že Ježiš ani popri všetkej kritike na adresu kňazov v Izraeli nepohrdá ich stavom, nepovažuje sa za jediného „uzurpátora“ všetkých kompetencií, ale hoci stále zvrchovaný Boh, chce konať v súčinnosti s tými, ktorých Boh ustanovil. Inak povedané: Ježiš – „rebel“ by mohol sám oznámiť, že sú čisti a mohol by

sa kriticky a pochybovačne vyjadriť o kňazoch a tak znižovať ich autoritu v očiach ľudu, rovnako ako to často robia rebeli snažiaci sa vyvyšovať seba. Ježiš – „Boží Služobník“, je vykonávateľom divu očistenia, no tento má byť dokonaný v súčinnosti s tými, ktorí tvoria Bohom ustanovenú a zabehnutú štruktúru v procese vyhlasovania človeka za čistého. Ježiš sa teda akoby podrobuje zabehnutému systému. Dokonca ani sám oným mužom neoznamuje, že sú čisti, ale ponecháva to plne kňazom. Až oni majú volajúcim mužom oznámiť, že boli vypočutí (v. 15). Povedané v dnešných podmienkach: Ježišov postoj nenahráva tým, ktorí dnes ignorujú cirkev a chceli by tvrdiť, že veriť v Boha sa dá aj bez kňazov a cirkvi. Práve naopak, Ježišov postoj dáva tušiť, že Ježiš akceptuje cirkev (veď ju sám založil na skale Petrovej viery (Mt 16,18)) a posielal aj nás dnes za kňazmi.

Verše 15-16: Muži pravdepodobne zašli ku kňazom. Lukáš nehovorí nič o tom, kam museli muži ísť, chýba akákoľvek časová informácia o tom, po akom čase sa jeden vrátil, nevieme, ani čo sa dialo s tými, ktorí sa nevrátili. Lukášovo rozprávanie sa obmedzuje len na to, čo sa dialo v blízkosti Pána Ježiša. Tu sa objavil jeden z očistených. Silným hlasom oslavoval Boha, padol Ježišovi

k nohám a ďakoval Mu. Je tu teda reč o troch prejavoch, z ktorých ďakovanie je až na konci. Predchádza mu hlasná oslava ústami, expresívne vyjadrenie radosti pri Ježišových nohách a až napokon vďaka. Označenie padania k nohám Ježiša Krista ako „expresívny skutok“ pritom neznamená, že by tento skutok bol nemiestny, ale že je mimoriadnym prejavom mimoriadnej emócie. Ak Písmo hovorí o tom, ako niekto padá k nohám Pána Ježiša, či padá na zem pred Hospodinom, je to často v pokání a prosbe. To je prejav poníženia, ľútosti a volania z ľudskej biedy, ktorá je vyjadrená jeho klesnutím do prachu. To však nie je tento prípad. Uzdravený muž nepadá Ježišovi k nohám preto, aby sa kajal či ukazoval svoju poníženosť ale preto, lebo ním lomcujú mimoriadne emócie, ktoré už predtým prejavil oslavou Boha a chce ich prejavovať aj skutkom. Preto padá Ježišovi k nohám a vyjadruje Mu tým oslavu, vďaka, radosť aj úctu.

Verše 17-18: Ježiš na prejavenu oslavu, úctu i vďaka reaguje konštatovaním, že 9 ľudí chýba. Ukazuje nám to, že Pán Ježiš nerozdáva svoju milosť naslepo a bezhlavo nevediac, koho jeho milosť vlastne zasiahla a koho nie. Ak žehná, žehná konkrétneho človeka v jeho konkrétnej situácii. O každom dobre vie, každého

rozpoloženie dobre pozná a každý mu je blízky. Tak ani teraz 9 uzdravených ľudí nemohlo uniknúť jeho pozornosti a aj keď oni sa k nemu nevrátili, On na nich nezabúda. Obdaril ich svojou láskou, milosťou a požehnaním a pre neho to tým nekončí.

Zmienka o tom, že sa nevrátili, aby vzdali Bohu chválu, napovedá, že pre Pána Ježiša je stále nebeský Otec darca všetkej milosti aj prijímateľ chvály. Ježiš nehovorí o tom, že by azda uzdravení mali ďakovať jemu. Sám vždy prosil Otca o pomoc pre tých, ktorých mal uzdraviť a stále je aj podľa Jeho slov Otec ten, komu treba ďakovať.

Všimnúť si treba aj dôraz, ktorý je daný na pôvod uzdraveného. Lukáš zdôraznil, že to bol Samaritán. Môže, ale aj nemusí to naznačovať, že ostatní Samaritánmi neboli. Moderným jazykom sa dá povedať, že týmto dôrazom Lukáš chce búrať predsudky a buď poukázať na to, že aj Samaritán môže v niečom zahanbiť Židov, (to by práve znamenalo, že ostatní Samaritánmi neboli), alebo môže poukazovať na to, že aj Samaritán môže byť prijímateľom Božej milosti a pomoci (nevypovedalo by jednoznačne o pôvode ostatných).

Verš 19: Rozprávanie uzatvára Ježišovo slovo prepustenia, kedy uzdraveného

vyzýva: vstaň a chod! Tak ako na mnohých iných miestach, aj tu je zdôraznené, že je to jeho viera, ktorá ho zachránila. To však neznamená, že by jeho viera bola samospasiteľná. Ako bolo zdôraznené pri veršoch 12-13, boli to malomocní, ktorí volali na Ježiša a žiadali ho o milosť. Z toho možno vyvodzovať, že poznali jeho moc. Rovnako skutočnosť, že po tom, ako im Ježiš káže ísť ku kňazom, odchádzajú bez otázok a pochybností, naznačuje, že verili jeho slovu a jeho moci. Ich viera teda stála na začiatku celého príbehu a bola motívom k tomu, aby vôbec volali a prosili. Táto viera ich priviedla k tomu, aby volali na toho správneho, žiadali na správnom mieste. Nie viera sama o sebe, ale tým, že priviedla malomocných k Ježišovi, spôsobila ich uzdravenie. Tak aj naša viera nás uzdravuje, len ak sa ňou necháme usmerniť a priviesť k Bohu, ktorý je jediný Lekár.

Návrh propozície

Oslavujme Boha a ďakujme Mu

1. *vidiac milosť, ktorú nám dáva*
2. *prežívajúc radosť z Jeho darov*

Nechajme sa vierou priviesť k Pánovi Ježišovi Kristovi

1. *aby počul naše volanie*
2. *aby uzdravil naše choroby*

Pán Ježiš je blízko nás

1. zastavme sa v našom každodennom zhone
2. využime možnosť stretnutia s Ním

Myšlienky ku kázni

Uvedený text ponúka na malej ploche veľa podnetov a umožňuje tak vystavať kázeň rozličným spôsobom. Závisí na kazateľovi, či si za hlavnú tému zvolí vieru, milosť, vďačnosť či nevďačnosť. V zmysle navrhnutých propozícií môže potom kazateľ rozvíjať myšlienky vždy iným spôsobom. Vo svojom návrhu sa zameriam na prvú propozíciu a budem rozvíjať myšlienky tak, aby som poslucháčov upriamil na pozitívne veci v ich živote a povzbudil ich k radosti a vďačnosti.

Dnešný svet je plný nevďaku. Stretáme sa s ním v partnerstve, rodine, v práci i spoločnosti ako takej. Je to vďačná téma na pohoršovanie a kritizovanie a máme ju radi už len preto, že vďaka nej môžeme poukázať na chybu mnohých okolo nás v domnienke, že nás sa to určite netýka. Aj dnešný text hovorí o nevďačnosti, preto si ho kazatelia často radi vyberajú, aby na príklade deviatich uzdravených malomocných ukázali, aký nevďak vládol svetom už v časoch Pána Ježiša. Na základe toho sa

potom dá krásne hovoriť o nevďaku dnes a môžeme poukázať aj na náš nevďak voči ľuďom i Pánu Bohu.

A predsa nechcem dnes hovoriť o nevďačnosti. Nechcem upriamovať našu pozornosť na tých 9 ľudí, ktorí sa nevrátili poďakovať Pánovi Ježišovi, ale chcem našu pozornosť upriamiť na toho jedného, ktorý sa vrátil. Skúsme si predstaviť, čo asi cítil.

Malomocenstvo bola vysoko nákazlivá choroba, ktorá bola postrachom vtedajšej spoločnosti. Ak niekto ochorel na malomocenstvo, musel odísť z domu a bývať ďaleko od ľudských obydľí. ... (V zmysle exegézy možno predstaviť malomocenstvo ako nákazlivú chorobu a malomocných ako tých, ktorí boli „strašiakom“ pre spoločnosť. Vhodne na to možno využiť pandémiu z tohto roka, kedy sa ľudia báli koronavírusu a kto bol nakazený, musel byť izolovaný. Na tomto príklade možno vykresliť situáciu, ktorá pravdepodobne nastala aj v Samárii. Veď ak v blízkosti cesty a teda verejného miesta zastalo 10 malomocných mužov, pravdepodobne to neostalo bez povšimnutia a ľudia na nich reagovali s nevôľou. Možno ich okrikovali, odháňali, bočili od nich.)

Pán Ježiš však od nich nebočí, neokrikuje ich ani neodháňa, ale na

ich volanie odpovedá výzvou, aby sa šli ukázať kňazom. Tí totiž mali kompetenciu rozhodnúť o tom, či je človek čistý alebo nie. (V zmysle exegézy môže kazateľ rozvíjať význam kňazov v procese vyhlasovania človeka za čistého/nečistého. Rovnako môže rozvíjať exegetické poznámky, hovoriace o postoji Pána Ježiša ku kňazom a vyvodiť z toho konštatovanie, že Pán Ježiš ani dnes nechce ignorovať kňazov ani cirkev, veď sám je jej pôvodcom a hlavou.)

1. Malomocní odchádzajú ku kňazom a zisťujú, že sú očistení. Znamená to pre nich návrat do bežného života, koniec vyhnania, teda veľmi významný prevrat v živote. Pán Ježiš tak urobil v ich živote zásadnú vec. Aj v našom živote robí Pán Boh často zásadné veci. Často sa nám s Jeho pomocou niečo podarí, dosiahneme to, po čom sme túžili, alebo sa vyrieši náš problém či je vypočutá modlitba za uzdravenie alebo pomoc. (Možno rozvíjať pomocou názorných príkladov zo života, ideálne zo života zboru či jeho členov. Kazateľ by mal poukázať na to, akým rôznym spôsobom Pán Boh pri nás koná a že nie len uzdravenie je Boží div, ale aj mnohé iné veci, ktoré do nášho života prichádzajú, a to aj dokonca veci finančného či telesného charakteru.)

2. Ako však prežívame my Božie dobrodenia? Ako prijímame milosť, ktorú nám Pán Boh dáva? Uzdravený malomocný je v prvom rade plný radosti. Vracia sa, a to prvé čo z neho kričí, nie je slovo „ďakujem“ ale oslava Boha. On silným hlasom oslavoval Boha a potom aj padol Ježišovi k nohám vo veľkej radosti. On sa tešil a svoju radosť prejavoval.

Oslava však ide ruka v ruke s vďačnosťou. Aj v Písme často nachádzame výzvu, aby sme ďakovali Bohu a oslavovali Ho (napr. Ž 105,1). Radosť a vďačnosť sú dve, veľmi úzko spolu súvisiace emócie, ktoré sa aj u uzdraveného Samaritána naplno prejavili a mali by sa prejavovať aj u nás.

Je dôležité, aby sme si všímali Božie konanie v našom živote. Ak máme pocit, že Pán Boh je ďaleko, nepočuje nás a ani pre nás nič nerobí, tak to samozrejme nič nerobí ani s našim srdcom, nepocitujeme radosť a ani vďačnosť. Je to presne tak, ako keď dieťa považuje servis svojich rodičov za samozrejmosť a má mylný dojem, že vlastne nič mimoriadne preň nerobia. Buďme preto vnímavý a vidíme tie pozitívne skutky Božie v našom živote, aby sa potom na ich základe naše srdce radovalo a ďakovalo

Bohu podobne, ako to robil uzdravený Samaritán. Aj jeho vďaka a oslava mali svoj základ v skutku, ktorý pre neho urobil Pán Ježiš. Azda pre nás Pán nič nerobí?

Mgr. Štefan Kiss

20. september

15. nedeľa po Svätej Trojici

Text: **Ž 127**

Exegetické poznámky

Úvod

Žalm 127 patrí do skupiny tzv. pútnických piesní (hebr. *šir hamma'alót*). Ide o žalmy 120 – 134. Hebrejské pomenovanie súvisí so slovesom *'alah* – vystupovať. Toto „vystupovanie“ sa veľmi často spája s vystupovaním, teda cestou nahor do Jeruzalema (pozri Ezd 7, 9). Je teda možné, že by sa táto skupina žalmov spájala s pútnickými výročnými sviatkami Tóry. Boli by to piesne tých, ktorí cestujú na tieto slávnosti. Kánonická forma a poradie týchto žalmov by sa dali chápať nasledovne: V 120. žalme by púť začínala ďaleko od Sionu „pri stanoch Kedaru“ (v. 5) a v poslednom žalme tejto skupiny by sa pútnik nachádzal „v dome Hospodinovom“ (Ž 134, 1). V týchto žalmoch sa nachádzajú zmienky o Jeruzaleme či Sione. Nechýbajú však ani narážky na bežný život, rodinný život

či namáhavú prácu, ako to je aj v našom kázňovom texte. Niektorí bádatelia v ňom vidia ústredný žalm tejto zbierky pútnických piesní (McCann). Potrební ľudí v nehostinnom svete sa zaoberá prvá časť zbierky. Žalm 127 však pokračuje v povzbudení svojich čitateľov, aby sa spoľahli na Hospodina (Brueggemann a Bellinger, Jr. 2014, 542). Mišna dáva tieto žalmy do súvisu s pätnástimi schodmi medzi nádvorím Izraelcov a nádvorím žien v jeruzalemskom chráme, na ktorých stáli Levíti a za sprievodu hudobných nástrojov spievali týchto pätnásť piesní v čase Sviatku stánkov (Mišna, traktát Sukkah). V tomto zmysle zrejme prekladá a označuje tieto žalmy ako *ódé tón anabathmón* – piesne schodov aj Septuaginta.

Verš 1: Ž 127 je nadpísaný ako Šalamúnov žalm. V Knihe žalmov sú takto označené len dva žalmy (72 a 127). Tento nadpis nás odkazuje na štádium v dejinách interpretácie tohto žalmu, keď sa slová o stavbe domu (*bnh bajit*) interpretovali nie ako stavba obyčajného domu, ale ako domu (Hospodinovho), teda chrámu. Hebrejské slovíčko *bajit* (st. constr. *bét*) môže označovať obyčajný dom, domácnosť, ale aj chrám, dynastiu či štátny útvar. Obzvlášť tu,

kde sa spomína dom a mesto, to viedlo niektorých exegetov k myšlienke, že sa týmito slovami myslí mesto Jeruzalem a chrám v ňom (por. 1Kr 5-6; 8). Táto myšlienka pravdepodobne inšpirovala aj redaktora Knihy žalmov, keď pieseň pripísal Šalamúnovi ako staviteľovi prvého chrámu. Tento dom však v hebrejskom texte nie je determinovaný určitým členom. Ide teda o nejaký dom, čo by s veľkou pravdepodobnosťou znamenalo, že nie je označením chrámu v Jeruzaleme (por. Gerstenberger 2001, 344). Tento žalm sa teda pôvodne zaoberal stavbou domu ako bežnej súčasťou ľudského života. Homileticky však iste možno využiť aj myšlienku, že tak, ako pri obyčajných stavbách, aj pri chrámoch či kostoloch je ľudská aktivita až druhotná. Je to však Hospodin, na ktorého konanie sa máme aj v chráme upriamiť. Je to Pán Boh, ktorý koná, dáva znieť svojmu slovu a udeľuje požehnanie vo svojich daroch.

Prvé dva výroky, ktoré sú súčasťou 1. verša, sú svojou povahou blízke prísloviám. Sú stručne a výstižne formulované, svojou formou sú tieto dva výroky prakticky zhodné a obsahovo poskytujú čitateľom alebo poslucháčom životnú orientáciu. Spojenie *im ló* (*ak nie*) sa objavuje často v prísahách

a prisahám podobných výrokoch (por. 4M 14, 28; 2Sam 19, 14; Jer 15, 11; 49, 20 a inde). V našom prípade je tu medzi tieto dve slová vložené JHVH – Hospodin. Tým je zároveň zdôraznené, kto koná (Nikto iný, ak nie Hospodin!). Ako ďalej uvádza Gerstenberger, obsahovo sa tento motív objavuje napr. v Prísl 10, 22. Podobne, ale radikálnejšie túto myšlienku rozvíja Kazateľ 2, 22 – 26 (cf. Gerstenberger 2001, 367 – 368). 1. verš načrtáva dve konania, ktoré sú márne (hebr. *šáv´*, „márne, ničotné, bezvýznamné“). Ide o vyššie spomínanú stavbu domu. V zmysle viacerých významov slova *bajit* možno tu mať na mysli okrem výstavby nejakého objektu aj budovanie domácnosti (Kraus 1960, 859). Spomenúť si možno na tzv. Nátanovo proroctvo, v ktorom Hospodin okrem iného oznamuje Dávidovi, že to On postaví Dávidovi dom, keď mu dá potomka a upevní jeho kráľovstvo (2Sam 7, 11 – 12). Stavba domu i domácnosti je takto charakterizovaná ako prejav Božej náklonnosti a požehnaní. „Keď je ‚dom postavený‘, t. j. rodina založená, vystupuje do popredia otázka ochrany“ (Kraus 1960, 859). Hospodin stavia, ale aj stráži. Pútnici, ktorí spievajú tieto pútnické piesne, to vedia už od Ž 121, 3n. Tam

je Hospodin označený ako ochranca (*šómér*), t. j. ten, ktorí stráži. Hospodin je ten, ktorý stavia dom i domácnosť, potom však tieto domy i domácnosti, teda mesto stráži.

Verš 2: Druhý verš nadväzuje na predchádzajúce, prísloviám podobné výroky tým, že preberá kľúčové slovo „márne“ (hebr. *šáv´*). Teraz však nejde o všeobecné príslovie a vyjadrenie všeobecne platného pozorovania, ale výrok sa stáva výzvou: „Márne VÁM ...“ Je tu teda snaha osloviť svojich poslucháčov. Podľa uvedeného, žalmista očakáva poslucháčov, ktorí „v pote tvári“ (1M 3, 19) – v každodennej námahe, úsilí od skorého rána musia zarábať na svoje živobytie. V tomto verši sa nachádza nezvyklé písanie slovíčka spánok (s alefom *šéná´* namiesto obvyklého *šénáh* s he), jeho milý (hebr. *jedídó*) sa v BHS nachádza v singulári, niektoré rukopisy ho však majú v množnom čísle. Singulár sa niekedy vnímal ako narážka druhé meno Šalamúna Jedidja (2Sam 12, 25) (cf. Gerstenberger 2001, 368). „Význam poslednej vety 2. verša nie je jasný. Mohlo by to znamenať, že Hospodin dopraje odpočinok v protiklade s „bolestnou lopotou“ a nedostatkom spánku v prvej časti verša, alebo by to

mohlo znamenať, že Boh poskytuje potrebné veci pre život, kým ľudia spia, ktoré by potom boli darmi od Hospodina“ (Brueggemann a Bellinger, Jr. 2014, 543).

Verše 3-4: V tomto verši nasleduje zvolanie *Ajhla* (hebr. *hinneh*), ktoré nedirektívnym spôsobom oznamuje svojim poslucháčom všeobecne uznávanú skutočnosť. Vo voľbe slov poznať úsilie o objektívne vyjadrovanie, ktoré zdôrazňuje veľkú hodnotu potomstva. Podčiarkuje to aj úsilie o objektivitu vo vyjadrení (cf. Gerstenberger 2001, 368). Na vysvetlenie používa žalmista metaforiku vojenského prostredia, preto sa ako príklad potomstva spomínajú synovia. Žalm v tomto odráža staroveký, zväčša patriarchálny kontext a tiež vtedajšie majetkové právo a pomery. Brána mesta (cf. v. 5) je však aj priestorom riešenia právnych sporov, keďže toto miesto poskytuje dostatočné priestranstvo na to, aby sa zišla širšia verejnosť a strany právneho sporu (odporcovia/nepriatelia). Samozrejme, celé potomstvo, synovia i dcéry – plody života - sa považujú za požehnanie. „Ľudia staroveku boli úplne presvedčení o tom, že jedine Boh mohol dopriať narodenie detí (cf. Gen

30, 1 – 2)“ (Gerstenberger 2001, 368). Brueggemann a Bellinger pripomínajú, že pojem „dedičstvo“ (hebr. *nachaláh*) sa v Starej zmluve často týka zaslúbenej krajiny ako daru od Hospodina. Synovia sú takto v historickom kontexte staroveku symbolom budúcnosti pre danú rodinu alebo rod (cf. Brueggemann a Bellinger, Jr. 2014, 543).

Verš 5: Vyvrcholením žalmu je blahoslavenstvo: „Blahoslavený je muž“. Pripomína to čitateľovi hneď aj začiatok Knihy žalmov a blahoslaveného človeka, ktorý je zahľbený do zákona Hospodinovho. Záver a vyústenie tohto žalmu nás taktiež spája s nasledovným 128. žalmom, ktorý blahoslaví každého, kto sa bojí Hospodina a chodí po Jeho cestách (Ž 128, 1). Naznačuje nám to vnútrobiblické prepojenia, ktoré prehľbujú význam toho, čo byť blahoslaveným znamená /ďalšie takéto výroky v Knihe žalmov: 2,12; 32,1 – 2; 84, 5.12; 94, 12; 106, 3; 119,1 - 2; 128, 1; 137,8.9; 146.5/ (cf. Gerstenberger 2001, 368). Je to zároveň symbolickým rozvíjaním cesty týchto pútnikov do Jeruzalema a chrámu, teda miesta Božieho prebývania. Gerstenberger v súvisi s týmito blahoslavenstvami upozorňuje na dôležitú vec: „Blahoslavenstvá teraz netreba

nesprávne chápať ako nejaké opisné výroky. Oni majú charakter požehnaní tým, že ich vyhlásením sa tiež sprostredkujú tie výhody, o ktorých hovoria“ (Gerstenberger 2001, 368).

Ako uvádzajú Brueggemann a Bellinger, Jr., Božie požehnanie je to, čo spája dve časti tohto žalmu v jedno (Brueggemann a Bellinger, Jr. 2014, 543). Stavba domu, zveľaďovanie svojho životného okolia a obzoru, budovanie domácnosti a starostlivosť o ňu, ako aj „stráženie“ vecí verejných, okolia a spoločnosti spolu s každodennou, neraz ťažkou a vyčerpávajúcou prácou ako zabezpečovania živobytia, sú tou jednou komplexnou stranou veci. Druhou stranou je potom oblasť vnútorných vzťahov, rodiny, príbuzenstva. Nič z toho spomenutého sa nedá vnímať ako niečo nárokovateľné. Je to dar! Všetko z toho môže človek bez pričinenia mať, či napriek úsiliu stratí či nedostať. Všetky tieto veci, prostriedky a ľudia, zdanlivo samozrejmé, nie sú samozrejmé. Žalmista ich preto vkladá do oblasti Božieho požehnaní. Tí, ktorí sa modlia a spievajú tento žalm, sú pútnici na ceste k Božiemu vrchu, miestu Hospodinovho prebývania. Títo modliaci a spievajúci nie sú tými, ktorí už to všetko majú. Sú to tí, ktorí zavčasu

ráno vstávajú a neskoro večer sa vracajú na svoje lôžka, aby mohli zabezpečiť živobytie pre svojich blízkych a jesť „v bolesti vyrobený chlieb“ (v. 2). Putujú však so zrakom upretým k Pánu Bohu, ktorý je Darcom týchto požehnaní.

Návrh propozície

Cesta života určená Božím požehnaním

1. *naplnená prácou*
2. *naplnená vzťahmi*
3. *naplnená Kristom*

Myšlienky ku kázni

15. nedeľa po Sv. Trojici sa zaoberá témou „Bremeno ustarostenosti“. Biblické texty určené Agendou na túto tému nám krásne pomáhajú vyskladať si mozaiku toho, čo týmto bremenom je - kde, ako a u koho hľadať úľavu. Evanjelium z Mt 6, 25 – 34 nás priam vyzýva: „Nebudte ustarostení ...“ Otec nebeský vie, čo všetko k životu potrebujeme. Sú to slová, ktoré učia dôverovať Pánu Bohu. Táto dôvera učí človeka sústrediť sa na to, čo je v živote dôležité. Nastaviť si životné priority. Tou prvou je z pohľadu spomínaného evanjeliového textu kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť. Je to spravodlivosť iná, ako tá svetská, ktorá neraz

zlyháva. Žiť v tejto dôvere v Pána Boha neznamená žiť nezodpovedne. Neznamená to ani, že popierame svoje životné potreby. Veď práve Otec nebeský vie, čo všetko k životu potrebujeme. Zároveň však dôvera v Hospodina nedovolí, aby sme sa v týchto každodenných potrebách stratili a umárali. Aby tieto starosti udusili našu túžbu hľadať a ísť za tým, čo presahuje každodennosť – kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť.

Na to, aby sa človek dotkol skutočného šťastia, aby si vybral ten dobrý diel, je potrebné málo. Na to nás upozorňuje druhý evanjeliový text z L 10, 38 – 42: príbeh o starostlivej, pracovitej a ustarostenej Marte a jej sestre Márii. Mária si v čase Ježišovej návštevy vyvolila dobrý diel - sedieť pri Pánových nohách a počúvať Jeho reč. Nie že by to, čo robila Marta nebolo dôležité a neovplyvňovalo to náš život a život tých navôkol. Nie že by v iné dni nebolo potrebné pracovať a starať sa o domácnosť. No úprimná pozornosť a počúvanie Božieho slova je veľakrát omnoho viac ako bezmedzná aktivita, ktorá chce tento hlas prehlúšiť. Nie to, čo robíme, určuje kým sme, ale to kým sme, určuje to, čo robíme.

Túto myšlienku rozvíja epištoličný text z G 5, 25 – 6, 10. Dôležité je východisko, to čo sa zasieva. Ako spomína apoštol Pavel: „Ak Duchom žijeme, aj obcujme podľa Ducha“ (G 5, 25). Ak je to Božie základom nášho života, tak nás každodenné starosti a bremená nezlomí, ale Božím Duchom budeme vedení a posilňovaní, aby sme si navzájom bremená starostí pomáhali znášať a zľahčovať. To je totiž Kristovo naplnenie zákona.

Ž 127 ako kázňový text nám ako dve kľúčové oblasti ľudského života opisuje svet práce a zabezpečovania živobytia na jednej strane a svet vzťahov v rodine i širšej spoločnosti na strane druhej. Cez tieto oblasti sa mnohokrát ako ľudia sami seba definujeme. Na tomto staviame, kto sme a či sme úspešní. Na tomto zakladáme svoj subjektívny pocit osobného šťastia. Sú to nesporné dôležité veci. Sám nebeský Otec vie, že toto všetko potrebujeme. Pán Boh vie, že potrebujeme pocit naplneného života a spokojnosti. Popierať to nemá zmysel a nie je to dobré ani pre duchovné, ani pre duševné zdravie. Predsa však musíme pripustiť, že na tieto veci nemáme úplný dosah, nemáme ich celkom v rukách. Je to všetko v pohybe. Niekedy máme

dojem, že spravodlivosť v tomto svete neraz funguje tak, že ten, kto sa snaží a lopotí, nedostáva adekvátnu odmenu. Naopak, niekto môže mať materiálne bohatstvo neprimerané svojim zásluhám a schopnostiam. Žiaľ, niekedy sa stáva, že aj trpezlivá a láskavá výchova detí nakoniec nepadne na úrodnú pôdu, alebo sa – nedaj Bože – stane, že deťom nie je dopriate prežiť šťastné detstvo u cháparých a láskavých rodičov a príbuzných. Pritom materiálne veci ako stravu či oblečenie, ale nemateriálne ako lásku, prijatie, pochopenie a blízkych nevyhnutne potrebujeme v našich životoch.

Otázkou však je, či naše potreby majú a môžu byť východiskom a definíciou toho, kto sme? Neostávame potom tými, ktorí niečo potrebujú a ktorým neustále niečo chýba? Staneme sa sluhami našich potrieb, úspechov či neúspechov. Navyše, niekedy až v časoch núdze a kríz spoznávame to, čo vlastne skutočne v živote potrebujeme. Ukáže sa, že niektoré veci, o ktorých sme si mysleli, že sú nevyhnutné, sú pre nás vlastne úplne zbytočné, ba až zatažujúce. Žalm 127 nám ukazuje cestu – cestu vystupovania, cestu smerom nahor (pozri exegézu) k Bohu. Je to pieseň tých, ktorí „v pote tvári a v bolesti

dorábajú svoj chlieb“, a predsa spievajú Hospodinovi pieseň (pozri napr. veľavravný titul i obsah knihy básní Milana Rúfusa: *Niešť bremeno a spievať*. Martin/Bratislava: Matica slovenská/Literárne informačné centrum, 2008). Tento pútnický žalm nás učí ceste k Hospodinovi, k jeho chrámu ako miestu jeho prítomnosti. Pútnici na nejaký čas zanechajú všetko za sebou, svoj dom, svoj majetok, na chvíľu možno nechajú doma aj svojich blízkych a do chrámu prinášajú dary. Z pohľadu pútnikov, ktorí svoj majetok kvôli ceste zanechali za sebou, sa pozerajú na to, čím všetkým sú vlastne obdarovaní, keď sú vo svojich domácnostiach. Sú totiž na ceste k Darcovi požehnania, k Bohu, ktorý, ako spievame v našom spevníku, je „požehnania prameň“. O ňom znie na Službách Božích pieseň: „dávaš dážd, slnko, pohodu, a práce naše sú márne, ak nepožehnáš ich, Pane“ (ES 336). Táto cesta putujúcim pomáha pochopiť, čo to znamená dávať požehnanie a byť požehnaný. Je to aj dávanie a obdarovávanie tým, čo je potrebné pre život. Takto definujú požehnanie už prvé žehnajúce Božie slová v 1M 1 – sú to život a miesto pre život tvoriace Božie slová: „Bože, od Teba všetko máme, domom priestranným je svet náš, v ňom

mnoho darov prijímame, láskavo nás udržiavaš“, znie opäť v spomínanej piesni (ES 336, 1). Požehnaní – blahoslavení sú tí, ktorí sú Bohom obdarovaní.

Žalm 127 nás učí chápať a žiť náš život v rámci Božieho požehnania a smerom k Božiemu požehnaniu. Žiť svoj život v rámci Božieho požehnania neznamená život v nezodpovedne bezstarostnom ničnerobení. Dr. Martin Luther vo svojom výklade tohto žalmu, ktorý listom adresoval kresťanom v Rige, píše: „Netreba to chápať tak, že zakazuje pracovať. Pracovať človek má a musí, ale poživeň a plnosť domácnosti nemá pripisovať práci, ale jedine Božej dobrotivosti a požehnaniu. Lebo tam, kde to človek pripisuje práci, čoskoro povstáva lakomstvo a ustarostenosť, a človek si myslí, že mnohou prácou mnoho získa (WA 15, 366, 15-19). Podobne to platí podľa Luthera aj pri správe spoločnosti, lebo „obec nie je nič iné ako mnoho domácností vospolok“ (WA 15, 370, 7-8). Aj pri „strážení mesta“ – vykonávaní oficiálnych a úradných povinností treba byť pozorný a usilovný. Žalm to nezakazuje, rovnako ako nezakazuje prácu (cf. WA 15, 371, 19-26). Luther to dokonca stupňuje tak, že títo strážcovia mesta, tí čo im bola zverená správa a zodpovednosť za iných „sa

k tomu majú tak postaviť, akoby nebolo Boha a museli sa sami zachrániť a sami vládnuť, ako má aj pán domácnosti pracovať, akoby sa chcel užiť touto prácou. Má sa však pred tým varovať, aby sa jeho srdce spoľahlo na toto jeho konanie, aby nebolo pyšné, keď všetko ide dobre a aby sa nestarostilo, keď má nedostatku“ (WA 15, 373, 2 – 7). „Všetko toto (stavbu domu a ochranu mesta)“, píše ďalej Luther, „dáva Boh svojim milým ako keby v spánku, to jest, nechá ich tvrdo pracovať a usilovať sa, ale predsa len tak, aby sa nestarostili alebo neboli pyšní, ale aby kráčali šťastní a neumárali sa, porúčajúc všetko Bohu, a žili pokojný a bezstarostný život s pokojným srdcom, ako keď človek spí bezpečne a sladko ...“ (WA 15, 374, 21 - 25).

Nie je to však len práca, povolanie a zabezpečovanie obživy, ktoré náš žalm kladie do širšieho rámca Božieho požehnania. Sú to aj medziľudské vzťahy, ktoré sú dôležité. Žalm hovorí o tých najužších vzťahoch - a to rodinných. Zdôrazňuje dôležitosť potomstva. Deti sú Božím požehnaním. Znamenajú budúcnosť. O tom rozprávajú príbehy zaslúbenia praotcom. Žalmový text spomína menovite synov, lebo vychádza z právnych a spoločenských pomerov staroveku. Muži a mužskí potomkovia

vtedy zastupovali rodinu v právnych procesoch, starali sa o bezpečnosť, zabezpečovali majetkové práva. Nemožno to však obmedziť len na synov, ale pozrieť sa na komplex vzťahov celej domácnosti. Rodina, rozšírená rodina (teda viacgeneračná rodina vrátane služobníctva a celej domácnosti) v staroveku plnila úlohy, o ktoré sa v modernej dobe stará štát. Rodina bola vtedy školou, vychovávateľom, sociálnou sieťou, dôchodkovým zabezpečením, zdravotným poistením i hlavným zamestnávateľom. I tieto formy medziľudských vzťahov a istôt sme si snáď dnes zaradiť do tohto kontextu, o ktorom žalm hovorí. Aj tieto veci, ktorých dôležitosť si pre ich samozrejmosť uvedomujeme, až keď stratíme, by sme mali vnímať ako súčasť oblasti Božieho požehnania, za ktoré sa máme modliť a prosiť. Existujú aj ďalšie spoločenstvá, ktorých sme súčasťou a v ktorých sa usilujeme o korektné, vyvážené, navzájom rešpektujúce, niekedy takmer rodinné, až bratsko-sesterské vzťahy. Okrem pracovných a priateľských vzťahov je to v neposlednom rade aj spoločenstvo dietok Božích v cirkvi, kde by sme mali znášať bremená jedni druhých a naplňovať

zákon Kristov (pozri epištolu z 15. nedele po Sv. Trojici).

Tak ako vyvrcholením žalmu je blahoslavenstvo, teda vyslovenie Božieho požehnania, vyvrcholením kázne je kristocentrické posolstvo. Tu môžeme pripomenúť staré pravidlo: *Novum Testamentum in Vetere latet, Vetus in Novo patet* (Nová zmluva sa skrýva v Starej, Stará zmluva sa otvára v Novej) (Bándy 1993, 15; ide vlastne o upravený citát od cirkevného otca Augustína z jeho diela *Quaestiones in Heptateuchum*, kniha 2, kap.73). Požehnaný život a Božie požehnanie sa nám zjavuje a plne dostáva v Pánovi Ježišovi Kristovi. Starozmluvný žalm to nevyslovuje menovite, ale cesta za Božím požehnaním, ktorá je hlavnou myšlienkou pútnického žalmu, je z kresťanského pohľadu cestou za Kristom, ba On je tou cestou. On je tým Božím darom, ktorý sa nám ponúka a ku ktorému putujeme. On dáva zmysel nášmu konaniu i naším vzťahom. On nám ukazuje, že má zmysel pracovať i v neľahkých podmienkach, že i v šťastí i v utrpení netreba strácať dôveru v Pána Boha. Ježiš Kristus nám dáva najavo, že bratov a sestry, rodinu treba hľadať aj medzi tými, s ktorými nie sme príbuzní, ba dokonca ich považujeme za cudzích,

či nepriateľov. Ježiš Kristus nám vyjavuje, že byť požehnaný - blahoslavený neznamenať mať všetkého dostatok a byť bohatý. Byť požehnaný – blahoslavený v Kristových očiach znamená aj byť chudobný a ješ' „v bolesti vyrobený chlieb“ (Ž 127, 2). Byť požehnaný – blahoslavený znamená neraz aj byť prenasledovaný pre spravodlivosť. Byť požehnaný – blahoslavený znamená tvoriť pokoj v medziľudských vzťahoch. Byť požehnaný – blahoslavený znamená byť čistého srdca, ktoré Bohu dôveruje (pozri Mt 5, 3 – 12; L 6, 20 – 36). Ježiš Kristus sám je stelesnením, darom i cestou tohto Božieho požehnania.

Použitá literatúra

Bándy, Juraj. *Biblospytový úvod do Starej zmluvy*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1993.

Biblia: Písmo sväté Starej a Novej zmluvy. Liptovský Mikuláš: Tranoscius, 1990.

Brueggemann, Walter, a William H. Bellinger, Jr. *Psalms*. New York: Cambridge University Press, 2014.

Elliger, K., a W. Rudolph, *Biblia Hebraica Stuttgartensia*. Vierte, verbesserte Auflage. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1990.

Evanjelický spevník. Liptovský Mikuláš: Tranoscius, 2015.

Gerstenberger, Erhard S. *Psalms, Part 2, and Lamentations*. Grand Rapids, Michigan / Cambridge, U.K.: Eerdmans, 2001.

Kraus, Hans-Joachim. *Psalmen, 2. Teilband*. Zv. XV/2. Neukirchen: Neukirchener Verlag, 1960.

Luther, Martin. *D. Martin Luthers Werke (Weimarer Ausgabe)*. Bd. 15. Weimar: Hermann Böhlhaus Nachfolger, 1899.

Rúfus, Milan. *Nieš' bremeno a spievať*. Editor Viliam Marčok. Martin/ Bratislava: Matica slovenská/Literárne informačné centrum, 2008.

ThDr. Dávid Benka, PhD.

27. september

16. nedeľa po Svätej Trojici

Text: Ef 3, 13 - 21

Exegetické poznámky

Zmienka o apoštolovom utrpení vo v. 13 sa chápe ako názorné zvestovanie Kristovej obete. Následne apoštol pokračuje modlitbou za cirkevný zbor v Efeze, ktorá končí doxológiou. Apoštol v nej prosí Boha, aby sa adresáti stali cirkvou, ktorá by bola plnosťou Krista – Hlavy všetkého stvorenia.

Slovom „preto“ apoštol nadväzuje na predchádzajúcu časť, čím zhrňa základné myšlienky 1 – 3 kapitoly. Použitím liturgickej formuly „*klakám na kolená*“ vyjadruje svoj vlastný úžas nad udalosťou spásy, čo svedčí aj o jeho podriadení Bohu - Otcovi. Vzdávanie úcty na kolenách bolo v gréckom svete prejavom zbožnosti. Bol to aj spôsob uctievania orientálnych vládarov. V grécko-rímskom svete nebolo takéto klaňanie bežným zvykom – iba pri audiencii helenistických kráľov a niektorých rímskych cisárov. Dokonca

aj bežný modlitebný postoj sa dial postojáčky, s rukami pozdvihnutými k nebu. Napriek tomu, v kresťanskej bohoslužbe sa niekedy klakalo. Toto gesto predstavovalo liturgický akt spojený s ústnym vyznaním Kristovej zvrchovanosti, ktorý vylučoval pokľaknutie pred kýmkoľvek iným. Apoštol ako predstaviteľ celého kresťanského zboru klaká pred Bohom zástupne za celé stvorenia. Božiemu majestátu podlieha všetko na nebi i na zemi; to znamená, že všetko je podriadené Jeho moci. Apoštol zdôrazňuje Boha ako Otca, resp. ako Stvoriteľa všetkého.

Prvá prosba smeruje k tomu, aby kresťania skrze Ducha zosilneli na vnútornom človeku. Vierou prebýva Kristus v človeku, t. j. vierou je človek spojený s Kristom. Vnútorný človek vierou rastie a dospieva v nového človeka, t. j. v nové stvorenie. Autor tu pokračuje myšlienkou lásky – pretože viera a láska spolu úzko súvisia. Nosným princípom je Duch. Táto prosba prechádza v prosbu o pochopenie (v. 18), t. j. chápanie z existenciálnej skúsenosti. Ide teda o viac než len racionálne poznanie – ide o poznanie na základe osobného zainteresovania sa, t. j. na základe skúsenosti. Takéto skúsenostné

poznanie je možné v spoločenstve veriacich, resp. v cirkvi – „*so všetkými svätými*“ (v. 18). Duchovný rast človeka sa teda deje v cirkvi – človek sa stáva súčasťou spoločenstva veriacich, kde aj spoznáva (nepoznané) rozmery Božieho pôsobenia.

Zvyšok v. 18 a tiež v. 19 opisujú plnosť spásy, ktorá sa stala v kresťanoch skutočnosťou. Apoštol opisuje Božiu veľkosť. Kresťania majú spoznávať rozmery Božieho diela, resp. Božej lásky, ktorú prejavil na kríži. Práve Kristova láska „*prevyšuje všetko poznanie*“ (v. 19). Autor teda formuluje paradoxné pranie, aby čitatelia/poslucháči poznávali niečo, čo ich poznanie prevyšuje. Skutočným poznaním je predovšetkým poznanie veľkej a (paradoxne) rozumom nepochopiteľnej Kristovej lásky. Cieľom je, aby sa kresťania dali naplniť „*celou Božou plnosťou*“ (v. 19). Ide teda o zjednotenie s Bohom. Človek je s Bohom spojený skrze lásku, ktorú Boh preukázal na kríži. Láska je teda cestou k tomu, aby sa človek nechal naplniť „*celou Božou plnosťou*“ (v. 19). Viera a láska teda tvoria základ vzťahu človeka s Bohom. Aj tu apoštol pripomína učenie o ospravedlnení milosťou skrze vieru v Krista. Zdôrazňuje tiež, že Boh je všemohúci a dokáže vykonať viac

ako človek prosí a rozumie, t. j. Božie myšlienky a plány presahujú ľudské poznanie (v. 20).

Apoštolova modlitba končí doxológiou. Autor tu vyzdvihuje Božie dielo spásy v cirkvi, ktorá je v Kristovi – je miestom zjednotenia človeka s Bohom. To, o čom tu apoštol píše nemá časové ohraničenie. Sláva Kristovi je a bude vzdávaná v cirkvi „*po všetky pokolenia až naveky vekov*“ (v. 21). „*Amen*“ predstavuje hebrejský pojem, ktorý znamená „*iste*“, resp. „*nech sa tak stane*“. Ide o termín, ktorým sa Izraelci stotožňovali so závažnými nariadeniami. Na tomto mieste Pavel uzaviera modlitbu a uzatvára aj prvú časť listu. Tí, čo sa pri čítaní v zhromaždení pripojili k tomuto „*amen*“, zaviazali sa brať vážne aj nasledujúce výzvy a napomenutia.

Návrh propozície

Dôležitosť modlitby za cirkev

1. *prosba o posilnenie skrze Ducha Svätého*
2. *prosba o prebývanie Krista v našich životoch*
3. *prosba o poznanie Kristovej lásky*

Hospodin dokáže viac ako my prosíme alebo rozumieme

1. *vzdávajme Mu slávu svojim životom*

Myšlienky ku kázni

Apoštol Pavel sa modlí za cirkevný zbor, pretože vie, aké potrebné je prosiť Boha za cirkev, resp. za zbor. Kresťania vo všetkých dobách boli aj budú vystavení pokúšaniam, nepokojom a hriechu. Cirkev sa v rôznych časoch dejín ocitla v problémoch, ktoré na ňu doľahli z vonkajšieho prostredia, ale i z vnútorného diania. Aj dnes je veľmi potrebné prosiť Pána Boha o milosť, múdrosť a požehnanie pre cirkev.

„*Preto klakám na koléná pred Otcom.*“ Táto modlitba vyrastá z Pavlovho vedomia všetkého, čo Boh koná vo veriacich. Boh sa v Kristovi sklonil, aby hriešnych ľudí vyslobodil z otroctva hriechu a daroval im večný život. Gestom pokľaknutia Pavel vyjadruje hlbokú úctu, keďže ľudia v jeho dobe sa obyčajne modlili postojacky. Apoštol klačí a v pokore sa modlí za efezský cirkevný zbor.

Hospodin Pavlovi odhalil tajomstvo spasenia skrze Krista a on – premenený týmto poznaním – zvestuje Krista a prosí za cirkevný zbor. Poznanie, ktoré prijal je vzácne. Pavel spoznal, že bez Krista sme duchovne mŕtvi. Nie sme len spiaci a čakajúci na akési vyslobodenie, ale úplne duchovne mŕtvi. Jediný skutok, ktorý nás vyslobodil od hriechu je

Kristovo dielo zmierenia na kríži. Bola to láska, ktorou nás Boh natoľko miloval, že zomrel za hriechy ľudí. Láska, ktorá toto spôsobila prevyšuje všetko naše poznanie – je taká veľká, že nemôže byť úplne poznaná.

Apoštol spoznal veľkosť Božej milosti a lásky; modlí sa za cirkevný zbor v Efeze a prosí:

1. Aby vám podľa bohatstva svojej slávy dal skrze svojho Ducha mocne zosilniť na vnútornom človeku:

Vnútorný človek je od prirodzenosti hriešny. Až v Božom kráľovstve budeme žiť bez hriechu, bolesti, smrti a diabla. V tomto svete potrebujeme Božieho Ducha, aby nás viedol našim životom. Každý kresťan má v sebe Ducha Svätého, má v sebe samotného Krista. Vnútorný človek vierou rastie a dospieva v nového človeka – v nové stvorenie v Kristovi. „*Preto ak je niekto v Kristovi, je nové stvorenie*“ (2K 5, 17).

Apoštol prosí, aby efezskí kresťania skrze Ducha zosilneli na vnútornom človeku. Tieto prosby sú aktuálne aj v našich zboroch. Aj tam je dôležité, aby Duch Svätý konal a posilňoval nás v každodenných situáciách. Duch Svätý nám zabráni konať hriech, bude nás vystríhať pred zlom, bude hovoriť skrze nás a tak konať v tomto svete. Duch

Svätý sa prejavuje ako Radca, ktorý nám dáva poznávať Božiu vôľu a ukazuje ako sa správne rozhodovať. Je aj Tešiteľom, ktorý nás potešuje v zármutkoch. Je našim Pomocníkom, ktorý nás sprevádza pri povinnostiach a každodenných prácach; dáva nám odvalu k zvesti evanjelia. Prosme o Ducha Svätého v našich osobných životoch, v rodinách i v zboroch, aby sme skrze Neho stále viac rástli vo viere v Krista a tak žili na tomto svete na Božiu slávu – ako nové stvorenia v Kristovi.

2. Aby Kristus prebýval vierou vo vašich srdciach, a vy zakorenení a založení v láske, aby ste mohli so všetkými svätými vystihnúť, aká je to šírka a dĺžka, výška a hĺbka.

V liste Galatským Pavel vyznal: „*Nežijem už ja, ale žije vo mne Kristus*“ (G 2, 20). Ak sme znovuzrodení Kristom, sme novými stvoreniami, pretože On v nás prebýva. Nežijem už ja, ale Kristus vo mne, ktorý ma oslobodil od hriechu a diabla. Môžem žiť večne, lebo ma Kristus znovuzrodil – bez akéhokoľvek môjho pričinenia. Spôsobila to Božia láska, ktorá prevyšuje každé naše poznanie. Vierou prebýva Kristus v človeku; to znamená, že vierou je človek spojený s Kristom. Viera a láska sú úzko spojené. Buďme zakorenení

a založení v Jeho dokonalej láske – tak bude On v nás natrvalo prebývať.

Pavel prosí, aby Kristus prebýval v nás. Kristus sa má teda u nás – v našich srdciach – cítiť ako doma. Srdce predstavovalo v mysli hebrejského človeka centrum všetkého vnímania, čítania, chcenia. Kristus sa má udomáčniť v tvojom vnútri. Tvoje srdce má byť pre Neho domovom. Je Kristus u teba ako doma? Alebo ho vpustíme „na návštevu“ na hodinku v nedeľu, či v súrnej modlitbe pred písomkou, v ťažkej situácii v práci, alebo doma, či v chorobe alebo akejkol'vek náročnej chvíli? Kristus má byť neodmysliteľnou súčasťou našich životov; nie len akýmsi prívieskom, ktorý si občas vezmeme so sebou, ale má žiť hlboko v tvojom osobnom živote a určovať každú jeho chvíľu. Polovičný kresťan neexistuje. Buď je u teba Kristus doma, alebo do tvojho života ešte nevošiel.

Božie slovo, ktoré nám znie v cirkvi ukazuje na veľkosť Jeho pôsobenia – ako píše apoštol: šírku, dĺžku, výšku a hĺbku Jeho lásky. Spoznávajme, že táto láska tu prišla kvôli mne osobne; že je to osobný Boh, ktorý ma vykúpil a daroval mi večný život. Veľkosť Božej lásky a diela, ktoré vykonal spoznávajme v cirkvi – medzi ostatnými kresťanmi. Zažívajme

ju osobne. Duchovný rast človeka sa teda deje v cirkvi – človek sa stáva súčasťou spoločenstva veriacich, kde aj spoznáva nesmierne rozmery Božieho pôsobenia.

O Kristovej láske máme následne hovoriť medzi ľuďmi – v zamestnaní, v škole, medzi priateľmi či v rodine. Vzdelávajme sa v Božom slove, povzbudzujme a napomínajme sa navzájom. Potom choďme tam, kam nás Pán Boh postavil, aj tam, kde nám to je nepohodlné, kde nás za to odsúdia, aj tam, kde budú pohrdavo pozerieť a vnímať nás ako nemoderných ľudí. Práve vtedy máme svedčiť o tom, že Kristova láska zachraňuje každého, kto činí pokánie – úprimne ľutuje svoje hriechy, kto uveril, že Kristus zomrel za jeho hriechy, kto po tomto poznaní žije život v posvätení – nový život v Kristovi. Toto poslanstvo ohlasujeme svetu – Kristovu lásku, ktorá prevyšuje každé ľudské poznanie. Tak si aj nás môže Pán Ježiš použiť pre misiu v našom okolí. Poznanie, ktoré nadobúdame v cirkvi nech je premietnuté prakticky aj v tvojom konkrétnom živote. Kristova láska, v ktorej máme byť zakorenení, nech z nás žiari v každodenných situáciách pre ľudí, ktorých nám Hospodin dal do života.

3. Aby ste mohli poznať Kristovu lásku, ktorá prevyšuje všetko poznanie, aby ste sa dali naplniť celou Božou plnosťou.

Napokon prosí o to, aby efezskí kresťania poznali Kristovu lásku, aby ňou boli naplnení. Uvedomuje si, že je to láska, ktorá nás presahuje. Prosme o to, aby Kristus vstúpil do nášho života a prebýval v ňom. Tak budeme naplnení Božou plnosťou. Nech je na nás poznateľné, že sme Jeho učeníkmi, že nás on vyslobodil, že nás znovuzrodil, pretože sme boli duchovne mŕtvi.

„Tomu však, ktorý môže nad toto všetko urobiť mnoho viac ako my prosíme alebo rozumieme, a to podľa moci, ktorá pôsobí v nás.“ Hospodin dokáže mnoho viac ako si my dokážeme predstaviť, dokáže viac ako my vieme pochopiť. Evanjelista Lukáš píše: *„Lebo Bohu nič nebude nemožné.“* Jeho láske a moci naplno v tomto svete neporozumieme. Presahuje nás, no napriek tomu v nás pôsobí. Vo všetkom sa spoliehajte na Krista, veď on dokáže viac ako sa nazdávame.

Možno sme zakúsili, že Pán Boh nerobí vždy všetko podľa našich predstáv. On však vidí ďalej ako my, pozná nás lepšie ako my sami seba a dokáže nám dať viac, ako prosíme. Často si nevedomujeme, že zobrať

veci do vlastných rúk nie je vždy tá najsprávnejšia voľba. Sám Pán Ježiš sa v Getsemanskej záhrade modlil: *„Otče, ak chceš, odvráť odo mňa tento kalich; avšak nech sa stane nie moja, ale Tvoja vôľa.“* Kristus v tej najťažšej chvíli prosil o Božiu vôľu – nie o svoju. Prosme tak aj my. Pán Boh dokáže omnoho viac, ako si vieme predstaviť. Nič mu nie je nemožné. Vložme naše problémy, životné situácie, ale i život cirkvi do Božích rúk a prosme o Boží pokoj a poznanie. Jeho konanie, aj keď sa dnes zdá nepochopiteľné, sa raz ukáže ako to najlepšie. Aj v modlitbe Pánovej prosíme – *„buď vôľa Tvoja, ako v nebi, tak i na zemi.“* Kristus nás tak naučil modliť sa. Preto sa s dôverou obracajme vždy na toho, ktorý dokáže viac ako my prosíme alebo rozumieme. V tejto dôvere prosme aj za cirkev a jej predstaviteľov, za kazateľov, za svojich rodičov, súrodencov, priateľov, za konkrétne situácie, v ktorých sa nachádzame my sami.

„Tomu buď sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi po všetky pokolenia až naveky vekov.“ Pán Boh povolal cirkev k výnimočnej úlohe. Cirkev má šíriť Božiu zvesť do sveta. Má ísť a činiť učeníkmi ľudí naokolo; má ukazovať na Krista vždy a všade – slovom i skutkom.

Tak v tomto svete a v tejto dobe oslávim Ježiša Krista – nášho Spasiteľa.

Apoštol prosí o pevnú vieru v Krista, o duchovný rast v efezskom cirkevnom zbore. Modlime sa aj my, aby naše rodiny, naše zbory i cirkev poznali, že jedine Kristus je zvrchovaným a mocným Pánom nad všetkým. Naše snahy o duchovné budovanie musí On sám požehnať. Dokáže viac ako si vieme predstaviť. Vyznajme preto spolu s apoštolom: *„Jemu buď sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi po všetky pokolenia až na veky vekov. Amen.“*

Použitá literatúra

HOPPE, R. *List Efezanám, List Kolosanám*. Kostelní Vydří: Karmelitanské nakladateľstvá, 2000.
POKORNÝ, P. *List Efezským*. Praha: Česká biblická spoločnosť, 2005.

Mgr. Simona Kapitánová

Tip na knihu

Hovor ako hovorca

David Šimurka a kolektív

Ak v tomto čísle Služby slova hovoríme o formálnej stránke kázne, našej slovnej zásobe či rečovom prejave, je zaiste na mieste upriamiť pozornosť na knižný titul, ktorý by nás mohol práve v týchto smeroch zdokonaľiť. Preto Vám dnes prinášame tip na knihu, ktorú si môžete kúpiť v každom kníhkupectve a to nielen v klasickej tlačenej, ale aj v elektronickej verzii.

Ide o knihu Davida Šimurku „Hovor ako hovorca“. Autor v nej prináša mnoho praktických rád a cvičení na zlepšenie výrečnosti, komunikácie i argumentácie. Kniha teda nie je zameraná len na rétoriku v jej formálnom zmysle slova ako formálneho rečového prejavu, ale chce nám schopnosť rečniť vštepiť priamo pod kožu, aby sme boli rečovo obratní nielen na kazateľnici, ale aj v osobných rozhovoroch, dišputách či na pastorálnych návštevách. Oficiálny text distribútora hovorí:

Nové vydanie úspešnej knihy Vám, čitateľom, prináša desiatky nových druhov originálnych cvičení zameraných na zlepšenie hovoreného prejavu. Pravidelným tréningom s knihou si čoskoro rozšírite svoju aktívnu slovnú zásobu v rodnom jazyku a zdokonalíte svoje vyjadrovacie aj artikuláčnej schopnosti. Naučíte sa rýchlejšie vymýšľať konverzačné témy v každodenných rozhovoroch a debatách alebo lepšie obhajovať svoj názor pri sporných diskusiách.

Pomocou ľahko zapamätateľných a ľahko aplikovateľných rétorických rád navyše zistíte:
ako pôsobiť obratnejšie v spoločnosti,
ako získavať pozornosť opačného pohlavia,
ako presviedčať druhých a mnoho ďalšieho.

Praktická časť knihy je rozdelená do 200 lekcí, z ktorých každá ponúka 30 minút intenzívneho rečníckeho tréningu pomocou 5 - 7 zaujímavých cvičení.

Pre svoje praktické zameranie sa kniha odporúča ako doplnková literatúra na seminároch rétoriky alebo sa využíva v medicíne ako terapeutická pomôcka pri odstraňovaní rečových chýb (či už vrodených alebo získaných následkom mozgových príhod a iných vážnych ochorení).

Hlavné uplatnenie však nájde u každého človeka, ktorý občas cíti, že jeho hovorený prejav nie je taký kvalitný, ako by si prial, jeho reč nie je taká plynulá a zrozumiteľná, ako by mohla byť či jeho vyjadrenia nebývajú vždy dostatočne výstižné a všetkým jasné.

Chodte do celého sveta, t. j. chodte aj na internet

Ježišov misijný príkaz ísť do celého sveta a činiť mu učeníkmi všetky národy sme v Liptovsko-oravskom senioráte pochopili aj tak, že zahŕňa naše pôsobenie i v mediálnej oblasti. To je svet, ktorý sa nám otvára v 21. storočí a je prístupnejší viac ako kedykoľvek doteraz tak pre potenciálnych poslucháčov zvesti ako i pre cirkvi.

Už pred časom náš seniorát vstúpil do prostredia internetu. Má tu zriadenú internetovú stránku www.ecavlos.sk a facebookovú stránku www.facebook.com/ecavlos. Na seniorátnu stránku má prístup administrátor a prostredníctvom neho sa tam pridávajú články o pripravovaných podujatiach, správy z aktivít seniorátu a pod. Pod hlavnou seniorálnou stránkou sú tiež vybudované subdomény, ktoré môžu využívať cirkevné zbory seniorátu. Mediálny výbor v senioráte ponúka pomoc pri ich vytváraní.

V tomto roku sme prvýkrát vyskúšali aj zverejňovanie dokumentov na seniorálny konvent pre konventuálov. Deje sa tak cez prihlasovanie – dokumenty sú prístupné len pre zaregistrovaných užívateľov.

Na facebookovú stránku môžu prispievať všetci farári i ďalší pracovníci v senioráte. Tento spôsob sa ukazuje veľmi zaujímavý v súčasnosti, keďže mnoho cirkevníkov funguje v prostredí Facebooku.

Osvedčilo sa aj využívanie Google formulárov. Dajú sa ľahko zostaviť a zdieľať tak na webe ako i na Facebooku či v e-maile. Je to rýchla cesta, ako zistiť názor k nejakej veci, prihlásiť sa na podujatie a pod.

Už dva roky funguje tzv. seniorálny časopis. Nejde o časopis v pravom slova zmysle, ale štyrikrát do roka sa dá v senioráte dokopy materiál, v ktorom sú články duchovné, historické, spravodajstvo, pre deti a mládež. Tento materiál je potom elektronicky zaslaný do každého cirkevného zboru ako pomôcka pri tvorbe zborových časopisov.

Ešte pred príchodom pandémie niektoré cirkevné zbory využívali priestor na internete aj k pravidelnému uverejňovaniu služieb Božích. Cirkevný zbor Hybe vysiela každú nedeľu služby Božie naživo prostredníctvom YouTube kanálu. Cirkevný zbor Liptovský Ján zase ponúka záznamy služieb Božích. Na YouTube kanáli. Oba cirkevné zbory využívajú aj podcastové kanály. To sú cirkevné zbory, o ktorých som vedel ja osobne ešte z časov pred príchodom koronavírusu.

Pandémia koronavírusu priniesla nebývalý rozmach videozamyslení a ďalších spôsobov elektronickej komunikácie. 14 z 29 cirkevných zborov seniorátu uverejňovalo zamyslenia alebo i celé pobožnosti na internete. Spôsoby boli rôzne: Facebook, YouTube kanál. Cirkevný zbor Liptovský Mikuláš v spolupráci TV Liptov natáčal zamyslenia, ktoré následne zdieľal na svojej stránke. Cirkevný zbor Jasenová síce nepôsobil prostredníctvom internetu, ale každú nedeľu vysielal pobožnosť prostredníctvom obecného rozhlasu.

Cirkevné zbory Dolný Kubín, Hybe a Liptovský Ján natáčali detskú besiedku. Cirkevný zbor Dolný Kubín viedol prostredníctvom internetu aj online biblickú hodinu pre mužov.

V senioráte sme spolu pripravovali každý piatok Online dorast.

Ako sa uvoľňujú opatrenia a sprístupňujú sa opäť naše chrámy, cirkevné zbory opúšťajú tento spôsob mediálnej práce. Niekoľko farárov sa však vyjadrilo, že predsa považuje tento spôsob práce za dôležitý a nejakým spôsobom by v ňom chcelo zotrvať. Ozývajú sa aj opačné hlasy, že dostupnosť pobožností na internete zvädza k lenivosti evanjelikov, k nechote prísť do spoločného zhromaždenia. Zrejme to stojí za dôkladné zváženie. Avšak je možný aj protiargument, že predsa len publikovanie na internete môže byť aj reklamou, pozvánkou do spoločenstva pre tých, ktorí sú na okraji či mimo cirkvi. Celkom iste je to však moderná príležitosť, ktorá prináša evanjelium modernou formou ľuďom. Stojí za to, aby sme ju robili kvalitne, rozumne a nezanedbávali aj tento spôsob.

*Peter Taját,
predseda Mediálneho výboru LOS ECAV*

Čaká na vás

V budúcom čísle Služby slova sa pristavíme pri výraznej osobnosti našej cirkvi – dlhoročnom evanjelickom farárovi, učiteľovi a dekanovi EBF UK prof. ThDr. Jurajovi Bándym, ktorý – ak Pán Boh dá – sa v tomto roku dožíva okrúhleho životného jubilea.

Môžete sa teda tešiť na

- kázňové prípravky na mesiac október až december
- článok Mgr. Jozefa Benku Zrkadlo pre kážeň, v ktorom sa bude zaoberať otázkou, aké sú najčastejšie nedostatky dnešných kázni
- rozhovor s prof. ThDr. Jurajom Bándym pri príležitosti jeho životného jubilea
- homiletickú rozpomienku na prof. Dr. Dušana Ondrejoviča, ktorý sa taktiež z Božej milosti dožil okrúhleho životného jubilea
- ďalšie moderné podobenstvá
- a ďalšie informácie, uputávky a zaujímavosti

SLUŽBA SLOVA

3/2020

Ročník 69.

Homiletický časopis Služba slova v rokoch 1952 – 2015 vychádzal ako príloha Cirkev-ných listov. Od roku 2016 vychádzal ako samostatná pracovná príručka pre duchov-ných ECAV na Slovensku. Od leta 2019 vychádza elektronicky.

- Vydáva:** Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku,
Palisády 46, Bratislava
- IČO:** 00179 213
- Adresa redakcie:** Generálny biskupský úrad ECAV na Slovensku, P. O. BOX 289,
810 00 Bratislava; tel.: 0918 828 010, misia@ecav.sk
- Šéfredaktor:** Štefan Kiss
- Členovia redakcie:** Simona Kapitáňová, Jana Nunvářová, Zuzana Poláková,
Boris Mišina
- Jazyková úprava:** Katarína Mikulovičová
- Grafické spracovanie:** Andrej Mišina
- Periodicita vydania:** štvrťročne
- Dátum vydania:** júl 2020